

# KOMMA



BACHELORPROJEKT: KOMMATERING I GRØNLANDSK



Skrevet af Elin Neshamar

Studerende på Afdeling for Sprog, Litteratur & Medier, Ilisimatusarfik

Vejleder: Karen Langgård

Fag: Bachelorprojekt

Antal ECTS-points: 20

Antal anslag (med mellemrum): 81.608

Anslag i brødteksten: 71.980

## Indholdsfortegnelse

<b>Indledning.....</b>	<b>5</b>
<i>Etiske overvejelser.....</i>	<i>5</i>
<b>Problemformulering .....</b>	<b>6</b>
<i>Problemstilling .....</i>	<i>6</i>
<b>Metode.....</b>	<b>7</b>
<i>Grounded theory.....</i>	<i>7</i>
<i>Kodning af data .....</i>	<i>8</i>
<i>Afgrænsning.....</i>	<i>8</i>
<i>Begrebsafklaring .....</i>	<i>9</i>
<b>Generel teori om tegnsætning.....</b>	<b>10</b>
<i>Historisk oprids .....</i>	<i>10</i>
<i>Dansk komma .....</i>	<i>10</i>
<i>Debatindlæg i den danske kommadebat.....</i>	<i>11</i>
<b>Grønlandske kommaregler .....</b>	<b>12</b>
<i>Killiffilersuutit: De autoriserede kommaregler.....</i>	<i>12</i>
Kommareglerne.....	12
Et oversat hæfte.....	14
Oversatte eksempler .....	15
Grammatik.....	16
Samlet indtryk og vurdering af afsnittet om komma i <i>Killiffilersuutit</i> .....	17
<i>Andre beskrivelser af kommasætning i grønlandsk.....</i>	<i>18</i>

Ordbogêrak.....	18
Ole Brandts bud på kommaregler .....	19
Undervisning i komma i folkeskolen .....	20
Samlet vurdering af de andre beskrivelser af kommasætning i grønlandsk.....	22
<b>Typologisk beskrivelse af grønlandske sætningsstrukturer .....</b>	<b>23</b>
<i>Sætningens grundlæggende elementer</i> .....	23
<i>Ledsætninger?</i> .....	23
<i>Pro-drop</i> .....	25
<b>Undersøgelse af praksis i litteraturen .....</b>	<b>26</b>
<i>Arbejde med data</i> .....	26
Pilotundersøgelse .....	26
Fortsat arbejde med data .....	26
<i>Hvordan sættes der så komma?</i> .....	27
Kode 1: Opremsningskomma.....	27
Kode 2: Komma foran <i>kisianni</i> .....	29
Kode 3: Komma ved forskellige selvstændige led.....	30
Kode 4: Komma ved direkte henvendelse og ved udråb.....	34
Kode 5: Komma ved adresser og lignende .....	34
Kode 6: Komma for at undgå flertydighed .....	34
Kode 7: Komma ved fuldstændige sætninger .....	35
Kode 8: Komma ved afgrænsning af underordnede neksusser.....	37
Indskudte sætninger .....	39

Restgruppe.....	39
<b>Diskussion og konklusion .....</b>	<b>40</b>
<b>Litteraturliste .....</b>	<b>42</b>
<i>Data</i> .....	43
<i>Websider</i> .....	44
<b>Bilagliste .....</b>	<b>45</b>
<b>Empiri: .....</b>	<b>45</b>

## Indledning

Når vi som sprogbrugere skal formulere en skrevet tekst, er et af virkemidlerne vi bruger *tegnsætningen*. Tegnsætning bruges kun i skriftsproget. I forbindelse med den grønlandske sprogbeskrivelse, har vi meget lidt litteratur der omhandler tegnsætningen.

Tegnsætning dækker over mange forskellige tegn, hvoraf brugen af nogle er mere indlysende og ligeud, end andre. Det mest omdiskuterede tegn blandt disse – som nok også kan kaldes et af de mindste tegn – er *komma*.

I 2004 udgav Oqaasileriffik hæftet *Killiffilersuutit – atuuttarfii nassuiaataat assersuuterpassuillu*. Dette er det autoriserede faglige værk om tegnsætning på grønlandsk. Da dette hæfte er det mest udførlige litterære værk, som behandler mit emne, vil det være mit primære udgangspunkt for den sprogspecifikke del af dette bachelorprojekt. Derudover vil jeg inddrage andre beskrivelser af grønlandsk kommatering som forekommer i faglitteraturen i faget grønlandsk i folkeskolen.

Formålet med opgaven er at diskutere og vurdere den allerede eksisterende ”kommalitteratur”, og at ende op med et oplæg til beskrivelsen af kommasætning.

## Etiske overvejelser

Ved arbejde med sprog er der nogle etiske overvejelser at tænke over, især i forhold til de aspekter af sproget, som er tæt knyttet til følelser og nationalitet. Sprog er et redskab til kommunikation, men ikke *kun* et redskab – der er mange kulturelle og identitetsmæssige aspekter knyttet til sprog, som man bør have respekt for. Dette kommer mest tydeligt frem i de mange sprogdebatter, vi hører her i landet fra tid til anden. Sprogdebat og dets lige er ikke mit fokus i denne opgave, men det er alligevel noget jeg har med i baghovedet ved behandlingen af dette sproglige emne.

Grundlæggende er der ikke så meget etik indblandet i kommatering, dette har i hvert fald ikke været tilfældet i Grønland frem til nu. Det kan dog siges, at jeg ved valget af emne til dels er blevet motiveret ud fra en nytteetik. Emnet er – i større eller mindre grad – relevant for alle der skriver grønlandsk; og kan derfor være meget nyttigt.

## Problemformulering

Med teoretisk afsæt i relevant litteratur om kommatering, og ved empirisk undersøgelse af gældende praksis i grønlandsk litteratur foretages en analyse og diskussion af de gældende retningslinjer for kommatering i grønlandsk.

## Problemstilling

- Redegør for allerede gældende retningslinjer for kommatering i grønlandsk
  - o Redegør for den danske kommadebat og dansk kommalitteratur, som også ligger til baggrund for den grønlandske.
  - o Redegør for anden grønlandsk litteratur om komma.
  - o Redegør for grønlandsk syntaks, som er relevant for kommatering.
- Undersøg praksis
  - o Hvordan afspejles beskrivelsen af komma i den grønlandske litteratur?
- Diskussion
  - o Hvilke elementer fra beskrivelsen af komma på dansk kan overføres til grønlandsk komma?
  - o Diskussion ud fra observationer af praksis: Hvor dækkende er den autoriserede beskrivelse af kommasætning på grønlandsk? Stemmer den overens med sprogbrugerens praksis?
- Kan kommasætning på grønlandsk eventuelt beskrives på en anden måde, som er mere hensigtsmæssig?

## Metode

Min forskningsmetode i denne undersøgelse vil være dels deduktiv og dels induktiv. Jeg har et lille teoretisk udgangspunkt som jeg foretager min første deduktive analyse ud fra – derefter vil jeg arbejde videre med en induktiv tilgang ud fra mine første resultater. Min undersøgelse kan derved siges at være dels kvantitativ og dels kvalitativ. Undersøgelsen vil til dels bære præg af den forskningsstrategi, som kaldes for *grounded theory* (Se fx Guvå & Hylander (2005)).

## Grounded theory

Grounded theory er egentlig ikke en decideret teori, men en forskningsstrategi, som bruges i forskellige sammenhænge (Bryman, 2012: 387). Den er mest udbredt i kvantitativ forskning, men er ikke begrænset til denne. Ved grounded theory har man som udgangspunkt ikke nogen fuldstændig teori til baggrund for sin undersøgelse, derimod udvikles teorien efterhånden som man arbejder sig igennem kodning og analyse af empiri. Det er altså en forening af induktion og deduktion, som af nogle kaldes for en *abduktiv konklusionsform* (Guvå & Hylander, 2005: 17).

De teoretiske beskrivelser af grounded theory, som jeg har fundet frem til i dette arbejde har været meget præget af at fokusere på kvalitative problemstillinger af forskellig sociologisk karakter. Disse former for empiri kan siges at være meget anderledes end min problemstilling i dette projekt. Der er dog mange grundlæggende ting i grounded theory, som er meget brugbare i min undersøgelse. Da udgangspunktet for dette projekt ikke er fuldstændig ”bar bund” i forhold til teori, kan strategien kaldes for grounded theory, som har til formål at elaborere og bygge videre på eksisterende teori.

Min forskningsmetode i denne undersøgelse er præget af delvist at være en fortsættelse af det pilotprojekt, jeg foretog i forbindelse med faget Metode i forårssemestret 2015. Pilotprojektet var en kvantitativ analyse på baggrund af den kvantitative metode indholdsanalyse. Beskrivelsen af denne metode kan findes i den britiske metodeforsker Alan Brymans bog *Social Research Methods* (Bryman, 2012: pp 289-309). Jeg har vedlagt de to opgaver jeg skrev i forbindelse med faget Metode, det ene forklarer min brug af metoder, det andet indeholder kodningen af data, samt en kort analyse af data. De ligger vedlagt som henholdsvis Bilag 1 og Bilag 2.

## Kodning af data

Kodningen af data vil som udgangspunkt være deduktiv, udformet ud fra den skabelon, jeg brugte i forbindelse med pilotprojektet. Derefter vil jeg analysere og søge efter mulige mønstre og sammenhænge, ud fra hvordan jeg koder materialet, og derved vil dette være en mere induktiv bearbejdning af data. Undersøgelsen vil være primært deskriptiv.

## Afgrænsning

**Teoretisk afgrænsning:** De autoriserede tegnsætningsregler for grønlandsk vil være kernen for det teoretiske grundlag i denne opgave. Udover dette vil jeg inddrage nogle andre små udpluk om komma, jeg har fundet frem i den grønlandssprogede faglitteratur. Derudover vil jeg inddrage dansk kommalitteratur til baggrund for emnet.

De autoriserede tegnsætningsregler for grønlandsk tager afsæt i de danske tegnsætningsregler, derfor vil jeg tage udpluk fra den danske kommalitteratur og -debat med i denne opgave. Udover tegnsætningsteori generelt, tager jeg teoretisk afsæt i den syntaktiske og morfologiske beskrivelse af grønlandsk grammatik, sådan som den er beskrevet af Karen og Per Langgård.

**Empirisk afgrænsning:** Pilotprojektet bag dette projekt tager udgangspunkt i empiri fra den grønlandske skønlitteratur. Ved arbejdet med dette projekt har jeg valgt at arbejde videre med empirien fra pilotprojektet, og supplere yderligere med udpluk fra skønlitteratur og faglitteratur. Jeg har udpluk fra 5 skønlitterære, og 3 faglitterære kilder.

Empirien er samlet systematisk. Da dette projekt har til formål at komme med et forslag til tegnsætningsregler, er mit valg af empiri styret af dette. Jeg har bevidst søgt at samle tekster med meget korrekt sprogbrug, som på én eller anden måde ligger tæt op ad ”standardskriftsproget”.

Brug af skønlitteratur i denne sammenhæng kan være problematisk, da skønlitterære forfattere ofte benytter sig af større kunstnerisk frihed ved udformning af deres litteratur. Alligevel har jeg valgt at tage udpluk fra de fem udvalgte forfatters litteratur, som jeg vurderer er en god repræsentation af tendensen af kommatering på grønlandsk. Jeg mener ikke, at forfatterne bruger større kunstnerisk frihed end hvad der er almindeligt i skriftsproget i de udvalgte tekststykker.

I denne undersøgelse er det vigtigt, at den indsamlede tekst så vidt muligt ikke er oversat fra andre



sprog, men er skrevet originalt på grønlandsk. Dette argument er også en grund til at jeg har valgt de pågældende værker.

## Begrebsafklaring

To grundlæggende termer inden for syntaktisk analyse som jeg bruger meget i denne opgave er termene *ledsætning* og *helsætning*.

*Ledsætninger* er i Den Danske Ordbog defineret som en “sætning som er led i en anden sætning, og som ikke kan stå alene”<sup>1</sup>.

*Helsætninger* er derimod selvstændige sætninger. Helsætninger kan indeholde ledsætninger, men er ikke selv led i en anden sætning<sup>2</sup>.

---

<sup>1</sup> Oplysning hentet på hjemmesiden <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=ledsætning> d. 15/9-15.

<sup>2</sup> Oplysning hentet på hjemmesiden <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=helsætning> d. 15/9-15.

## Generel teori om tegnsætning

For at danne mig et generelt billede af kommatering har jeg valgt at benytte mig af debatbogen *Komma – hvornår og hvorfor?* (1993), som er udgivet af Dansk Sprognævn. Bogen indeholder flere forskellige videnskabelige artikler af blandt andet Erik Hansen og Henrik Galberg Jacobsen.

Debatbogen *Komma – hvornår og hvorfor?* behandler forskellige aspekter af kommasituationen. Der gives en redegørelse for den historiske udvikling af brugen af tegnsætning og specifikt brugen af komma. Andre emner som behandles kan deles op i tre hovedkategorier: De abstrakte grammatiske teorier; praksis og diskussionen i samfundet.

### Historisk oprids

Tegnsætning har været brugt i skriftsprog i mange år. Man kalder Aristofanes af Byzans, som levede i 3.-2. århundrede f. Kr., for skaberen af den antikke og middelalderlige tegnsætning (Hansen, 1993: 16). Siden da og op gennem tiden er der blevet brugt tegnsætning – og derunder også kommasætning. I den antikke og middelalderlige tegnsætning var det godt nok andre tegn, men deres opgave ligner meget tegnsætningens opgave i dag, nemlig at dele teksten op i mindre bidder, for at danne en eller anden form for overskuelighed i teksten.

Kendetegnet for tegnsætningens første tid er, at tegnsætning blev brugt som et *retorisk værktøj* – altså for at støtte oplæsningen eller højt læsningen (Hansen, 1993: 16). Op gennem tiden er kommatering blevet systematiseret på forskellige måder: i nogle traditioner og sammenhænge er der mere faste regler for kommatering; i andre er der ikke lige så mange regler.

### Dansk komma

Dansk har siden der kom officielle kommaregler i 1918 og frem til år 2001 opereret med to forskellige systemer, nemlig *grammatisk komma* og *pausekomma* (Hansen, 1993: 18). Der skete dog en ændring af de danske kommaregler i 2001. Efter en lang diskussion blev det afgjort at samle de danske kommaregler i ét sæt regler.<sup>3</sup> De gældende danske kommaregler er næsten identiske med reglerne for *grammatisk komma*, med nogle tilføjede valgfriheder. Det afgørende punkt med

---

<sup>3</sup> Kan blandt andet ses på Dansk Sprognævns hjemmeside, eller slås op i Den Danske Ordbogs hjemmeside, ordbogsopslag d. 21. jul. 15 på <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=enhedskomma>

valgfrihed er at sprogbrugeren selv vælger om han vil sætte startkomma<sup>4</sup>.

Ved udgivelsen af de grønlandske kommeregler er valgfriheden mellem to forskellige kommateringssystemer bibeholdt (Oqaasiliortut, 2004: 13). Fordi denne valgfrihed er bibeholdt i grønlandsk, har jeg valgt at se på diskussionen mellem de to systemer i dansk, selv om man i dansk er gået bort fra at have to forskellige systemer.

Ifølge Erik Hansen kommer brugen af det grammatiske komma i dansk fra tysk påvirkning (Hansen, 1993: 16). Brug af systematisk, grammatisk kommasætning er først observeret i tysk omkring reformationstiden. Bogtrykkerkunsten blev udbredt i netop denne tid, og kom også fra Tyskland. I og med at der blev trykt flere bøger, blev *stillelæsning* pludselig meget udbredt, og den grammatiske kommasætning er en hjælp for stillelæseren. Dette står i kontrast til pausekommaets grundlæggende funktion, som er at støtte *højtlesningen*.

## Debatindlæg i den danske kommadebat

Mogens Gradenwitz kommer i sin artikel, ”Mest om grammatisk komma”, ind på to principper som ligger til grundlag for det grammatiske komma, nemlig *fraseringsforhold* og *grammatisk analyse* (Gradenwitz, 1993: 51-52).

Princippet om fraseringsforhold, som også er gældende for pausekomma, omhandler blandt andet at komma bruges ved opremsning, parentetiske navnetillæg og til adskillelse mellem helsætninger. Grammatisk analyse benyttes ved afgrænsning af ledsætninger.

I forhold til diskussionen om grammatisk komma overfor pausekomma, argumenterer Gradenwitz for brugen af grammatisk komma (Gradenwitz, 1993: 58ff). Som hovedargument i denne sammenhæng bruger han Poul Lindegård Hjorths argument: at grammatisk komma er det mest udbredte, samt at det er godt for den almindelige sprogbruger at have et forholdsvis fast system at holde sig til.

---

<sup>4</sup> Startkomma: Komma foran ledsætning. Oplysning hentet på websiden: [http://denstoredanske.dk/Sprog,\\_religion\\_og\\_filosofi/Sprog/Ortografi/startkomma](http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Sprog/Ortografi/startkomma) den 12/1-2016, kl. 13:39

## Grønlandske kommaregler

Oqaasiliortut, Grønlands Sprognævn, har blandt andet til opgave at udforme regler for tegnsætning (Oqaasileriffik, 2014: 3). I denne sammenhæng udgav Oqaasiliortut i 2004 hæftet *Killiffilersuutit*.

### Killiffilersuutit: De autoriserede kommaregler

Jeg vil nu komme med en kort overordnet redegørelse for indholdet i hæftet. Mit fokus er på afsnittet om komma (Oqaasiliortut, 2004: pp 13-37). Jeg vil ikke gå lige grundigt igennem hele dette tekstafsnit, men give et billede af de gennemgående kendetegn, og hvordan man har valgt at gribe opgaven an og beskrive grønlandsk kommatering

I det indledende afsnit gives der en forklaring over afsnittets inddeling. Afsnittet om kommatering indeholder to forskellige sæt kommaregler, nemlig de *nye* og de *traditionelle* regler (Oqaasiliortut, 2004: 13). Grammatisk analyse ligger til grund for begge sæt regler. Hovedforskellen på de to sæt kommaregler er at man ifølge de nye regler kun sætter komma *efter* ledsætninger, hvorimod man efter de gamle regler sætter komma både *før* og *efter* ledsætninger. Der gøres rede for, at de *traditionelle* kommaregler er taget fra *Retskrivningsordbogen* (Dansk Sprognævn, 1986), mens de *nye* er fra beskrivelsen af ”*enhedskomma*” fra Dansk Sprognævns skrifter 20 (Dansk Sprognævn, 1993).

Hele denne indledning ligner til forveksling indledningen til sektionen om kommaregler i *Retskrivningsordbogen*, og alt tyder på at det er en oversættelse af denne (Dansk Sprognævn, 1986: 577-578). Den eneste undtagelse er at ”*enhedskomma*” også præsenteres, som jo er det nye danske komma, som Dansk Sprognævn indførte senere.

Afsnittet om komma dækker over § 6-18. § 6 indeholder indledningen, derefter følger en række paragraffer, som gælder for begge kommateringssystemer, § 7-13 (Oqaasiliortut, 2004: 13). § 14-15 gælder for *nyt* komma, og § 16-18 dækker over det *traditionelle*.

### Kommareglerne

Jeg har valgt at tage udgangspunkt i § 7-13, som er de regler som er gældende for både nyt komma og det traditionelle komma. Jeg har valgt dette som udgangspunkt for undersøgelsen, for at se hvor stor en del af kommateringen passer ind under disse paragraffer. Som udgangspunkt har jeg altså

fravalgt at se på brugen af de regler som er specifikke for enten *nyt komma* eller *traditionelt komma*. Som udgangspunkt mener jeg at det ikke er hensigtsmæssigt at formulere to sæt regler, som sprogbrugeren skal vælge imellem – især når dette ikke i forvejen er praksis blandt sprogbrugere. Derudover regner jeg med, at jeg ud fra de betragtninger jeg foretager mig vil kunne kommentere, hvorvidt det overhovedet er nødvendigt eller hensigtsmæssigt at operere med denne valgmulighed.

Jeg vil nu give en redegørelse for hvilke typer af kommatering der bliver gennemgået i dette afsnit. Der er nogle kritikpunkter for hele beskrivelsen af komma, og de kommer blandt andet til syne i manglende sammenhæng mellem hvad der står beskrevet, og hvilke eksempler der så bruges til illustration af dette. Jeg vil i denne gennemgang primært gå ud fra den teoretiske beskrivelse, og så vidt muligt forsøge at danne et billede af hvad disse retningslinjer siger. Jeg kommer ind på kritikpunkterne længere nede i opgaven.

Overordnet set er afsnittet delt op i syv paragraffer, som dækker over syv typer af kommasætning (Oqaasiliortut, 2004: 14-26):

- § 7. Opremsningskomma
- § 8. Komma foran *kisianni*
- § 9. Afgrænsning af selvstændige led
- § 10. Adresser og lignende
- § 11. Komma for at gøre teksten entydig
- § 12. Komma ved fuldstændige sætninger
- § 13. Komma efter ledsætninger

§ 7. Opremsningskomma går grundlæggende ud på at komma bruges til at adskille led i en liste af sideordnede led, når der ikke står en konjunktion imellem dem (Oqaasiliortut, 2004: 14). Udover denne grundlæggende regel er der tre andre varianter, nemlig ved afgrænsning af to *pissusilerissutit*<sup>5</sup> som lægger sig op ad samme kerne; som afgrænsning, når der står flere titler eller lignende efter hinanden, som ikke er adskilt ved et *aamma*; og ved gentagelse af ord for at styrke eller understrege påstanden (*Op. cit.*: 14-15).

§ 8. er en simpel regel, som siger at komma sættes foran sætningsled der indledes med *kisianni*

---

<sup>5</sup> Adjektiviske led, det vil sige nominer som bruges sådan som adjektiver ville bruges hvis det var på dansk. Dette omfatter ikke possessoradled.

(Oqaasiliortut, 2004: 16).

§ 9. dækker over en bred gruppe af sætningskonstruktioner, hvor komma bruges mest som stilistisk brug. Et grundlæggende princip bag reglen er, at komma bruges for at støtte oplæsning, pauser og tempo (Oqaasiliortut, 2004: 17-20). Et kendetegn for de sætningsdele der her holdes afgrænset ved komma er at de på én eller anden måde har en vis selvstændighed.

Til denne regel er der syv undergrupper eller varianter. Nogle af undergrupperne er nemme at definere, nemlig komma ved henvendelse, til afgrænsning af udråb og ved såkaldte *spørgende tilføjelser*<sup>6</sup>. Derudover er der forskellige tilføjelser, sætningskløvning, uddybning og andet.

§ 10. dækker over en fuldstændig formel brug af komma, nemlig i angivelse af adresser. § 11. beskriver kommatering for at undgå flertydighed, og er derved semantisk bestemt.

Under § 12. beskrives kommasætning ved afgrænsning af fuldstændige sætninger. Det grundlæggende princip bag denne regel er at fuldstændige sætninger altid holdes isoleret ved tegnsætning – typisk ved punktum. Ved denne brug af komma er der tale om, at fuldstændige sætninger kan adskilles ved komma, når de betydningsmæssigt ligger meget tæt på hinanden.

§ 13. går ud på, at man i sætningskonstruktioner som består af en ledsætning efterfulgt af hovedneksussen sætter komma efter ledsætningen. Derudover er der to tilføjelser til reglen: 1. Hvis der er flere sideordnede ledsætninger, bruges komma også til at holde disse adskilt fra hinanden. Og 2. Ved tilfælde hvor verballeddet i ledsætningen er udeladt, eller ved brug af faste udtryk som kan forstås som ledsætninger, *kan* der sættes komma mellem denne ”ledsætning” og resten af sætningen.

Jeg vil nu komme ind på nogle kritikpunkter i afsnittet om komma i *Killiffilersuutit*.

## Et oversat hæfte

Allerede ved den første sætning i § 7 støder man på et fremmed ord, som ikke lige er til at forstå. Jeg tænker her på ordet *tigusaqut* (Oqaasiliortut, 2004: 14). Ordet står ikke i ordbogen, og den eneste måde at finde betydningen af det, er ved at se på den danske originaltekst, hvor der står, at ”*der sættes komma ... mellem sideordnede led ...* (Dansk Sprognævn, 1986: 585). Altså betyder

---

<sup>6</sup> De kaldes i *Killiffilersuutit* for *ilanngussat apererpaluttut* (Oqaasiliortut, 2004: 18).

'tigusaqut' 'led'. For at kunne forstå dette må man altså kunne læse den "danske version", og have en generel forståelse for dansk sprogbeskrivelse.

Termen *tigusaqut* er en gennemgående, dominerende term i beskrivelsen af komma, som aldrig bliver defineret. Og termen forekommer aldrig i andre faglitterære værker inden for grønlandsk sprogbeskrivelse.

Ovennævnte eksempel er blot det første eksempel af mange, som bekræfter at afsnittet om komma i hæftet ikke blot er inspireret af de danske kommaregler, men (med undtagelse af små modifikationer) er direkte oversat og så appliceret på grønlandsk. Derudover er der tegn på manglende overblik over sprogbruget i oversættelsen. Der påstås blandt andet, at kommateringen i *Retskrivningsordbogen* følger de nye regler (Oqaasiliortut, 2004: 13). Der står intet om, hvilke kommateringsregler der følges i hæftet på grønlandsk.

### Oversatte eksempler

Ved sammenligning af den danske originaltekst og det grønlandske hæfte, er det første meget iøjefaldende karaktertræk, at de grønlandske eksempler på brug af komma også synes at være oversat fra den danske tekst (sammenlign eksempelvis (Oqaasiliortut, 2004: 14) og (Dansk Sprognævn, 1986: 585)). Det viser sig at eksemplerne gennemgående er oversatte fra den danske tekst, nogle gange med små leksikalske ændringer, hvor sætningsstrukturen dog er (forsøgt) bibeholdt. Dette virker dybt uprofessionelt og uvidenskabeligt, da den mest grundlæggende almene viden og sunde fornuft siger, at de eksempler du bruger i enhver videnskabelig afhandling må komme fra allerede eksisterende originale tekster, som ikke er oversat fra et andet sprog. Dette er især vigtigt når sprogene er så typologisk forskellige.

Ved § 7. stk. 2 er der nogle (oversatte) eksempler, som er syntaktisk ukorrekte. Det handler om komma ved adjektiver eller adjektiviske ord:

Når flere adjektiver lægger sig op ad en kerne, holdes disse adskilt ved komma; men når det første adjektiv ikke er vigtigt i hvad der bliver sagt, og det følgende adjektiv sammen med nominet er vigtigere, skal der ikke være komma mellem de to adjektiver<sup>7</sup> (Oqaasilerisut, 2004: 14).

---

<sup>7</sup> I *Retskrivningsordbogen* står der: "... hvis det første tillægsord er underordnet en helhed, der består af det andet tillægsord og et navneord, sættes der ikke komma mellem de to tillægsord."

Det første eksempel under denne regel er: ”*Mikisoq franskit illoqarfiat*” – i betydningen ’en lille fransk by’ (*Ibid.*). Sætningen er helt klart kunstig og grammatisk ukorrekt. ”En lille fransk by” ville på korrekt grønlandsk hedde: ”Franskit illoqarfiat mikisoq”. *Illoqarfiat* er kernen i nominalsyntagmet, og har de to adnominale adled *franskit* og *mikisoq*. *Franskit* står som possessoradled til *illoqarfiat*, mens *mikisoq* står som kongruensadled. *Mikisoq* er nok det led i denne konstruktion, som svarer til et adjektiv eller noget adjektivisk, men *franskit* er en anden form for adnominalt adled. Altså har vi ikke to adjektiviske led i denne konstruktion, selv om det tilsvarende udsagn på dansk har det. De andre eksempler til den samme regel er lige så kunstige, men lidt anderledes konstruerede.

## Grammatik

Jeg vil nu kort gennemgå hvordan den grammatiske beskrivelse af kommareglerne er. Som sagt er en gennemgående term i beskrivelsen ’tigusaqut’ altså ’led’, for at være specifik er det *oqaaseqatigiit tigusaqutaat* og *oqaaseqatigiit tigusaqutillit* som står for sætningsled og ledsætninger (Oqaasiliortut, 2004: pp 14; 25). Termer for syntaktisk funktion forekommer næsten ikke i beskrivelsen. Ud over de ovennævnte termer med *tigusaqutit* bruges indledningsvis under § 6 *susaq* og *oqaluut*, og senere også *susoq* (Oqaasiliortut, 2004: pp 14; 23). Gennemgående bruges termen *oqaluut* i betydningen *verballed* i hele afsnittet om kommaterering, selv om *oqaluut* egentlig er termen for ordklassen *verbum*. Ifølge Oqaasiliortuts dokument med oversigt over lingvistisk terminologi på grønlandsk er termen for *verballed* ’*oqaluutitaq*’<sup>8</sup>, denne term bruges også af Langgård & Langgård (Langgård & Langgård, 1988: 36).

I forhold til syntaktisk beskrivelse forekommer der ingen grundlæggende forklaring om sætningens grundlæggende elementer.

Andre grammatiske termer som bruges i beskrivelsen er *oqaaseqqat*, *pissusilerissutit*, *kattutit* og andre lignende (Oqaasiliortut, 2004: 14, 23). Disse termer svarer til henholdsvis *partikler*, *adjektiver* og *konjunktioner* ifølge Oqaasiliortuts terminologi. Alligevel virker det bemærkelsesværdigt at der overhovedet tales om *pissusilerissutit* i forbindelse med grønlandsk grammatik, da vi på grønlandsk ikke har nogen decideret ordklasse med adjektiver. De ord som på

---

(Dansk Sprognævn, 1986: 586).

<sup>8</sup> Oversigt over lingvistisk terminologi på grønlandsk kan hentes som .pdf-fil på hjemmesiden [www.oqaasileriffik.gl](http://www.oqaasileriffik.gl).



grønlandsk svarer til de danske adjektiver, er blot *appellativer* som står som adled til en nominal kerne (Langgård & Langgård, 1988: 183f, 191ff).

I forbindelse med § 8, komma ved *kisianni* er det nødvendigt at tilføje, at der er en enklitisk partikel med samme betydning som partiklen *kisianni*, nemlig *-LI*, som også bør nævnes i reglerne.

Ved § 9 er det værd at tilføje, at den teoretiske forklaring af mange af undergrupperne er ret uklar. Forklaringerne tager udgangspunkt i semantik, og der bruges ikke lingvistiske termer til at forklare konstruktionerne. På grund af dette er det problematisk at kode empiri ud fra beskrivelsen, da det er vigtigt at have så klart afgrænsede kategorier som muligt, for at kunne systematisere. I arbejdet med empirien har jeg derfor brugt beskrivelserne i *Killiffilersuutit* som udgangspunkt, men derefter modificeret og forandret kategorierne for at få beskrivelsen så utvetydig som muligt.

Der er en sætning under § 9 som virker fremmed i den grønlandske sprogbeskrivelse, nemlig: *Immikkut taaneqarsinnaapput oqaaseqatigiiliat oqaluummik, pingaartumik oqaluummik qanga pisorsiummik, atuisut nalorninarsinnaasarp* (Oqaasiliortut, 2004: 17). For at forstå denne beskrivelse, har jeg kigget på den danske ”originaltekst”. Der viser det sig, at der er tale om sætningskonstruktioner med to typer af *participier*, nemlig *præteritum* eller *præsens participium* (Jacobsen, 1996:31). Disse verbalformer findes ikke på grønlandsk. I den grønlandske beskrivelse nævnes der *oqaluut qanga pisorsiut*, altså noget med fortid, som ikke er nogen beskrivelse som plejer at bruges ved grammatisk beskrivelse af grønlandske verber. Ved nærmere undersøgelse af de grønlandske eksempler, har vi på de danske *participiers* plads i stedet *verbalnominer* (Se evt. Langgård & Langgård, 1988: 191).

### Samlet indtryk og vurdering af afsnittet om komma i *Killiffilersuutit*

Hele afsnittet om komma i *Killiffilersuutit* virker desværre meget kritisabelt og ugennemtænkt. For det første virker det mærkeligt overhovedet at vælge direkte at overføre et dansk sæt sproglige regler over til grønlandsk sprog, uden den mindste tilpasning, da sprogene typologisk set er to dybt forskellige sprog. Den grammatiske diskurs hvorved kommateringsreglerne er beskrevet er meget langt fra den generelt brugte grammatiske beskrivelse af grønlandsk. Der står intet om modus, som eksempelvis ville være noget at overveje i forhold til over- og underordning af neksusser på grønlandsk. At der så ligefrem er konstrueret eksempler som ikke repræsenterer grønlandsk syntaks, forstærker den dårlige smag af manglende sprogforståelse i udformningen af afsnittet.

Der skal dog påpeges, at nogle af de beskrevne kommatyper er forekommende i litteraturen, og derfor er reelle beskrivelser af kommaterering. Mens andre slet ikke passer på det grønlandske, med konstruerede eksempler som er grammatisk ukorrekte, og beskrivelser som ikke passer ind i den grønlandske sprogbeskrivelse. Det er meget uheldigt at udformningen er så præget af dansk sprogtypologi og at mange af eksemplerne er konstruerede og virker ”kunstige”.

## Andre beskrivelser af kommasætning i grønlandsk

Der findes andre korte optegnelser for kommaterering i grønlandsk skriftsprog. Det første sted i faglitteraturen, hvor brug af komma beskrives er i Jonathan Petersens *Ordbogêrak* (1951). I dette afsnit vil jeg præsentere denne beskrivelse. Derudover vil jeg redegøre for Ole Brandts vejledning i kommaterering fra grammatikbogen *Oqaasilerineq allattarissanik suliassartalik*, samt tage nogle udpluk fra undervisningsmateriale i grønlandsk som bruges i folkeskolen i dag<sup>9</sup>.

### Ordbogêrak

Jonathan Petersen skriver i *Ordbogêrak* (1951):

**unigfik** (komma) (,) *okausekatigîngne ardlarîngne sujugdlît unitsiáinarlutik ardlîniarpata, sôrdlo: nunarput sermertôrssûgame karrekarsínáungilak, taimáitordle imâ aulisagarpagssuakarmat nerissavut píkunartut imânit pissarpavut. ãma okalugfigissak unigfilersarparput ima: ûmâk-â, tamáko ilîniarniákit. taimátaok sussok ardlakarângat tamatigut –lo atorniángíkângavtigo ima atortarparput: agpat, mitit, akigssit, puissitdlo nekitugarinerussarpavut.* (Petersen, 1951: XVI)

Petersen kommer her ind på tre tilfælde i skriftsproget, hvor komma bruges: 1. Når flere sætninger står efter hinanden, og den første skal efterfølges af det næste med blot en lille pause ind imellem. 2. Ved henvendelse. 3. Når der er flere ”*susut*”, *sussok ardlakarângat* – det vil sige ved opremsning.

Der er ingen dybere grammatisk analyse i beskrivelsen, men vi kan se at det første eksempel først har en fuldstændig sætning med hovedverballed i indikativ, nemlig *karrekarsínáungilak*; efterfulgt af en sideordnet fuldstændig sætning som også har hovedverballed i indikativ, nemlig *pissarpavut*. De to sætninger er sideordnet med konjunktionen *–LI* i *taimáitordle*. Den syntaktiske funktion for

---

<sup>9</sup> Jeg har vedlagt udpluk fra folkeskolens undervisningsmateriale under Bilag 7.

-LI er at være sideordnende konjunktion.

I *Killiffilersuutit* har vi under § 8 komma ved *kisianni*<sup>10</sup>, den ovenstående konstruktion ligner konstruktioner med *kisianni*, derfor kan der argumenteres for at denne type komma går under det samme som § 8 i *Killiffilersuutit* (Oqaasiliortut, 2004: 16).

Ordvalget ved den tredje regel virker lidt misvisende, da ordet *susog* i sprogbeskrivelse bruges for *subjektet* i en sætning. På én eller anden måde har Petersen her valgt den forkerte term, da teksteksemplet til illustration af kommateringen netop ikke indeholder en sætning med flere subjekter, men en opremsning i et andet led i sætningen – nemlig *objektet*. Subjektet i *nekitugarinerussarpavut* er et implicit ”*uagut*”, mens objektet er de opremsede dyr.

Det er værd at lægge mærke til at kommateringen ved opremsning her ikke er den samme den i *Killiffilersuutit*, da der her også sættes komma mellem de to led som er adskilt med konjunktionen –LU (Oqaasiliortut, 2004: 14; 23). Denne form for kommatering ved opremsning kaldes på engelsk for *Oxford comma* eller *serial comma*. På engelsk er det optionelt hvorvidt man vil bruge denne kommateringsform, så længe man er konsekvent i hvad man gør<sup>11</sup>.

### Ole Brandts bud på kommaregler

I 1981 udgav Ole Brandt i samarbejde med Hans A. Lyng *Oqaasilerineq allattarissanik suliaassartalik*<sup>12</sup>. Her har han et bud på kommatering, som minder meget om Petersens i *Ordbogêrak*. Han nævner de samme tre punkter, dog med en uddybning af nr. 1 og 3.

Her er de tre regler, med udeladelse af eksemplerne på anvendelse:

2) **Uniffik** (,) *atortarpoq oqaaseqatigiinni arlariinni oqaaseqatigiit siulliit oqaluummik annermik atuisut unitsiaannarluni nanginneqartussaagaangata.*

... **Oqaluffigisaq** *aamma uniffilerneqartarpoq.*

... **Taamattaaq oqaatiginiakkat ataatsimoortut arlaqaraangata uniffik akunniliullugu atortarparput.** (Brandt, 1981: 66)

---

<sup>10</sup> Kisianni har samme betydning som –LI i denne sammenhæng.

<sup>11</sup> Oplysninger hentet fra websiden <http://www.oxforddictionaries.com/words/what-is-the-oxford-comma> den 15/7-15.

<sup>12</sup> Udpluk herfra om komma ligger vedlagt under Bilag 7.

Her er en lidt mere uddybende syntaktisk forklaring på den første type komma, hvor termen *oqaluut anneq*, overordnet modus, bruges. Altså sættes komma når man har flere hinanden følgende sætninger, og kommaet sættes efter den første sætning som indeholder et verballed i en overordnet modus. Eksemplet han kommer med minder meget om eksemplet i *Ordbogêrak*, blot med leksikalske forandringer. Vi har altså to syntaktisk set sideordnede sætninger, sideordnet ved *-LI*. Forskellen i beskrivelsen her er den, at der lægges vægt på at kommaet sættes efter det første hovedverballed; hvor der i beskrivelsen i Killiffilersuutit lægges vægt på at komma sættes før *kisianni*.

Den tredje regel som omhandler komma ved opremsning, adskiller sig fra Jonathan Petersens ved at den ikke sætter komma imellem to led som er adskilt ved en konjunktion, altså er det ikke *Oxford comma*.

## Undervisning i komma i folkeskolen

Her kommer nogle enkelte udpluk fra undervisningsmaterialet *Minittornerit*, som omhandler komma. Emnet er generelt ikke meget behandlet, men her er et indblik i hvordan det er behandlet.

### Introduktion af komma i undervisningsmateriale

Ved undersøgelse af skolebogsserien ”Minittornerit”, har jeg fundet deres første introduktion til komma i arbejdshæftet *Minittornerit 6, Suliassartaa 1*, som er beregnet til 6. klasse<sup>13</sup>. Her gives en ganske kort forklaring på hvor man sætter komma. Der skildres to forskellige punkter: 1. Når vi vil tilføje noget til hvad vi har skrevet, en art ”ekstra tilføjelse”; og 2. ved opremsning (Lange *et alii.*, 2006: 42). Vi har altså en skildring af den første og den tredje type komma, som både Petersen og Brandt kommer ind på (Petersen, 1951: XVI; Brandt, 1981: 66).

Efterfølgende kommer først to eksempler, med forklaring, på brugen af den første regel; derefter kommer et eksempel, forklaring og øvelser på brugen af den anden regel (Lange *et alii.*, 2006: 42). Her er der også en kort grammatisk forklaring på de nævnte regler. Den første regel forklares ved, at kommaet adskiller en fuldstændig sætning, *oqaaseqatigiit naammattut*, og en sætning som ikke kan stå alene. Eksemplet ligner meget eksemplerne fra Petersen og Brandt, men nu er det et *kisianni*, som binder de to sætninger sammen. Forklaringen som gives lægger hovedvægten på

---

<sup>13</sup> Det ligger vedlagt under Bilag 7.

semantik, altså at den anden sætning ikke kan stå alene. Den syntaktiske analyse af sætningerne ville overordnet set være den samme som de lignende eksempler hos Brandt og Petersen.

Den anden regel forklares ved at komma her bruges i stedet for *aamma* (*Op. cit.:* 43).

Forklaringerne her bruger ikke mange grammatiske og syntaktiske termer, der bruges et mere simpelt sprog som er tilpasset målgruppen.

### Øvelse i tegnsætning

I *Minittornerit 7, Suliassartaa 1* er der en øvelse i tegnsætning (Benjaminsen & Nielsen, 2008: 10). Der er angivet otte sætninger uden tegnsætning, som der så skal sættes tegnsætning på. Det handler altså ikke kun om kommatering, men om tegnsætning overhovedet. I lærervejledningen til bogen er der angivet *mulige* løsninger til opgaven (Grønvold & Nielsen, 2004: 17)<sup>14</sup>.

Der bruges komma i svarmulighederne til nummer 2, 4 og 6.

Svarmulighed 2 viser brug af komma ved opremsning, og her er der tale om opremsning af underordnede verballer, som står i de underordnede modi *kausativ* og *ledsagemåde*.

Nummer 4 og 6 viser eksempel på brug af komma mellem to hovednexusser, derudover er de begge to kendetegnet ved at den ene af de to hovednexusser står i den overordnede modus *imperativ*.

Der er endnu en forekomst af komma ved svarmulighed 4, nemlig komma efter *direkte anført tale*. Det vil sige at der bruges komma til at adskille det direkte citat og den efterfølgende oplysning om hvem der taler. Denne form for komma er ikke beskrevet i præsentationen af kommatering, som vi fandt i *Minittornerit 6, Suliassartaa 1* (Lange *et alii.*, 2006: 42-43), og ved nærmere undersøgelse ser det ikke ud til at dette er behandlet i Minittornerit-serien forud for denne opgave. Dette er bemærkelsesværdigt og kritisabelt, da dette er en meget frekvent brug af komma i almindelig skriftlig fremstilling på grønlandsk, både i skønlitteratur og i anden litteratur.<sup>15</sup> Komma i forbindelse med direkte anført tale burde altså være noget der bliver omtalt i folkeskolens undervisningsmateriale.

Derudover er det bemærkelsesværdigt, at der ikke står noget komma ved svarmulighed 3, hvor der er en direkte henvendelse, efterfulgt af et påbud. Dette ville ellers være naturligt set ud fra hvad der

---

<sup>14</sup> Både øvelsen og lærervejledningen ligger vedlagt under Bilag 7.

<sup>15</sup> Se evt. min pilotundersøgelse, under kode 7.e.

beskrives af både Petersen og Brandt (Petersen, 1951: XVI; Brandt, 1981: 66).

### Samlet vurdering af de andre beskrivelser af kommasætning i grønlandsk

Jonathan Petersen er som sagt den første til at komme med en beskrivelse af kommatering på grønlandsk. Hans beskrivelse er kort og forholdsvis simpel, og omhandler tre forskellige tilfælde i sætningsopbygning, hvor det er hensigtsmæssigt at bruge komma. Beskrivelsen er ikke præget af at gå syntaktisk og semantisk i dybden, og bærer derved ikke præg af at være dybt sprogspecifik, men er mere generel. Der er dog stor forskel på denne beskrivelse, og en stor del af beskrivelsen i Oqaasiliortuts udgivelse, som på mange måder er kendetegnet ved at være præget af dansk sprogbeskrivelse. Det er tydeligt at Jonathan Petersen i sin beskrivelse går direkte ud fra det grønlandske skriftsprog, både i sin teoretiske beskrivelse og i sine eksempler; mens der i *Killiffilersuutit* bruges en beskrivelse der er lavet ud fra det danske sprog, både i den teoretiske beskrivelse og i de anvendte eksempler.

Ole Brandt er den eneste blandt disse andre beskrivelser, som bruger en mere sprogspecifik term i sin beskrivelse af komma, nemlig *oqaluut anneq*. Ellers minder resten af beskrivelserne hos både Ole Brandt og i *Minittornerit* meget om hvad Jonathan Petersen skriver, blot med små omformuleringer.

## Typologisk beskrivelse af grønlandske sætningsstrukturer

Jeg giver her en kort beskrivelse af de basale elementer i den grønlandske sætningsstruktur. Der findes flere forskellige beskrivelser af grønlandsk syntaks, og jeg har i denne opgave valgt at bruge Karen og Per Langgårds *Elementær grønlandsk grammatik* (1988). Jeg går ud fra at disse grammatiske betegnelser er del af grundlæggende basisviden om grønlandsk, og vil derfor blot give et kort oprids af de mest grundlæggende elementer i syntaksen.

### Sætningens grundlæggende elementer

Det mest grundlæggende element i en grønlandsk sætning, er et verballed (Langgård & Langgård, 1988: 26). En fuldstændig grønlandsk sætning har typisk et verballed i en overordnet modus, men de såkaldt *primært underordnede modi* kan også fungere som mest overordnede verballed i en sætning (*Op. cit.*: pp 118; 120).

Vi kan i en tekst have flere forskellige neksusser, med hver deres verballed; disse have forskellige syntagmatiske relationer til hinanden (Langgård & Langgård, 1988: 26). Neksusser med verballed i en underordnet modus, er kendetegnet ved næsten altid at stå som underordnet neksus (*Op. cit.*: 120). Der findes nogle specialtilfælde, hvor de primært underordnede modi *kausativ*, *participium* og *ledsagemåde* fungerer som overordnet verballed.

Nominalsyntagmer på grønlandsk er kendetegnet ved at eventuelle possessoradled står *foran* kernen, mens kongruensadled står *bagefter* kernen, possessoradled står i kasussen *relativ*, mens kongruensadledets kasus følger kernens (Langgård & Langgård, 1988: 168f). Der findes også nogle andre adnominale adled, som står i oblikke kasus, dem går jeg ikke i dybden med her (*Op. cit.*: 154ff).

### Ledsætninger?

Når vi snakker kommatering på dansk, er en meget grundlæggende term *ledsætninger*. På dansk findes der mange forskellige ledsætninger, eksempelvis *relativsætninger*. Ledsætninger står underordnet den overordnede sætning i en periode eller et underordnet til et ord eller et syntagme, og kan have forskellige funktioner i en sætning. Ledsætninger er kendetegnet ved at de ikke kan stå

alene<sup>16</sup>. Grundlæggende kan de inddeles i tre grupper, nemlig *nominale*, *adverbielle* og *adjektiviske/attributive*<sup>17</sup>. De nominale ledsætninger står syntaktisk set på enten objektets eller subjektets plads; de adverbielle står underordnet verballeddet; og de adjektiviske/attributive står underordnet subjektet, objektet eller et andet led i sætningen. Det giver typisk en eller anden ekstra oplysning om det led i sætningen som det lægger sig til. På grønlandsk har vi nogle andre sætningskonstruktioner i stedet for ledsætninger. Mange af de semantiske funktioner, som på dansk typisk udføres ved hjælp af ledsætninger, udtrykkes ved andre syntaktiske og morfologiske konstruktioner på grønlandsk. Nogle af disse er behandlet af Karen Langgård i *Grønlandsk typologisk set - primært sammenlignet med europæiske sprog som dansk og engelsk* (manuskriptudgave, 2011).

I forhold til kommatering og begrebet ledsætninger, har jeg i denne opgave valgt at bruge begrebet underordnet neksus i stedet for ledsætning. Det vil sige dér hvor *Killiffilersuutit* bruger begrebet *oqaaseqatigiit tigusaqutillit*, bruger jeg i stedet *underordnet neksus*. Underordnede neksusser kan syntaktisk set ikke stå alene. Underordnede neksusser er kendetegnet ved at være underordnet under noget overordnet. I datamaterialet til denne opgave er der eksempler på sætningskonstruktioner, hvor underordnede neksusser holdes adskilt fra hovedneksussen ved hjælp af komma. Denne forklaring, med at noget ikke kan stå alene, har vi også stødt på i beskrivelsen af kommatering i skolebogen *Minittornerit* (Lange *et alii.*, 2006: 42).

---

<sup>16</sup> Fra hjemmesiden [http://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/komma/kommagrammatik/hvad-er-en-setning/?exact\\_terms=typer,af,ledsaetninger&inexact\\_terms=typerne,typen,typens,typernes,typers,typer,types,gaarde,haend,husene,haende,synerne,gaards,haendens,syner,haends,synet,huse,gaarden,gaard,synerne,sagn,syns,til,haende,synerne,gaardes,gaardens,gaardenes,husets,haenders,syn,haender,syne,hus,haenderne,hus',i,husenes,haenden,syner,synets,haenderne,huset,synerne,huses,gaardene,ledsaetning,ledsaetningens,ledsaetnings,ledsaetningernes,ledsaetningen,ledsaetningers,ledsaetningerne](http://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/komma/kommagrammatik/hvad-er-en-setning/?exact_terms=typer,af,ledsaetninger&inexact_terms=typerne,typen,typens,typernes,typers,typer,types,gaarde,haend,husene,haende,synerne,gaards,haendens,syner,haends,synet,huse,gaarden,gaard,synerne,sagn,syns,til,haende,synerne,gaardes,gaardens,gaardenes,husets,haenders,syn,haender,syne,hus,haenderne,hus',i,husenes,haenden,syner,synets,haenderne,huset,synerne,huses,gaardene,ledsaetning,ledsaetningens,ledsaetnings,ledsaetningernes,ledsaetningen,ledsaetningers,ledsaetningerne) - hentet den 13. aug. 15, kl 01:46.

<sup>17</sup> Fra hjemmesiden: [http://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/komma/kommagrammatik/ledsaetningen-5-forskellige-slags/?exact\\_terms=typer,af,ledsaetninger&inexact\\_terms=typerne,typen,typens,typernes,typers,typer,types,gaarde,haend,husene,haende,synerne,gaards,haendens,syner,haends,synet,huse,gaarden,gaard,synerne,sagn,syns,til,haende,synerne,gaardes,gaardens,gaardenes,husets,haenders,syn,haender,syne,hus,haenderne,hus',i,husenes,haenden,syner,synets,haenderne,huset,synerne,huses,gaardene,ledsaetning,ledsaetningens,ledsaetnings,ledsaetningernes,ledsaetningen,ledsaetningers,ledsaetningerne](http://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/komma/kommagrammatik/ledsaetningen-5-forskellige-slags/?exact_terms=typer,af,ledsaetninger&inexact_terms=typerne,typen,typens,typernes,typers,typer,types,gaarde,haend,husene,haende,synerne,gaards,haendens,syner,haends,synet,huse,gaarden,gaard,synerne,sagn,syns,til,haende,synerne,gaardes,gaardens,gaardenes,husets,haenders,syn,haender,syne,hus,haenderne,hus',i,husenes,haenden,syner,synets,haenderne,huset,synerne,huses,gaardene,ledsaetning,ledsaetningens,ledsaetnings,ledsaetningernes,ledsaetningen,ledsaetningers,ledsaetningerne) - Hentet den 27. jun. 15, kl. 14:02.



## Pro-drop

I forbindelse med sætningsopbygning er det forskelligt hvordan *pro-drop* gribes an i forskellige sprog. *Pro-drop* er et fænomen der forekommer i nogle sprog, blandt andet i grønlandsk. Pro-drop går ud på at pronominer ”droppes” i sætningskonstruktioner (Whaley, 1997: 48). Dette kan lade sig gøre, når verballeddet i sin fleksion har oplysninger om subjekt og eventuelt objekt.

I grønlandske verber er subjektmarkering, og ved transitive verber også objektmarkering, obligatoriske i fleksionen (Langgård & Langgård, 1988: 209). Derved har vi altid oplysning om subjekt og objekt i ethvert grønlandsk verballed. Grønlandsk er et pro-drop-sprog, og det er ikke nødvendigt at have eksplicit subjekt eller eventuelt objekt. Med andre ord har vi på grønlandsk en neksus hver gang vi har en verbalform (Langgård & Langgård, 1988: 37).

## Undersøgelse af praksis i litteraturen

### Arbejde med data

#### Pilotundersøgelse

I forbindelse med at jeg tog kurset 'Metode' i foråret, foretog jeg en pilotundersøgelse, hvor jeg undersøgte praksis ved kommatering i tre udvalgte tekstuddrag fra den grønlandske skønlitteratur<sup>18</sup>.

Ved kodningen af pilotundersøgelsen valgte jeg at bruge den del af kommateringsreglerne i *Killiffilersuutit*, som er gældende for begge typer af komma, altså både den *traditionelle* og den *nye* måde at sætte komma på. Jeg har under afsnittet om hæftet *Killiffilersuutit* tidligere i denne opgave gennemgået en del kritikpunkter ved dette hæfte, derfor kan det synes mærkeligt at jeg valgte at kode min empiri ud fra det. Alligevel kan denne undersøgelse være med til at vise et billede af hvilke former for komma der rent faktisk er eksisterende i den litterære praksis, og derfra er det muligt at arbejde videre med situationen med komma i grønlandsk.

Ved pilotundersøgelsen kodede jeg alt som jeg var i stand til at kode på daværende tidspunkt, og fandt eksempler på brug af en del af hæftets kommaregler. Der var dog en restgruppe af ”ikke-markerede” kommaer i materialet, som jeg bagefter har valgt at arbejde videre med. Grunden til at disse ikke blev markeret på daværende tidspunkt var at de på én eller anden måde var mere komplekse og svære at kategorisere inden for de fastsatte koder, og jeg derved ikke nåede at kode dem.

#### Fortsat arbejde med data

Pilotundersøgelsen lagde et grundlag eller en form for udgangspunkt for mit videre arbejde med data. Jeg foretog nu en grundigere gennemgang af data, samtidig med at jeg gennemgik mit teoretiske grundlag for kodningsmanualen grundigt igen. I løbet af arbejdet med data, har jeg flere gange omformuleret kodningsmanualen, og ændret opstillingen af kategorier i større og mindre grad. På den måde har jeg arbejdet ud fra strategien grounded theory, ved vekslende at arbejde med teori og empiri. Efterhånden har jeg så formuleret den kodningsmanual, som jeg ender op med at

---

<sup>18</sup> Pilotundersøgelsen er vedlagt som Bilag 2.

bruge i dette projekt.

Dokumentationen for kodningen har jeg vedlagt som bilag. I Bilag 3 har jeg samlet alle kodningsmanualerne, jeg har formuleret i løbet af processen, og den endelige kodningsmanual ligger til sidst i dette bilag. I Bilag 4 og 5 har jeg henholdsvis kodningsskemaet og teksteksemplerne til den endelige kodning. I Bilag 6 har jeg teksteksempler på sætninger med ”*kisianni* – uden komma”, dette forklarer jeg dybere i afsnittet under overskriften ”Kode 2: Komma foran *kisianni*”.

Ved denne grundige gennemgang af kodningsmanual og empirisk data viste det sig at jeg havde overset et afsnit i *Killiffilersuutit*, som skulle være med i min kodningsmanual. Jeg ville som sagt se på de kommaregler, som gælder for både *nyt* komma og *traditionelt* komma. I det indledende afsnit i *Killiffilersuutit* præsenteres dette afsnit som dækkende over § 7-13 (Oqaasiliortut, 2004: 13). I min pilotundersøgelse har jeg overset § 13, som ellers står som en del af det afsnit som jeg skulle bruge. Dette afsnit er taget med i den endelige kodning.

Jeg har i dokumentationen af teksteksemplerne noteret små bemærkninger, der hvor jeg mente at det var relevant. Nogle af disse bemærkninger vil blive inddraget i gennemgangen af kommatyperne.

## Hvordan sættes der så komma?

### Kode 1: Opremsningskomma

Opremsningskomma er helt klart en del af praksis. I empirien har jeg eksempler på opremsning af enkelte led, underordnede neksusser og hovedneksusser<sup>19</sup>. I forhold til diskussionen om brug af *oxford comma* eller ej, er der eksempler på begge dele. Dog er det tydeligvis mere udbredt at undlade at sætte komma når der står en konjunktion imellem to led, altså ikke at bruge *oxford comma*.

Her er to teksteksempler fra empirien, det første *uden* *oxford comma*, det andet *med* *oxford comma*:

*Nuutoqaaq, Nuussuaq, Qinngorput taavalu Quassussuup Tunua suliffigissaartunut akissarsiaqissaartunut ineqarfivoq, inuinnaalli Akiani ineqartarlutik.* (Kleist, 2015: 12)

---

<sup>19</sup> Sidstnævnte er kategoriseret under kode 7, komma ved fuldstændige sætninger.

*Tuluit, Canadamiut, Amerikamiullu tamakkuninnga oqaloqatigisakkama oqaaseqatigiippaalussuit atorsinnavaat.* (Petersen, 2015: 7)

Opremsningskomma står under §7 i *Killiffilersuutit* (Oqaasiliortut, 2004: pp. 14-15). Her gives sprogbrugeren frit valg i forhold til oxford comma, og begge muligheder bruges altså i litteraturen. Eksemplerne på oxford comma forekommer både i skønlitteratur og faglitteratur. Der findes diskussioner over hvorvidt oxford comma er vigtigt at bruge eller ej, dem vil jeg ikke gå i dybden med her. Dog kan det være praktisk at holde sig til én form for opremsningskomma, for ikke at forvirre sprogbrugeren mere end nødvendigt.

### **Andre kategorier under opremsningskomma**

De nedenstående kategorier er kendetegnet ved at have meget lidt empirisk grundlag. Jeg har valgt at inkludere dem i opgaven alligevel, for at give et bidrag til diskussionen om de pågældende underkategorier, taget ud fra *Killiffilersuutit* (Oqaasiliortut, 2004: 14-15).

**Adjektiviske led:** Denne underkategori omhandler kommatering ved adjektiviske led, det vil sige adnominale adled, som svarer til danske adjektiver. Jeg har valgt at lade denne kategori stå i min beskrivelse, selv om jeg ikke kan sige med sikkerhed, at dette er en anbefalelsesværdig kommaregel. Jeg har et enkelt eksempel på kommatering ved noget, som kunne se ud som noget adjektivisk:

*... uffali peqqikkallarami inussuaq arnarsuaq suna taama kusanartingingaluarnepoq pualajaaq, anngajaaq sunaaffa krafteqartooq nakorsap kingusinaarluni paasisimangaa tassa ajornarsereersoq ingerlaannarpoq.* (Lyngge, 1982: 24-25)

Kommateringen i eksemplet virker ikke helt flydende, og på én eller anden måde inkonsekvent. Kommaet står imellem to adnominale adled, som lægger sig op ad *inussuaq arnarsuaq*. Sætningen ville flyde bedre med et komma efter *anngajaaq*, foran bemærkningen *sunaaffa krafteqartooq* – som kunne stå som en indskudt sætning. Hele perioden er kendetegnet af meget lidt tegnsætning, og kunne være mere flydende og letlæselig, hvis den var opdelt i flere kortere sekvenser.

**Titler:** Der er et enkelt tilfælde på brug af komma til at afgrænse en persons titel/stilling, nemlig:

*Taamaniuna Shakrim Citsym Namahs, indiamiu ingeniøri, qaammammut nunnigummik angallatitalimmik titartaallunilu sanasuusoq aamma qaammammi angalaartussannorsimasooq.*

(Berthelsen, 2001: 33)

Det empiriske grundlag for denne type komma er ligeledes meget lille i dette projekt. Det kan diskuteres, om det er nødvendigt at have en kategori for denne type kommasætning, man kunne jo eksempelvis lave en overordnet gruppe med ”indskudte bemærkninger”, hvor denne type komma sagtens kunne passe ind. Når man vil give en mere detaljeret beskrivelse af kommasætning vurderer jeg dog, at det er praktisk med denne specifikke beskrivelse.

**Fremhævning:** Jeg har to perioder, som jeg har markeret med koden 1.d, altså komma ved fremhævning/understregning. Der er her tale om gentagelse af den samme ytring, med komma imellem. Her er et eksempel på det:

»*Inuk, inuk, inuk.*« (Berthelsen, 2001: 34)

Her er der tale om gentagelse af en henvendelse. Det kunne også kategoriseres under kode 4.a, men jeg har valgt at kategorisere det som fremhævning på grund af at det samme gentages flere gange, og der derved er større vægt på en fremhævning af udsagnet, og ikke på at det er en henvendelse.

## Kode 2: Komma foran *kisianni*

Komma foran *kisianni* er en af de mest hyppige kommatyper i datamaterialet. Når en del af en sætning indledes med *kisianni* eller har den enklitiske partikel *-LI* sat på det første ord, signalerer det semantisk et brud med det forudgående. Brugen af komma til markering af denne grænse virker hensigtsmæssig, og underbygger det semantiske indhold.

Der er enkelte tilfælde i datamaterialet hvor komma er udeladt, og disse har jeg samlet i et skemaet ”Kisianni – uden komma”, som er vedlagt som Bilag 6. I de fleste tilfælde hvor komma er udeladt, står sætningsleddet med *kisianni/-LI* initialt i perioden, og derved er det faktisk afgrænset fra det foregående ved punktum. Der er dog syv tilfælde hvor komma står midt i perioden.

Blandt de syv tilfælde mener jeg at komma sagtens kunne have været brugt i de allerfleste tilfælde. Dog har jeg to sætninger, hvor komma er undladt foran *-LI*, som på én eller anden måde er anderledes end de andre. Den første er:

*Imminut nakkuppoq iviangeqummilu ataani orsoq qaleriiaatut naaminiittoq qangarsuarli katakkumasaraluakki alliartuinnartutulli ittoq itummani illuttut ulikkaavissorlugit qanningajaavillugit tiguaa, isumaliorlunilu puallaqqissimalluni.* (Lyng, 1982: 16)

I denne periode har vi et langt kongruensadled, som står som adnominalt adled til kernen i objektet. *'qaleriiaatut naaminiittoq qangarsuarli katakkumasaraluakki alliartuinnartutulli ittoq'* står alt som kongruensadled til *orsoq*. Da alle disse ord sammen udgør et syntagma, vil det bryde syntagmet meget op hvis man (kun) sætter komma foran *alliartuinnartutulli*. Syntagmet *'alliartuinnartutulli ittoq'* er også et meget lille led, dette kan også være en grund til at man vælger ikke at afgrænse det med komma.

Det andet tilfælde, hvor komma er udeladt foran *-LI* er:

*Adam Bech Sisimiuni ajoqiutillugu Cumberland Soundimi Qikirtani arfanniariartut John Simpson naalagaralugu, ilaseraat atorfiliugamili palasiminut apereqqaarsimavoq, palasillu Jacob Kjerip akueraa.* (Petersen, 2015: 7)

Denne sætning er ret kompleks, også i sin kommasætning. Det er den første del af perioden, indtil *apereqqaarsimavoq*, som er kompliceret. Det ser ud til at man har valgt at sætte komma foran *ilaseraat* for at undgå flertydighed. Herved forhindres læseren i at tro, at *John Simpson* ikke kun er objekt til *naalagaralugu*, men også til *ilaseraat* – som jo ikke er tilfældet her. Da komma står foran *ilaseraat* ville teksten blive for hakkende og opdelt, hvis man også satte komma foran *atorfiliugamili*. Med andre ord har vi her et meget kort led, en neksus som kun består *'ilaseraat'*, efterfulgt af *-LI*. Jeg har kategoriseret denne kommasætning under Kode 6: Komma for at undgå flertydighed.

### Kode 3: Komma ved forskellige selvstændige led

Sætningskonstruktionerne under § 9 i *Killiffilersuutit* er en blandet samling af forskellige såkaldte *selvstændige sætningsdele* (Oqaasiliortut, 2004: pp. 17-20), beskrivelsen svarer til den i Retskrivningsordbogens §51.3. (Dansk Sprognævn, 1986: pp.586-588). I min kodning af datamaterialet har jeg valgt at modificere de angivne kategorier, tilføje nogle kategorier, og så at opdele det lidt anderledes. Jeg har flyttet undergrupperne (2) og (3) i en kategori for sig, nemlig ”Kode 4”, de behandles længere nede i opgaven.

Kategorierne i denne gruppe er til tider svære at afgrænse og nogle grupper overlapper. Mine kategoriseringer er ikke altid fuldstændig entydige, men jeg har valgt at ende op med denne inddeling. Dette er blandt andet på grund af min opgaves omfang – men det er helt sikkert noget man kunne gå mere i dybden med.

**Ellipser:** Den første undergruppe har jeg kaldt *ellipser*. Begrebet ellipse forklares af Peter Heller Lützen som en udeladelse ”*af ord som ikke er strengt nødvendige for forståelsen*” (Lützen, 2004:38). I kodningen af min empiri har jeg fokuseret på ellipser, hvor verballedet er udeladt og underforstået.

Jeg har syv eksempler på ellipser. Disse konstruktioner er på én eller anden måde en økonomisk formulering, hvor man siger udelader nogle ord. Sætningen er ufuldstændig, fordi den mangler det mest overordnede verballed, men på grund af konteksten er betydningen ikke til at tage fejl af. Her er et eksempel:

*Nakorsaq nammineq umiatsiaminik, ilaasoraalu qallunaat arlallit ...* (Storck, 1959: 15)

Her er verballedet *aallarpoq* eller noget lignende udeladt.

**Eftertænkning, løse yderligere oplysninger og tunge led:** Denne kategori er en af de største i min empiri med hele 47 teksempler. Kategorien dækker over sætningskonstruktioner, hvor der på én eller anden måde er tilføjet noget ekstra bagefter komma. Dette kan være bemærkninger, eller andre yderligere oplysninger. Denne kategori er den mest uspecifikke underkategori i Kode 3, og nogle af de andre underkategorier kunne egentlig også passe under denne. Så på en måde kan man sige at vi her har resten af selvstændige led, når de andre undergrupper er sorteret fra.

Her er et eksempel på en bemærkning:

- *Aquuterallattaara aajuna sarpii immap qulaaniipput, soormitaavaana?* (Lyng, 1982: 7)

Derudover har jeg i datamaterialet en del eksempler på såkaldte *tunge led*. Disse led er kendetegnet ved at være sætningsled som er lange og tunge, og derfor placeres de ofte sidst i en sætning. Her er et eksempel:

*Qiviariallaraat igalaakasikkut inuk qungussutaavilluni alakkartortoq, kaffiguttutut tiitorfimmik najorsisuusaartarluni ilummut tikkuartortoq.* (Berthelsen, 2001: 35)

Jeg har i denne kategori også eksempler på indskudte sætningsled, såsom:

*Ajornartorsiutit taakkua pillugit oqartussaanagerusut oqariaaseq, oqartussattaaq nuimanerit allat, atorluartagaat oqaatigaat, tassaagooq ajornartorsiutit taakkua 'kikkut tamarmik akisussaaffigaat'.* (Lyng, 2015: 3)

**Appositioner:** En *apposition* er ifølge Den Danske Ordbog defineret som ”forklarende, efterstillet vedføjeelse der knytter sig til et substantivisk led”<sup>20</sup>. Det er altså betegnelsen for et selvstændigt led, som er en form for adnominalt adled. Der er i datamaterialet 11 eksempler på brug af komma for afgrænsning af appositioner. Her er et eksempel:

*Taamaallaat ataaseq, suna, taggisivittut pissuseqarpoq kinaassusersiuteqarsinnaallunilu, allat qasseersiut allamoorullu atorsinnaagaat allat taakkuninnga atuineq saperput, tamarmilli kingulleqqiuteqarsinnaapput.* (Lyng, 2015: 17)

**Adverbielle tilføjelser:** I underkategorien *adverbielle tilføjelser* har vi små tilføjede sætningsled, som indledes med et adverbium. Det er typisk neksusser med verballed i participium. I datamaterialet har jeg 21 eksempler på brug af komma for at afgrænse denne type sætninger. De indledende adverbier er typisk *soorlu, immaqa, sunaaffa, aali, ilumummi* og lignende. Her er et eksempel:

*Amuartaanni kisiat nukkukkamiuk kannginnera sianiginngilaa, sunaaffa nusukaaneranit kaanngartoq.* (Lyng, 1982: 5)

**Sætningsled med ”afkortede” verbalformer:** Vi har nogle neksuslignende konstruktioner, som egentlig ikke har verballed i de fuldstændige verbalformer, men i afkortet form. Her tænker jeg på konstruktioner såsom *sianiik, silagik* og lignende – hvor den obligatoriske modus-, person- og numerusfleksion ikke er taget med, og der i stedet er sat et –k på verbalstammen. Der er seks eksempler på små tilføjede sætningsled af denne konstruktion, som er afgrænset ved komma. Her er et eksempel:

*Aqaguani ullaakkut silagik, seqinnarik ...* (Nielsen, 1934: 9)

**Archaiske sætningskonstruktioner:** I underkategorien *archaiske sætningskonstruktioner* har sætninger med små adverbielle tilføjelser, som er kendetegnet ved at være specielle sætningskonstruktioner af mere archaisk karakter. Det er eksempelvis konstruktioner med *qanga + -nnguarsi*, eller *soorlu + -llartoq* og lignende. Der er i datamaterialet 3 eksempler på denne type kommatering. Her er det prototypiske eksempel på det:

---

<sup>20</sup> Fra hjemmesiden <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=apposition>, hentet d. 21 dec. 15, kl. 18:45.



... *naarallattarneq quisimavaa, qangangooq iggaviata ilua aalannguarsi.* (Lynge, 1982: 20)

**Kortere talehandlinger:** Som den sidste underkategori under Kode 3 har jeg valgt at sætte *kortere talehandlinger*, såsom konstruktioner med *qujanaq*, som er afgrænset fra resten af perioden ved komma. Der er to eksempler på denne konstruktion i datamaterialet, her er det ene eksempel:

- *Qujanarsuaq kaffimut, aa ...* (Lynge, 1982: 28)

### **Sammenligning med de autoriserede regler**

Det grundlæggende princip under § 9, er det princip jeg også har brugt i Kode 3 – at kategorien dækker over kommasætning ved forskellige selvstændige sætningsdele. Komma ved henvendelse og ved udråb kommer jeg ind på i næste afsnit.

Punkt (4) under § 9., "*Ilanngussani apererpaluttuni*", har jeg i mit datamateriale ikke noget eksempel på. Det kunne passe ind under min kode 3.b, og jeg kunne også have lavet en ny undergruppe med denne beskrivelse. Jeg har ikke lavet en kode til denne undergruppe på grund af at den ikke er repræsenteret i empirien.

Overskriften og forklaringen i punkt (5) under samme paragraf giver egentlig ingen ny oplysning om en særlig undergruppe af *selvstændige led*, i forhold til hvad hele afsnittet indledes med (Oqaasiliortut, 2004: pp. 17-18). Eksemplerne som bruges til illustration er en blanding af noget sætningskløvnings-agtigt i de første tre sætninger, og så et eksempel med komma mellem to fuldstændige sætninger, og til sidst noget med et adverbialt led der er afgrænset med komma.

Appositioner, som er den danske forklaring til det der svarer til punkt (7) har jeg valgt at tage med i min kodning, da denne undergruppe er repræsenteret i mit data – og altså er en del af praksis. Derimod er punkt (6) og (8) ikke taget med, men i stedet har jeg valgt at lave nogle andre undergrupper. Det kan siges at (6) og (8) er forklaret ud fra indhold eller semantik, hvor jeg i min inddeling i stedet har valgt at kategorisere ud fra syntaktisk opbygning. Jeg mener ikke at forklaringen ved punkt (6) giver mening at bruge i grønlandsk sammenhæng, i den danske beskrivelse dækker denne gruppe over konstruktioner med *frie prædikativer*, som på grønlandsk udtrykkes syntaktisk anderledes (Jacobsen, 1996: 32).

#### Kode 4: Komma ved direkte henvendelse og ved udråb

Kommasætning ved direkte henvendelse og ved udråb er en konventionel brug af komma som er nøjagtig den samme på grønlandsk og andre sprog, som for eksempel dansk, altså hvor forskel i sprogtypologi ikke ser ud til at gøre nogen forskel. Denne kommatering understøtter helt klart oplæsning, da man i udtalen på én eller anden måde har en pause eller afgrænser selve henvendelsen eller udråbet fra resten af ytringen.

Jeg har i datamaterialet seks eksempler på komma ved direkte henvendelse, og 13 på komma ved udråb. Her er to eksempler, det første på en henvendelse og det andet på et udråb:

”*Aanaa, oqaluttuarit...*” (Nielsen, 1934: 5)

”*qaa, unataqisigu*” ... *oqarpoq*. (Storck, 1959: 11)

I netop denne sammenhæng har jeg en yderligere bemærkning om en diakron observation. Ved undersøgelsen af data har jeg kigget på to udgivelser af Mathias Storcks *singnagtugak*, nemlig den første udgivelse fra 1914, og så det andet oplag, fra 1959. Det viste sig her at der er tilføjet to kommaer i det andet oplag: ét ved henvendelse og ét ved udråb<sup>21</sup>. Her ser det altså ud som at kommatering ved henvendelse og udråb er blevet mere fast brugt i 1959, og korrekturlæsere derfor har tilføjet disse kommaer.

#### Kode 5: Komma ved adresser og lignende

Kode 5 svarer til § 10 i *Killiffilersuutit*. Den formelle notation af adresser og lignende er et kulturelement som vi i det grønlandske sprog har fået indført udefra. Denne form for kommatering er derfor nøjagtig den samme som på dansk.

Der er to eksempler på kommatering ved adresser og lignende i datamaterialet.

#### Kode 6: Komma for at undgå flertydighed

Som nævnt under behandlingen af Kode 2 har jeg i empirien et tilfælde af kommatering for at

---

<sup>21</sup> Jeg har i Bilag 5 – Teksteksempler til Kodningsskema 2 skrevet en bemærkning ved de to nævnte teksteksempler, som er tilføjet i det andet oplag.

undgå flertydighed. Dette er det eneste eksempel på denne type kommatering, jeg har fundet frem til i mit datamateriale. Jeg er ikke gået dybere ind i undersøgelsen af denne type komma, og har på grund af denne opgaves omfang valgt ikke at gøre mere ved det.

### **Kode 7: Komma ved fuldstændige sætninger**

§ 12 i *Killiffilersuutit* handler om brug af komma til afgrænsning af fuldstændige sætninger. Det grundlæggende princip ved denne regel er, at fuldstændige sætninger altid holdes adskilt fra hinanden ved én eller anden form for tegnsætning, typisk ved punktum (Oqaasiliortut, 2004: 23). Kode 7 har fire underkategorier, som jeg har fundet eksempler på i empirien til dette projekt. Der er komma mellem fuldstændige sætninger, som holdes adskilt med konjunktioner; komma ved opremsning af fuldstændige sætninger<sup>22</sup>; komma ved afgrænsning af påbud; og komma i forbindelse med direkte tale/tanke.

#### **Kode 7.a og 7.c**

Komma mellem fuldstændige sætninger – med eller uden konjunktion imellem – er to af de mest hyppige kommatyper i datamaterialet.

Jeg har ved dokumentationen af teksteksempler for kode 7.a og 7.c som en ekstra bemærkning noteret hvor mange fuldstændige neksusser der er på hver side af kommaet. Det er nemlig langt fra konsekvent at der sættes komma mellem to fuldstændige sætninger, som står ved siden af hinanden. Derved viser det sig at princippet, eller præmissen, om at fuldstændige sætninger altid står afgrænset fra resten ved én eller anden form for tegnsætning ikke holder på grønlandsk. Der er i datamaterialet eksempler på at der kan være én, to eller hele tre fuldstændige sætninger på den ene side af komma i en periode. Når flere af disse fuldstændige neksusser står efter hinanden uden tegnsætning imellem er de typisk adskilt ved en konjunktion. Derudover er bruges ledsagemåde som vikar for en overordnet modus også ofte ved to parataktiske neksusser, og de to neksusser holdes så nogle gange adskilt ved komma, men ikke altid. Det er svært at sige nøjagtigt hvad der er afgørende for kommateringen i denne sammenhæng. Det har formodentlig både noget med semantik og rytme i sætningen at gøre, og så også noget med længden af neksussen.

Alligevel kan jeg sige at der er en helt klar tendens til at der kun er en enkelt fuldstændig sætning på

---

<sup>22</sup> Altså: hvor der ikke bruges konjunktioner imellem de fuldstændige sætninger.

den ene side af komma – og typisk er det *før* komma. Ud af de i alt 162 kommaer som står kategoriseret under kode 7.a og 7.c har jeg 133 eksempler, hvor kommaet står efter den første fuldstændige sætning.

I sin beskrivelse af kommaregler nævner Ole Brandt som sagt, at komma sættes efter det første verballed, som står i en overordnet modus, når skribenten ønsker at tilføje noget yderligere (Brandt, 1981: 66). Dette kan siges at hænge sammen med tendensen ved kommasætning mellem fuldstændige sætninger. Prototypisk har vi i en grønlandsk sætning hovedverballedet til sidst i sætningen, og derfor hænger det sammen med min observation, at man typisk sætter komma efter den første fuldstændige sætning. Dog er det ikke en helt dækkende forklaring at man sætter komma efter det første verballed i overordnet modus, da dette kan være efterfulgt af et adverbalt adled eller et andet adled, som tilhører den fuldstændige sætning.

Fordi grønlandsk er et pro-drop sprog, kan man forestille sig at kommateringen kan hænge sammen med om man fortsætter med samme subjekt i en følgende sætning, eller om der er subjektsskifte. Altså om et subjektsskifte kræver komma. Dette har jeg ikke undersøgt grundigt i denne opgave, men det kunne være noget at se på i en senere undersøgelse. Jeg har dog mindst et eksempel på at flere fuldstændige sætninger med forskellige subjekter kan stå efter hinanden, uden at der sættes komma:

*... toqqup umiata killingani arnaquassaaq nalavoq tataminnermit isai anillallutik, ittually taama peqanngilaq qajaalu peqarani kingornalu takkunnani.* (Nielsen, 1934: 9)

### **Kode 7.d**

Ved komma ved afgrænsning af påbud har jeg inkluderet de prototypiske påbud med verballed i imperativ modus, sammen med to andre konstruktioner af påbud, nemlig sætninger med verballed i ledsagemåde, og konstruktioner med derivativet –SSA og indikativ modus. Her koder jeg altså ud fra semantik/pragmatik, og ikke syntaks.

Disse konstruktioner er egentlig også fuldstændige sætninger, og kunne derfor gå under Kode 7.c, men jeg har alligevel valgt at give dem en separat kategori. Påbud er en distinkt slags sætningskonstruktion, når man udtaler et påbud er det klart afgrænset fra resten af ytringen, og derfor er det klart anbefalelsesværdigt at man konsekvent sætter komma ved afgrænsningen af disse.

Jeg har ved kodningen af datamaterialet også noteret bemærkninger ved sætninger, som indeholder

påbud, hvor påbuddet ikke er afgrænset ved komma.

### **Kode 7.e**

Underkategorien 7.e er lidt anderledes end de andre i denne gruppe. Komma brugt til afgrænsning af direkte tale/tanke er en brug af komma, er ikke blot semantisk eller morfosyntaktisk bestemt, men signalerer en formel betydning, nemlig afgrænsningen af et direkte citat og angivelsen af den talende/tænkende. Derved kan der argumenteres for at komma i denne sammenhæng fungerer som hvad Niels Holck i sin artikel i *Komma – hvornår og hvorfor?* kalder for ”Betydningstegn” (Holck, 1993: 75). Det er lidt forskelligt hvordan skribenter anfører direkte tale, nogle bruger citationstegn, andre gør ikke, og nogle indleder med en såkaldt replikstreg.

### **Ikke-eksemplificerede kommateringstyper**

Jeg har i datamaterialet ikke fundet noget eksempel som svarer til beskrivelsen ved § 12. (2), altså at verballedet og subjektet refererer til det samme i to følgende sætninger. Sætningerne, som i *Killiffilersuutit* gives som eksempler, virker også meget konstruerede og kunstige (Oqaasiliortut, 2004: 23). Den danske version af denne regel står blandt andet hos Jacobsen (Jacobsen, 1996: 14). Denne form for sætningskonstruktion vil jeg påstå at vi ikke har på grønlandsk; vi kan udtrykke noget lignende ved at understrege en påstand på andre måder.

Vi har forskellige selvstændige sætningsled under Kode 3, og jeg ser ingen grund til at have en anden gruppe med ufuldstændige helsætninger her. Så vidt jeg kan se, er det ikke en relevant kategori for grønlandsk sprogbeskrivelse.

### **Kode 8: Komma ved afgrænsning af underordnede neksusser**

Denne kategori er et forsøg på at systematisere kommatering ved underordnede neksusser. Jeg har lavet fire undergrupper, som repræsenterer underordnede neksusser i de fire underordnede modusser: ledsagemåde, participium, kausativ og konditionalis.

I mange af teksteksemplerne i denne kategori er der mindst én fuldstændig sætning med verballed i en overordnet modus på den ene side af komma, mens det mest overordnede verballed på den anden side af kommaet står i en primært underordnet modus, som syntaktisk set er underordnet hovedverballedet på den anden side af kommaet. Der er også eksempler på perioder som

udelukkende indeholder neksusser i primært underordnede modi.

Det er svært at sætte en finger på nøjagtigt hvad der er afgørende for denne form for kommatering. Det ser ikke ud til at være en firkantet syntaktisk regel, som ved de danske regler om komma ved ledsætninger. I nogle perioder er der lange passager med flere neksusser efter hinanden, som ikke afgrænses ved komma – hvorimod der i andre perioder kun er en enkelt underordnet neksus på hver side af komma.

Længden af en neksus synes af have indflydelse på kommateringen, hvis der eksempelvis er eksplicit subjekt og/eller objekt, eller mange adverbale adled og lignende, så vil man som sprogbruger helst afgrænse en sådan neksus med komma eller anden tegnsætning. Derimod virker det som at det er unødvendigt at bruge komma ved meget korte underordnede neksusser, som kan bestå af et enkelt ord, nemlig verballeddet.

En anden faktor, som ser ud til at spille ind på kommateringen, er rytmen i sætningen, eller hvor tæt de forskellige neksusser står i forhold til hinanden betydningsmæssigt. Hvis man i udtalen har en pause imellem neksusser, sætter man et komma for at antyde denne afgrænsning.

### **Baggrund eller årsag**

Der er især én speciel sætningskonstruktion under denne kategori, som er bemærkelsesværdig. Der er en klar tendens til at man bruger komma, når man indledningsvis i en periode kommer med en underordnet neksus, typisk i kausativ modus, som giver én eller anden form for baggrundsinformation før selve hovedneksussen. Her er et eksempel:

*Tamakkuninnga oqaluttuaraangami taamaattarami, nammineq alliarturnermini pisimasut eqqaaleraangamigit sinissaaruttartunnguakasiugami.* (Nielsen, 1934: 9)

### **Sammenligning med de autoriserede regler**

Kode 8 i min kodning står på en måde parallelt med § 13. i *Killiffilersuutit*, men er defineret på en anden måde. Jeg har undladt at bruge begrebet ledsætning, da dette ikke passer ind i den grønlandske sprogbeskrivelse.

Hvis vi sammenholder sætningskonstruktionerne under kode 8 mit datamateriale med eksemplerne som er givet under § 13. i *Killiffilersuutit*, har vi to helt forskellige sæt eksempler (Oqaasiliortut, 2004: 25). Det er altså ikke den samme slags kommatering, som foregår disse to steder.

Eksemplerne bærer klart præg af at være oversat fra dansk, og kommateringen ser ud til at være overført direkte fra dansk kommatering ved ledsætninger.

### Indskudte sætninger

I datamaterialet har jeg dokumentation på kommasætning ved såkaldte indskudte sætninger af forskellig slags. Kommatering ved indskudte sætninger er almindelig eksempelvis på dansk, og dette sker altså også i grønlandsk. Der er eksempler på indskudte sætninger af forskellig slags, her er et eksempel:

*Oqaasipiloqqilluni attasersoriikkani piiarpai sissanilu singissinnarlugu ullaarnisamik nilerujussuallaata, sunaaffa nuliame eqeerutigisaanik, ujatsiutini siffissaminut nakkartippai ihupaanilu iluarsillugu attasersoqqillugu. (Lyngø, 1982: 13).*

### Restgruppe

Udover disse otte koder, som jeg har gennemgået her, har jeg en restgruppe af teksteksempler i datamaterialet. Disse eksempler står nederst i skemaet i Bilag 5. Det er sætninger, som ikke passer ind i mine kategorier af forskellige årsager. Nogle af dem bærer præg af at de minder meget om danske sætningskonstruktioner med ledsætninger, altså en form for syntaktisk danisme – mens andre bærer præg af at være meget talesprogsagtige. Da formålet med denne opgave er at arbejde frem imod en standardiseret beskrivelse af kommasætning, har jeg valgt ikke at medtage disse sætningstyper i formuleringen af kategorier – da de på én eller anden måde afviger fra standard-skriftsproget.

## Diskussion og konklusion

Ud fra observationer af de gældende grønlandske regler for kommasætning har jeg givet en redegørelse for disse. De autoriserede regler for kommatering i grønlandsk skriftsprog meget kritisable. Da hele afsnittet om komma er oversat fra dansk, er de teoretiske forklaringer af reglerne ofte meget misvisende og utilstrækkelige – de beskriver simpelthen ikke det grønlandske skriftsprog. Derudover er eksemplerne på brugen af reglerne præget af at være oversatte, og til tider grammatisk ukorrekte. Dette giver et meget dårligt udgangspunkt for den almene sprogbruger, som ønsker at lære at sætte komma på grønlandsk.

Ud over de autoriserede kommaregler, har jeg tre andre meget korte beskrivelser for kommatering fra forskelligt undervisningsmateriale. Disse beskrivelser giver ikke særlig meget mere information i forhold til kommatering, men er dog præget af at de ikke er oversatte, men skrevet originalt på grønlandsk og med en grønlandsk sprogforståelse.

Efter den teoretiske redegørelse har jeg givet en grundig gennemgang af de observationer, jeg har gjort mig i arbejdet med dette projekt. Jeg har sorteret datamaterialet i otte kategorier, med tilhørende undergrupper. De otte koder er udviklet ud fra de autoriserede regler, ved at veksle frem og tilbage mellem det teoretiske grundlag og de empiriske observationer, jeg har gjort mig. Nogle af kategorierne har et rimeligt empirisk grundlag, og er til at argumentere for, mens andre kræver mere forskning, for at kunne bruges endeligt i en formulering af kommaregler.

Der er en del af de danske kommaregler, som kan overføres til de grønlandske kommaregler. Men der er også en del, som må tilpasses det grønlandske sprog, og ikke bare kan overføres direkte. Jeg giver her en hurtig opremsning af hvilke kommaregler, der kan overføres fra dansk til grønlandsk: Kommatering ved opremsning, foran *kisianni*, ved henvendelse, ved udråb, ved adresser, og ved direkte anført tale/tanke. Derudover er det også en god idé at sætte komma ved forskellige selvstændige led, som på én eller anden måde står som en tilføjelse til sætningen – men denne beskrivelse er ikke så firkantet, og undergrupper af denne type sætningskonstruktioner er meget forskellige på grønlandsk og på dansk.

Kommatering mellem fuldstændige sætninger og/eller underordnede neksusser fungerer ikke på samme måde som i dansk. På dansk er der rimelig klare syntaktiske forklaringer og faste regler. På grønlandsk er det mere flydende – i hvert fald som jeg har observeret det. Her kommer nogle andre faktorer ind og gør sig gældende, såsom længde og rytme i sætningen.



I den danske kommadebat har spørgsmålet om grammatisk komma overfor pause- eller enhedskomma været et stort diskussionsemne. Beskrivelserne for dansk komma er rimelig stringente og er forklaret ud fra grammatiske regler. Den gældende praksis på grønlandsk ser ikke ud til at kunne forklares med nogle faste grammatiske regler, men er lidt mere flydende – i hvert fald på nogle områder. Det virker ikke relevant i denne sammenhæng at diskutere mellem to typer af kommaregler for grønlandsk.

## Litteraturliste

Benjaminsen, Regine Grønvold & Nielsen, Biggi

- 2008: *Minittornerit 7, Suliassartaa 1, 7. klassini kalaallisut ilinniutit*. Nuuk: Ilinniusiorfik.

Brandt, Ole

- 1981: *Oqaasilerineq allattarissanik suliassartalik, atuartup atuagaa*.  
Namminersornerullutik Oqartussat/Pilersuiffik

Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene

- 2010: *Kvalitative Metoder*. Hans Reitzels Forlag. Afsnit: 10. Grounded Theory (pp. 207-237) af Merete Watt Boolsen

Dansk Sprognævn

- 1993: *Komma – hvornår og hvorfor?* København: Dansk Sprognævn
- 1986: *Retskrivningsordbogen*. København: Dansk Sprognævn

Grønvold, Riikki & Nielsen, Biggi

- 2004: *Minittornerit 7, 7. klassinut. Ilinniartitsisumut ilitsersuut*. Nuuk: Ilinniusiorfik.

Guvå, Gunilla & Hylander, Ingrid

- 2005: *grounded theory – et teorigenererende forskningsperspektiv*. København: Hans Reitzels Forlag

Jacobsen, Henrik Galberg

- 1996: *Sæt nyt komma – regler, grammatik, genveje og øvelser*. Dansk lærerforeningen & Dansk Sprognævn.

Lange, Sørine *et alii*.

- 2006: *Minittornerit 6, Suliassartaa 1*. Nuuk: Ilinniusiorfik.

Langgård, Karen

- 2011: *Grønlandsk typologisk set – primært sammenlignet med europæiske sprog som dansk og engelsk*, manuskriptudgave. Iisimatusarfik

Langgård, Karen & Per

- 1988: *Elementær grønlandsk grammatik*, manuskriptudgave. Iisimatusarfik.

Lützen, Peter Heller

- 2004: *Sproglig analyse og relevans*. Dansk lærerforening.

Oqaasileriffik

- 2014: *Oqaasileriffik/Fakta om sprogsekretariatet*. Oqaasileriffik.

Oqaasiliortut

- 2004: *Killiffilersuutit – atuuttarfii nassuiaataat assersuuterpassuillu*. Nuuk: Oqaasiliortut, Oqaasileriffik, Atuakkiorfik Ilinniusiorfik

Petersen, Jonathan

- 1951: *Ordbogêrak*. Nûngme ilíniarfiggsûp nakitertitai.

Watt Boolsen, Merete

- 2006: *Kvalitative analyser – at finde årsager og sammenhænge*. København: Hans Reitzels Forlag

Whaley, Lindsay J.

- 1997: *Introduction to Typology: The unity and diversity of language*. Sage Publications, Inc.

## Data

Berthelsen, Christian

- 1994: *Kalaallit atuakkiaat 1990 ilanngullugu*. Atuakkiorfik.

Berthelsen, Kelly

- 2001: *Tarningup ilua*. Forlaget Atuagkat.

Kleist, Debora Hansen

- 2015: "Uuliasiortut nunaat" in *2040* red. Lene Therkildsen, pp. 12-15. Milik Publishing.

Lynge, Hans A.

- 2015: "Aaqqissuisoqarfimmit: Oqariaaseq nuannarisaq taamaatitassaq" in *Kalaaleq*. Nr. 10. p. 3.
- 2015: "Oqaatsit oqallissutaanerat: Uparuartorniutit" in *Kalaaleq*. Nr. 10. p. 17.
- 1982: *Umiarsuup tikinngilaattaani*. Kalaallit Nunaani Naqiterisitsisarfik.

Nielsen, Frederik

- 1934: *Tûmarse – kinguârîngnik okalugtuak*. Grønlands Styrelsip Nakitertitai

Oqaasileriffik

- 2014: *Oqaasileriffik/Fakta om sprogsekretariatet*. Oqaasileriffik.

Petersen, Robert

- 2015: "Qangaanerusoq kalaallit 'tuluttut' oqaluttartut: Assersuutimininnguit" in *Kalaaleq*. Nr. 10. p. 7.

Storck, Mathias

- 1914: *singnagtugak*. København: A. Rosenberg-ip nakiteriviane
- 1959: *singnagtugak*. 2. oplag. Godthåb: Det grønlandske Forlag/Kalâtdlit-nunãne nakiterisitsisarfik

## Websider

[www.denstoredanske.dk](http://www.denstoredanske.dk)

[www.sproget.dk](http://www.sproget.dk)

[www.oqaasileriffik.gl](http://www.oqaasileriffik.gl)

[www.ordnet.dk](http://www.ordnet.dk)

[www.oxforddictionaries.com](http://www.oxforddictionaries.com)

## Bilagliste

Bilag 1: Metodeopgave

Bilag 2: Pilotprojekt

Bilag 3: Kodningsmanualerne op til den endelige kodningsmanual

Bilag 4: Kodningsskema 5

Bilag 5: Teksteksampler til Kodningsskema 5

Bilag 6: ”Kisianni – uden komma”

Bilag 7: Udpluk fra folkeskolens undervisningsmateriale:

- Benjaminsen, Regine Grønvold & Nielsen, Biggi
  - o 2008: *Minittornerit 7, Suliassartaa 1, 7. klassini kalaallisut ilinniutit*. Nuuk: Ilinniusiorfik.
- Brandt, Ole
  - o 1981: *Oqaasilerineq allattarissanik suliassartalik, atuartup atuagaa*. Namminersornerullutik Oqartussat/Pilersuiffik
- Grønvold, Riikki & Nielsen, Biggi
  - o 2004: *Minittornerit 7, 7. klassinut. Ilinniartitsisumut ilitsersuut*. Nuuk: Ilinniusiorfik.
- Lange, Sørine *et alii*.
  - o 2006: *Minittornerit 6, Suliassartaa 1*. Nuuk: Ilinniusiorfik.

## Empiri:

A: Storck, Mathias

- 1959: *singnagtugak*. pp 11-17. Godthåb: Det grønlandske Forlag/Kalâtdlit-nunãne nakiterisitsissarfik

B: Nielsen, Frederik

- 1934: *Tûmarse – kinguârîngnik okalugtuak*. pp 5-9. Grønlands Styrelsip Nakitertitai

C: Lyng, Hans A.

- 1982: *Umiarsuup tikinngilaattaani*. pp. 5-28. Kalaallit Nunaani Naqiterisitsissarfik.

D: Berthelsen, Kelly

- 2001: "NASA-p isertaasa isertugaanersaat" in *Tarningup ilua*, pp 33-35. Forlaget Atuagkat.

E: Kleist, Debora Hansen

- 2015: "Uuliasortut nunaat" in *2040* red. Lene Therkildsen, pp. 12-15. Milik Publishing.

F: Udpluk fra Tidsskriftet *Kalaaleq* nr. 10:

Lyng, Hans A. (red.)

- 2015: "Aaqqissuisoqarfimmit: Oqariaaseq nuannarisaq taamaatitassaq" in *Kalaaleq*. Nr. 10. p. 3.
- 2015: "Oqaatsit oqallissutaanerat: Uparuarniutit" in *Kalaaleq*. Nr. 10. p. 17.

Petersen, Robert

- 2015: "Qangaanerusoq kalaallit 'tuluttut' oqaluttartut: Assersuutimininnguit" in *Kalaaleq*. Nr. 10. p. 7.

G: Oqaasileriffik

- 2014: *Oqaasileriffik/Fakta om sprogsekretariatet*. pp. 2-8. Oqaasileriffik.

H: Berthelsen, Christian

- 1994: *Kalaallit atuakkiaat 1990 ilanngullugu*. pp. 11-20. Atuakkiorfik.

## **Bilag 1: Metodeopgave**

# Komma



METODISKE OVERVEJELSER FOR PILOTPROJEKT OM KOMMASÆTNING I  
GRØNLANDSK



ELIN NESHAMAR

Skrevet af Elin Neshamar

Studerende på Afdeling for Sprog, Litteratur & Medier,  
Ilisimatusarfik

Vejledere: Jette Rygaard, Kurt Møller Pedersen og Maria Ackrén

Fag: Metode

Forårssemester 2015

Antal ECTS-points: 10

Antal anslag (med mellemrum): 10.914

Anslag i brødteksten: 9.554



## Indholdsfortegnelse

<b>Indledning</b> .....	<b>4</b>
<i>Afgrænsning</i> .....	4
<i>Problemstilling og forskningsspørgsmål</i> .....	4
<b>Metode</b> .....	<b>5</b>
<i>Forskningsstrategi</i> .....	5
<i>Indholdsanalyse</i> .....	6
<i>Etiske overvejelser</i> .....	6
<b>Dataindsamling</b> .....	<b>7</b>
<b>Teoretiske overvejelser</b> .....	<b>7</b>
<b>Litteraturliste</b> .....	<b>8</b>
<i>Empiri til pilotprojekt</i> .....	8
<i>Teoretisk/Sekundær litteratur</i> .....	8
<i>Hjemmesider</i> .....	8

## Indledning

For at udføre en god videnskabelig undersøgelse er det vigtigt at foretage grundige metodiske overvejelser inden man går i gang. Metodiske overvejelser hænger tæt sammen med det videnskabelige felt man arbejder med. Denne synopsis er en beskrivelse af de metodiske overvejelser jeg har gjort mig, da jeg skulle foretage et pilotprojekt i forbindelse med mit bachelorprojekt.

Mit projekt handler om kommasætning på grønlandsk. Der findes ingen deciderede kommaregler for grønlandsk, men der findes en lille udgivelse med retningslinjer for tegnsætning og derunder også komma. Dette forskningsfelt er præget af at der overhovedet ikke findes noget forskning, der behandler tegnsætning i grønlandsk, derfor vil min undersøgelse være præget af at være en form for pionerarbejde.

Min forskningsmetode tager udgangspunkt i den britiske metodeforsker Alan Brymans bog *Social Research Methods* (2012).

## Afgrænsning

Indholdet i denne synopsis er afgrænset til at omhandle formulering af forskningsspørgsmål samt de forskellige metodiske overvejelser i forbindelse med videnskabelig tilgang, valg af teori samt indsamling og undersøgelse af data.

## Problemstilling og forskningsspørgsmål

Når man som forsker eller studerende skal til at gå i gang med en undersøgelse, er en af de indledende faser at udforme nogle forskningsspørgsmål eller på anden måde at formulere noget konkret om hvad det er man gerne vil undersøge. Bryman beskriver formuleringen af forskningsspørgsmål som noget af det vigtigste ved indgangen til forskning (Bryman, 2012: 10). Ved formulering af forskningsspørgsmål tvinger man sig selv til at fokusere og afgrænse sit emne, og kan derfra arbejde mere målrettet med sin forskning.

I dette pilotprojekt vil jeg fokusere på følgende spørgsmål:

- Hvordan er retningslinjerne for kommasætning på grønlandsk?
- Hvordan afspejles de pågældende retningslinjer i de udvalgte teksteksempler?
- Diskussion ud fra disse observationer: Hvor dækkende er den autoriserede beskrivelse af kommasætning på grønlandsk? Stemmer den overens med praksis blandt sprogbrugere?

## Metode

### Forskningsstrategi

Mit valg af metode er besluttet ud fra betragtninger i forbindelse med mit emne, og emnets samspil med allerede eksisterende teoretisk litteratur om emnet. Det emne jeg har valgt at undersøge er et lingvistisk emne, som især har fokus på sætningsstrukturer i skriftsproget. Sætningsstrukturer kan være fuldstændig grammatisk betingede, men de kan også være styret af betydningsmæssige faktorer i sætningernes forskellige bestanddele. På grund af opgavens omfang har jeg som udgangspunkt valgt at fokusere på de grammatiske strukturer i sætningerne.

Det eksisterende teoretiske materiale om emnet lægger op til i første omgang af et større og mere omfattende projekt at foretage en *deduktiv* analyse af datamateriale<sup>1</sup>. En deduktiv forskningsstrategi er kendetegnet ved at man danner sig en hypotese ud fra en teori, og undersøger sit data på baggrund af denne hypotese (Bryman, 2012: 24). Min deduktive analyse tager afsæt i de gældende retningslinjer for kommasætning på grønlandsk, hvor jeg i min analyse vil se på, om disse retningslinjer bliver fulgt i skriftsproget.

Den teori som jeg tager udgangspunkt i er meget præget af *strukturalismen*, som er en teoretisk tilgang til sprog, som blev indledt af den franske sprogforsker Ferdinand de Saussure (1857-1913)<sup>2</sup>. Strukturalismen bygger på den *epistemologiske* orientering *positivisme* (Bryman, 2012: 27f). Epistemologi handler om hvad man anser som videnskabelig viden i en givet disciplin. Den epistemologiske orientering siger noget om, hvorvidt man mener at social forskning kan udføres med lignende tilgange som naturvidenskabens, altså ud fra observationer, eller ej. Positivisme handler om at det observerede data er det afgørende for formulering af teori. Det er med andre ord det observerbare som betragtes som det mest videnskabelige, og empirien bestemmer den teoretiske formulering. Den *ontologiske* orientering, som præger denne videnskabelige tilgang er *objektivisme*

---

<sup>1</sup> En mere uddybende beskrivelse af teorien findes i mit projekt, som afleveres separat i forbindelse med at jeg tager yderligere 5 ECTS-points i faget Metode.

<sup>2</sup> Taget fra Gyldendals *Den Store Danske*, hentet fra internettet d. 11/5-2015, på disse to links:  
[http://www.denstoredanske.dk/Sprog,\\_religion\\_og\\_filosofi/Sprog/Sprogforskeres\\_biografier/Ferdinand\\_de\\_Saussure](http://www.denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Sprog/Sprogforskeres_biografier/Ferdinand_de_Saussure) og  
[http://www.denstoredanske.dk/Sprog,\\_religion\\_og\\_filosofi/Sprog/Sprogvidenskab,\\_overbegreber/strukturalisme](http://www.denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Sprog/Sprogvidenskab,_overbegreber/strukturalisme)

(Bryman, 2012: 32f). Der arbejdes altså ud fra et synspunkt der opererer med at observerbare størrelser eksisterer i datamaterialet, og at disse størrelser er fastsat efter nogle bestemte konventioner.

Alle disse overvejelser i forbindelse med valg af forskningsstrategi peger i retning af, at jeg skal foretage en kvantitativ undersøgelse (Bryman, 2012: 36).

## Indholdsanalyse

Jeg har valgt at bruge den kvantitative forskningsmetode, som Bryman kalder for *Content Analysis*, eller på dansk *Indholdsanalyse* (Bryman, 2012: pp 289-309). Indholdsanalyse ifølge Bryman er kendetegnet ved at man som forsker i forvejen ved hvilke koder, man vil kode sin empiri ud fra; altså er det en deduktiv metode.

For at udføre en indholdsanalyse vil jeg først udforme en *kodningsmanual* og et *kodningsskema*, som jeg vil bruge til indkodningen af mit datamateriale (Bryman, 2012: 298ff). Alt det data, som jeg vil undersøge, skal sorteres og kodes, således at jeg kan analysere de elementer som er interessante for min analyse – altså i mit tilfælde brugen af komma.

For at lave kodningsmanualen skal jeg gøre rede for alle de forskellige dimensioner og kategorier, som mit data skal sorteres og indkodes i. Der skal altså konstrueres en række koder, som også kaldes for *variable* i en undersøgelse. Ved opstillingen af koder er det vigtigt at være grundig i sin beskrivelse, og det er også vigtigt at have klart afgrænsede koder, som ikke overlapper hinanden (Bryman, 2012: 299ff). For at udføre dette vil jeg i første del af opgaven gøre rede for generel sætningsopbygning på grønlandsk, samt de retningslinjer der allerede eksisterer for grønlandsk. Disse gældende retningslinjer vil så være baggrunden for min kodning af datamaterialet, altså vil de være den teoretiske baggrund for min kodningsmanual.

## Etiske overvejelser

I forhold til etiske overvejelser ved videnskabelige undersøgelser, er denne undersøgelse ikke nogen etisk kontroversiel undersøgelse. Tegnsætning er ikke noget grundlæggende følsomt emne at beskæftige sig med, men hellere et værktøj til udformning af litterær formidling i bredeste forstand. Der har ikke været vilde debatter om kommatering i Grønland – det er ikke rigtig noget der er blevet diskuteret i medierne.

Jeg kan dog pointere, at mit grundlæggende værdimæssige udgangspunkt for udformningen af denne opgave er, at være med til at styrke det grønlandske skriftsprog. En systematisk beskrivelse

af kommateringen kan være med til at vejlede den skrivende befolkning i at udforme mere læsbare tekster, som er med til at styrke brugen af det grønlandske skriftsprog. Dette kaldes af nogle forskere for nytteetik, og kaldes af Bryman for *'situation ethics'* (Bryman, 2012: 133).

## Dataindsamling

Som empirisk grundlag og udgangspunkt for min pilotundersøgelse har jeg indsamlet noget data fra den grønlandske skønlitteratur. Mit feltarbejde foregår altså på biblioteket, ved at tage nogle *samples* fra allerede eksisterende litterære værker. Når man vælger sit sample, kan dette gøres på forskellige måder, blandt andet kan det gøres systematisk (Bryman, 2012: 190f). Jeg har udvalgt nogle ældre og nogle nyere skønlitterære tekster, blandt andet den første grønlandske roman, *Singnagtugak*, af Mathias Storck (1883-1957). Mit sample indeholder altså en tidsmæssig dimension, og er et diakront udsnit af den grønlandske tradition for kommasætning.

Mit sample til undersøgelsen er meget lille i forhold til emnet, og er derfor blot en begyndelse til en mere grundig og omfattende undersøgelse. For at få et mere repræsentativt dækkende billede af praksis blandt sprogbrugere, vil det være relevant at se på en bred vifte af litterære genrer; men på grund af omfanget af denne opgave har jeg dog begrænset mig til grønlandsk skønlitteratur. Det er i denne sammenhæng vigtigt, at teksterne oprindeligt er blevet skrevet på grønlandsk, og ikke er oversatte tekster, da dette også kan have stor indflydelse på sætningsopbygning og tegnsætning.

## Teoretiske overvejelser

Som teoretisk afsæt vil jeg have de gældende retningslinjer for kommatering, taget fra Oqaasileriffiks udgivelse, *Killiffilersuutit* (Oqaasiliortut, 2004: 13-37). Derudover vil jeg til beskrivelsen af grønlandsk sætningsopbygning tage udgangspunkt i den britiske sprogforsker, Michael Fortescues (f. 1946) udgivelse *West Greenlandic* (1984).

Jeg vil undersøge, hvorvidt de gældende retningslinjer for kommatering rent faktisk er den gældende praksis i litteraturen. Mit indtryk af retningslinjerne er, at de dels er overført fra de danske regler for komma. Dette vækker en vis skepsis, da grønlandsk og dansk er to meget forskellige sprog; især når vi tænker på ledsætninger eller bisætninger, som opfører sig vidt forskelligt på de to sprog.

Efter at have dannet mig et overblik over den gældende praksis af kommatering i udpluk af den grønlandske litteratur, vil jeg diskutere og forsøge at beskrive denne teoretisk. Denne diskussion vil indeholde en vurdering af de gældende retningslinjer for komma, og udmøntes i et bidrag til diskussionen om hvordan komma skal behandles inden for grønlandsk tegnsætning.

## Litteraturliste

### Empiri til pilotprojekt

Lynge, Hans A.

- 1982: *Umiarsuup tikinngilaattaani*. Kalaallit Nunaani Naqiterisitsisarfik.

Nielsen, Frederik

- 1934: *Tûmarse – kinguârîngnik okalugtuak*. Grønlands Styrelsip Nakitertitai

Storck, Mathias

- 1959: *singnagtugak*. Godthåb: Det grønlandske Forlag/Kalâtdlit-nunãne nakiterisitsissarfik

### Teoretisk/Sekundær litteratur

Bryman, Alan

- 2012: *Social Research Methods*, 4th ed. Oxford University Press.

Oqaasiliortut

- 2004: ”§ 7.1., § 8., § 9.1,2,3,4,8., § 12.,1,3,5,6.2 in: *Killiffilersuutit – atuuttarfii nassuiaataat assersuuterpassuillu*. Nuuk: Oqaasiliortut, Oqaasileriffik, Atuakkiorfik Ilinniuseriffik

Fortescue, Michael

- 1984: ”Chapter 1, pp. 1-204” *West Greenlandic*. Croom Helm.

### Hjemmesider

[www.denstoredanske.dk](http://www.denstoredanske.dk)

## **Bilag 2: Pilotprojekt**

# KOMMA



MINIPROJEKT: PILOTPROJEKT OM KOMMATERING I GRØNLANDSK



**Skrevet af Elin Neshamar**

**Studerende på Afdeling for Sprog, Litteratur & Medier, Ilisimatusarfik**

**Vejledere: Jette Rygaard, Kurt Møller Pedersen og Maria Ackrén**

**Fag: Metode**

**Forårssemesteret 2015**

**Antal ECTS-points: 5**

**Antal anslag i alt (med mellemrum): 40.188**

**Anslag i brødteksten: 16.733**



## Indholdsfortegnelse

<b>Emne: Kommasætning på grønlandsk</b>	<b>4</b>
<i>Problemstilling</i>	4
<i>Afgrænsning</i>	4
<b>Metode</b>	<b>5</b>
<b>Teori</b>	<b>5</b>
<i>Grønlandsk syntaks</i>	6
<i>Retningslinjer for kommatering i grønlandsk</i>	6
<b>Analyse</b>	<b>8</b>
<i>Observeret praksis</i>	8
<i>'Ikke markeret' data</i>	9
<b>Konklusion</b>	<b>10</b>
<i>Hvad så nu?</i>	10
<b>Litteraturliste</b>	<b>11</b>
<i>Empiri til pilotprojekt</i>	11
<i>Teoretisk/Sekundær litteratur</i>	11
<b>Bilagsliste</b>	<b>13</b>
<b>Singnagtugak kap. 1</b>	<b>22</b>
<b>Tûmarse kapitel 1</b>	<b>26</b>
<b>Umiarsuup tikinnngilaattaani, kap. 1</b>	<b>28</b>

# Miniprojekt: Kommasætning i udvalgte skønlitterære tekster

---

## Emne: Kommasætning på grønlandsk

Der findes ikke deciderede kommaregler for grønlandsk skriftsprog.

Kommasætning gør en tekst mere læsbar, derfor vil en detaljeret undersøgelse og beskrivelse af kommasætning være en stor hjælp til brugerne af skriftsproget.

Som et led i arbejdet frem imod en uddybende beskrivelse af kommatering på grønlandsk, vil jeg se på de gældende kommaregler samt lave et pilotprojekt, hvor jeg analyserer nogle udvalgte teksteksempler fra den grønlandske litteratur, for at undersøge praksis blandt sprogbrugere.

## Problemstilling

I dette pilotprojekt vil jeg fokusere på følgende spørgsmål:

- Hvordan er retningslinjerne for kommatering på grønlandsk?
- Hvordan afspejles de pågældende retningslinjer i de udvalgte teksteksempler?
- Diskussion ud fra disse observationer: Hvor dækkende er den autoriserede beskrivelse af kommasætning på grønlandsk? Stemmer den overens med praksis blandt sprogbrugere?

## Afgrænsning

Mit fokus i denne opgave vil være at give en beskrivelse af mit teoretiske grundlag for undersøgelsen. Derefter vil jeg i overordnede træk gennemgå min analyse af datamateriale, og hvad jeg har fundet frem til i min undersøgelse. Til sidst vil jeg komme med bud på hvordan man kan arbejde videre med emnet.

Jeg har valgt ikke at gå i dybden med mine metodiske overvejelser for valg af teori og empiri i denne opgave, da dette er mit fokus i den anden afleverede eksamensopgave – synopsis – i forbindelse med faget Metode. Jeg vil dog for at skabe et overblik over projektet komme med et ultrakort oprids af metoden i projektet.

## Metode

Jeg har i denne undersøgelse benyttet mig af den kvantitative undersøgelsesmetode, som kaldes *indholdsanalyse*, som den er beskrevet af den britiske metodeforsker Alan Bryman i hans bog *Social Research Methods* (Bryman, 2012: pp 289-309).

Som empiri til min undersøgelse har jeg valgt at tage første kapitel i tre grønlandske romaner, nemlig *singnagtugak* af Mathias Storck (Storck, 1959), *Tûmarse – kinguârîngnik okalugtuak* af Frederik Nielsen (Nielsen, 1934), samt *Umiarsuup tikinngilaattaani* af Hans A. Lyng (Lyng, 1982). Til en mere omfattende undersøgelse vil det være oplagt derudover at se på tekster fra andre litterære genrer, som eksempelvis nyhedstekster, lovtekster, undervisningsmateriale med mere. På grund af denne undersøgelses omfang har jeg valgt at holde mig til én genre, nemlig skønlitteratur.

Som jeg også nævner i min anden eksamensopgave i dette fag, findes der nærmest ingen teoretisk litteratur om kommasætning i grønlandsk. Det eneste der findes er Oqaasiliortuts udgivelse med retningslinjer for tegnsætning, *Killiffilersuutit* (Oqaasiliortut, 2004). Der er altså ikke en masse forskellige teorier, hvor jeg bliver nødt til at vælge og vrage – der er kun én specifik teori, i hvert fald hvis vi ser på hvad der findes af sprogspecifik teori. Det mest nærliggende sted at gå videre med min litteratursøgning, ville være at se på dansk eller engelsk tegnsætningsteori; dette er dog problematisk i mit tilfælde, da grønlandsk sætningsopbygning er meget anderledes end dansk og engelsk. Derfor har jeg i første omgang valgt at bruge den gældende udgivelse om grønlandsk tegnsætning som udgangspunkt, og se på den gældende praksis. Jeg har kendskab til dansk tegnsætning, og vil bruge det som inspirationskilde og baggrundsviden, men i første omgang vil jeg ikke decideret bruge dansk tegnsætningsteori som udgangspunkt for min undersøgelse.

## Teori

Som teoretisk grundlag og udgangspunkt for pilotundersøgelsen vil jeg give en redegørelse for grønlandsk syntaks samt de retningslinjer der er for tegnsætning. Jeg vil i denne sammenhæng afgrænse dette til hvad der er relevant for min opgave. I den syntaktiske redegørelse vil der indgå de begreber, som ligger til grundlag for de ”kommaregler”, som jeg i pilotundersøgelsen vil se på.

Jeg går i denne sammenhæng ud fra at de morfologiske begreber til lingvistisk beskrivelse af grønlandsk ikke behøver at introduceres. Det være sig forskellige modi, kasus og forskellige

affikser. For en systematisk beskrivelse af disse henvises læseren til eksempelvis *Elementær Grønlandsk Grammatik*, af Karen og Per Langgård (Langgård & Langgård, 1988).

Til beskrivelse af grønlandsk syntaks tager jeg udgangspunkt i den britiske sprogforsker, Michael Fortescues (f. 1946) udgivelse *West Greenlandic* (1984). De gældende retningslinjer for kommatering har jeg fra Oqaasileriffiks udgivelse, *Killiffilersuutit* (Oqaasiliortut, 2004: 13-37).

## Grønlandsk syntaks

Den mindste mulige fuldstændige neksus på grønlandsk består af et verballed i en overordnet modus (Fortescue, 1984: 80). Et verballed vil altid forekomme med bøjning i form af modus samt person og numerus for dets subjekt og eventuelt objekt. Derved har man i ét enkelt led både udsagnsled, grundled og eventuelt genstandsled.

Underordning af neksusser markeres ved verbalbøjning (Fortescue, 1984:34). Der findes fire overordnede modi, og fire underordnede. Dog bruges den underordnede modus *ledsagemåde*, som Fortescue kalder for *contemporativ*, også i nogle tilfælde som sideordnet modus (*Ibid.*).

Sideordnede sætninger. Sideordning af to neksusser i samme modus sker typisk ved tilføjelse af den enklitiske partikel –LU på det første led i den anden neksus (Fortescue, 1984: 120). En lignende konstruktion kan også udformes ved at lade verballedet i den første neksus stå i en givet modus, og den anden i ledsagemåde – og binde disse to neksusser sammen ved at sætte –LU på det første led i den anden neksus (*Ibid.*).

## Retningslinjer for kommatering i grønlandsk

Oqaasiliortut udarbejdede i 2004 et hæfte om tegnsætning på grønlandsk, som hedder *Killiffilersuutit*. Dette hæfte indeholder blandt andet et afsnit med nogle retningslinjer for kommasætning. Afsnittet er mere en vejledning end nogle faste regler, og bygger på hvad Dansk Sprognævn har udgivet om kommasætning på dansk, med nogle modifikationer for at tilpasse det til grønlandsk (Oqaasiliortut, 2004: 13).

Ifølge Oqaasiliortut lægges der op til to forskellige måder at sætte komma på, nemlig *grammatisk komma* samt det, som på dansk kaldes *enhedskomma* – og det er så op til den enkelte sprogbruger at vælge hvilken måde man vil følge (Oqaasiliortut, 2004: 13). Retningslinjerne for kommasætning dækker over § 6.-18. i *Killiffilersuutit*. Der er nogle paragraffer i afsnittet om komma, som er gældende for begge typer af kommasætning, det drejer sig om § 7.-12. (Oqaasiliortut, 2004: pp 14-

24). Jeg har i denne undersøgelse valgt at foretage min første kodning ved at se på om der er empirisk belæg for den brug af kommasætning, som er beskrevet i dette afsnit, altså de typer af komma som gælder både ved grammatisk komma og ved enhedskomma.

Jeg har udarbejdet en kodningsmanual til undersøgelsen, hvor jeg opstiller § 7.-12. Den udførlige kodningsmanual er vedlagt som Bilag 1 til denne opgave. Ved udformning af en kodningsmanual er det vigtigt at lave klart afgrænsede kategorier, som ikke overlapper hinanden. Ved udformningen af denne kodningsmanual brugte jeg som sagt de nævnte paragraffer i Oqaasiliortuts udgivelse, det viser sig dog at disse er problematiske, da nogle af kategorierne/typerne faktisk overlapper hinanden. Jeg har dog i denne omgang valgt at holde mig til disse gældende retningslinjer for min kodning alligevel, og vil komme ind på eksempler af overlap i min analyse.

Nogle af de mest grundlæggende typer af komma omhandler opremsningskomma; herunder nævnes to forskellige typer opremsning, nemlig opremsning af fuldstændige sætninger, som holdes adskilt ved komma (kode 7.c i Bilag 1), og opremsning af andre sætningsled (kode 2.a i Bilag 1). En hel del af disse typer kommasætning er almindeligt kendt på dansk, og kan let overføres til den grønlandske syntaks. Der er komma før *kisianni*, altså ”men”, komma ved opremsning af adjektiviske tilføjelser til en nominal kerne, komma efter direkte tale, hvor angivelse af hvem den talende er komme lige efter. Der er også komma for at adskille en direkte henvendelse fra resten af sætningen, og for at adskille udråb, kraftudtryk, spørgende bemærkninger og andre småord fra den fuldstændige sætning.

Jeg har i udformningen af min kodningsmanual valgt at tage disse ”simple” former for kommasætning som et første udgangspunkt til en undersøgelse af praksis ved kommasætning blandt sprogbrugere. Denne type kommaer kan opfattes som kedelige, og det er egentlig ikke så spændende at se analytisk på disse; men hvad der kan være spændende er så de kommaer som ikke kan kategoriseres ud fra denne type. Derudover er det altid godt og videnskabeligt at have empirisk belæg for hvad man teoretisk påstår, og jeg må sige at de teksteksempler som forekommer i Oqaasiliortuts udgivelse i et stort omfang ser ud til at være oversat fra det danske materiale fra Dansk Sprognævn, hvilket desværre trækker meget ned på den videnskabelige pålidelighed for udgivelsen.

Jeg kunne bruge en del tid på at give eksempler fra Oqaasiliortuts udgivelse, hvor teksteksemplerne til forveksling ligner dem der er i Dansk Sprognævns udgivelser, og hvor sætningskonstruktionerne og kommasætningen virker unaturlig på grønlandsk; men det kan komme i en anden opgave. Jeg

kan dog sige at den teoretiske tekst i Oqaasiliortuts udgivelse ligger til grundlag for min kodning, de tilhørende teksteksempler vil jeg i denne sammenhæng se bort fra.

## Analyse

I min analyse vil jeg arbejde med de observationer jeg har fundet ved kodningen af mit data. Jeg har som sagt vedlagt mit kodningsskema som Bilag 1, derudover har jeg også som bilag vedlagt resultaterne af min kodning, som er sat ind i et kodningsskema. Bilag 2 indeholder udfyldt kodningsskema, samt grafiske illustrationer af fordelingen af de forskellige kommatyper som jeg har fundet ved kodningen af min empiri. Bilag 3 er teksteksemplerne for det kodede data fra empirien, altså alle fundne teksteksempler med kommasætning, undtaget dem som jeg ikke har markeret.

Først vil jeg foretage en gennemgang af de mest dominerende typer af kommasætning, som jeg har kodet ud fra kodningsmanualen, derefter vil jeg i korte træk komme ind på hvad der kendetegner det 'ikke-markerede' data, hvor kommasætningen ikke passer til mine i forvejen udformede koder.

## Observeret praksis

Det er forskelligt hvordan fordelingen af kommasætning er i de tre udvalgte tekster. Ved min kodning har jeg lagt vægt på at kode de indlysende tilfælde først, altså de eksempler hvor der ikke hersker tvivl om klassificering. Jeg har altså foretaget udførlig kodning ud fra de koder som jeg har fundet eksempler på, dog bør der tages forbehold for at det kan være at der eksisterer eksempler i empirien, som nogle af koderne som ikke er brugt ved kodningen kan appliceres på.

I udplukket fra *singnagtugak* er der kodet eksempler på seks af de i alt tyve koder, som er i kodningsmanualen. Blandt disse seks fylder fire af dem størstedelen, nemlig koderne 7.a., 7.e., 3 og 7.c.<sup>1</sup> Koderne 7.a. og 3 er kendetegnet ved begge to at dække over komma som afgrænsning mellem to fuldstændige sætninger som er adskilt ved en konjunktion, ved 3 menes der med konjunktionen *kisianni* (eller varianten *-LI*), mens koden 7.a. omhandler konjunktioner generelt. Jeg har her markeret med 3 efter hvad der er foreskrevet for den, og brugt koden 7.a. når der blev brugt andre konjunktioner end *kisianni*.

---

<sup>1</sup> Rækkefølge efter hyppighed, se Bilag 2.

I udplukket fra *Tûmarse – kinguârîngnik okalugtuak* er der kodet for én kode mere end i *singnagtugak*, nemlig 7.d. Ellers minder kommasætningen meget om den i *singnagtugak*.

Tekstuddraget fra *Umiarsuup tikinngilaattaani* er meget længere end de to andre, og har mange flere kommaer. Ved udregning af gennemsnitligt antal kommaer pr. side, er der dog meget lille forskel på forekomsterne i de tre tekstuddrag: *Tûmarse – kinguârîngnik okalugtuak* har færrest kommaer pr. side, nemlig 7,6; flest kommaer pr. side har *singnagtugak*, nemlig omkring 8,6 pr. side.

Typerne af kommasætning i *Umiarsuup tikinngilaattaani* er anderledes end de to andre. De to helt klare topscorere i kodningsmanualen er 7.a og 7.c<sup>2</sup>. Det er ikke noget nyt, at disse to dominerer den ud fra kodningsmanualen markerede mængde data. Det specielt nye i forbindelse med kommasætningen i *Umiarsuup tikinngilaattaani* er derimod, at det ikke-markerede data udgør 50% af det samlede antal kommaer i teksten. Hvis vi skal sammenligne dette resultat med de to andre tekster, udgør det ikke-markerede data 28% og 37% i henholdsvis *singnagtugak* og *Tûmarse – kinguârîngnik okalugtuak*.

Den udgave af *singnagtugak* jeg arbejder med udkom i 1959 og er den anden udgave af romanen, som udkom for første gang i 1914. Grunden til at jeg valgte denne bog, var at det var den jeg fandt ved min litteratursøgning på biblioteket. Jeg antog at disse to udgaver ville være ens i kommasætningen, men observerede efter at have foretaget min kodning, at der i den anden udgave er tilføjet fire kommaer i det udvalgte kapitel. Disse ud af disse fire kommaer, har jeg ved min kodning markeret to, nemlig sætningerne "*Pavia, oqarfigereeraluarpakkit ... unnersiuinnartaqqullutit*" (Storch, 1954: 13) og "*Ila, sooq uagut taakkunatat peqalersinnaanngilagut?*" (Storch, 1954: 14). Sætningerne er kodet som henholdsvis 4.b og 4.c. Koden 4.b forekommer kun den ene gang i tekstuddraget, mens koden 4.c forekommer et enkelt andet sted. Ud fra disse betragtninger kan jeg sige, at disse to tilføjelser i kommasætningen repræsenterer en form for kommasætning, som er meget minimal i teksten. Disse betragtninger vil jeg ikke gå videre med i denne lille opgave, men vil tage dem med i mit arbejde i en senere opgave.

### 'Ikke markeret' data

Vi kan ud fra tallene for mængden af ikke-markeret data se en gradvis vækst fra 28% til hele 50%. Ud fra disse betragtninger er der noget der tyder på, at kommasætningen i den skønlitterære genre

---

<sup>2</sup> Se evt. Bilag 2.

på grønlandsk er udviklet til at bruge anderledes og mere varieret kommasætning, end hvad den gjorde tidligere. De mere ”simple” måder at sætte komma på, bliver med tiden mindre og mindre dominerende, og måden at sætte komma på bliver anderledes. Jeg kan på nuværende tidspunkt ikke sige noget konkret om hvad den forandrer sig til, men dette kan helt klart undersøges i en anden undersøgelse.

## Konklusion

Ud fra denne lille pilotundersøgelse kan jeg nu komme med mine første delkonklusioner i forbindelse med mit arbejde frem imod et bachelorprojekt. I arbejdet med den foreliggende pilotundersøgelse har jeg som nævnt haft nogle problemer med kodningen, på baggrund af at der i mit teoretiske udgangspunkt forekommer overlap mellem kategorier. Dette problem lægger sammen med en række andre problemstillinger op til en diskussion og revision af de autoriserede retningslinjer for kommasætning på grønlandsk.

I det undersøgte materiale, som er et diakront, men meget begrænset, udsnit af den skønlitterære genre på grønlandsk, har jeg gjort mig nogle betragtninger for praksissen for kommasætning. Ved den første optælling, som blot omhandler kvantiteten, nemlig antal af kommaer i teksten, er der ikke rigtig nogen forandring over tid. Den bemærkelsesværdige forskel i datamaterialet er, at måden at bruge kommaet på ser ud til at være forandret over tid. Der ser altså ud til at være sket en ændring af kommasætningens kvalitet, fremfor dens kvantitet. De typer af kommasætning, som jeg i denne undersøgelse har set på, er de mest simple og på en måde grundlæggende måder at sætte komma på. Jeg kan på nuværende tidspunkt blot gisne om hvilke kendetegn der er for de typer af kommasætning, som ikke blev klassificeret ud fra min kodningsmanual – altså dem som faldt udenfor koderne. Disse ikke-klassificerede kommatyper kan være grammatisk bestemt, og derved været påvirket af den syntaktiske strukturelle udformning af sætningen; men de kan også være kendetegnet ved betydningsmæssige afgrænsninger inden for sætningen.

## Hvad så nu?

I denne undersøgelse er jeg ikke gået i dybden med alle typerne af kommasætning, som Oqaasiliortut beskriver i *Killiffilersuutit*. Til et større og grundigere arbejde kunne dette være en mulig vej at tage.



Jeg har allerede nævnt at jeg for en større og mere dækkende empirisk undersøgelse bør undersøge tekster fra så mange forskellige litterære genrer, som muligt.

En måde at gå videre med det empiriske materiale, som jeg har brugt i denne undersøgelse, ville være at se på de forekomster af komma, som faldt udenfor klassificeringerne i kodningsmanualen. For at lave en grundig analyse af disse forekomster, må jeg se på sætningerne med henblik på både syntaktiske og betydningsmæssige systematiseringer. Syntaks og betydning er prototypisk set to forskellige systemer, men har også helt klart nogle gråzoner, hvor begge dele indgår, og hvor de har indflydelse på hinanden.

## Litteraturliste

### Empiri til pilotprojekt

Lynge, Hans A.

- 1982: *Umiarsuup tikinnmilaattaani*. Kalaallit Nunaani Naqiterisitsisarfik.

Nielsen, Frederik

- 1934: *Tûmarse – kinguârîngnik okalugtuak*. Grønlands Styrelsis Nakitertitai

Storck, Mathias

- 1959: *singnagtugak*. Godthåb: Det grønlandske Forlag/Kalâtdlit-nunãne nakiterisitsissarfik

### Teoretisk/Sekundær litteratur

Bryman, Alan

- 2012: *Social Research Methods*, 4th ed. Oxford University Press.

Fortescue, Michael

- 1984: "Chapter 1, pp. 1-204" *West Greenlandic*. Croom Helm.

Langgård, Karen & Per Langgård

- 1988: *Oqaasilerinermik ilinniutit/Elementær grønlandsk grammatik*, Manuskriptudgave, Ilisimatusarfik.

Oqaasiliortut

- 2004: *Killiffilersuutit – atuuttarfii nassuiaataat assersuuterpassuillu*. Nuuk: Oqaasiliortut, Oqaasileriffik, Atuakkiorfik Ilinniuserfik

## **Bilagsliste**

Bilag 1: Kodningsmanual 1

Bilag 2: Kodningsskema 1

Bilag 3: Teksteksempler til Kodningsskema 1

# Bilag 1: Kodningsmanual 1

---

*Kodningsmanual ud fra §7-12 i Killiffilersuutit, retningslinjerne for tegnsætning, udgivet af Oqaasileriffik (2004)*

1. Antal kommaer i alt i teksten
2. Antal af kommasætning ud fra §7 Opremsningskomma
  - a. Mellem to ens led i sætningen, som ikke holdes sidestillet med en konjunktion
    - Det drejer sig om hvilke som helst led, som skal være parataktiske. Og der skal ikke være nogen konjunktion imellem, som eksempelvis –LU eller –LUUNNIIT.
    - Undtagelse: kommaer foran *kisianni* markeres ikke ved denne kode, da de markeres efter §8.
    - -MI regnes ikke som en konjunktion
    - Dette omhandler ikke opremsning af fuldstændige sætninger, disse behandles under § 12.
  - b. Mellem beskrivende (adjektiviske) ord, som lægger sig til den samme kerne
  - c. Ved titler
  - d. Ved fremhævning/understregning, eks. "*ilumut, ilumut...*" (Oqaasilerisut, 2004: 15)
3. Antal af kommasætning ud fra §8, Komma foran *kisianni*
  - herunder kommer også den enklitiske partikel –LI
4. Antal af kommasætning ud fra § 9, Selvstændige led
  - a. Adskillelse af enkelte ord eller grupper af ord, især for stilistisk brug. Kommaer, som skal støtte oplæsning, pauser og tempo.
    - bred undergruppe af ord/grupper af ord, som er adskilt fra sætningen. Eks. Bemærkninger.
  - b. Ved henvendelse. De ord, der udgør den direkte henvendelse, adskilles fra resten ved et komma.
  - c. Ved udråb og kraftudtryk. Disse adskilles fra resten ved komma.
  - d. Ved spørgende tilføjelser. Disse adskilles fra resten ved komma.
  - e. Ved led, som ikke er en del af sætningen.
  - f. Ved tilstandsbetegnelser, som står uden for sætningen.

- g. Ved forklaring af begreber. Når der kommer en parentetisk forklaring efter et begreb, adskilles denne fra resten ved komma.
  - h. Ved forklaringer og uddybninger.
5. Antal af kommasætning ud fra § 10, adresser og lignende
  6. Antal af kommasætning ud fra § 11, komma for at gøre teksten entydig. For at undgå flertydighed og/eller misforståelser.
  7. Antal af kommasætning ud fra § 12, ved fuldstændige sætninger
    - a. Mellem fuldstændige sætninger, som holdes adskilt ved konjunktioner
    - b. Mellem fuldstændige sætninger, hvor verballeddet og subjektet refererer til det samme i sætningerne
    - c. Ved opremsning. Her er der tale om fuldstændige sætninger, som står ved siden af hinanden, og ikke er adskilt ved småord, men ved komma.
    - d. Ved påbud.
    - e. Ved direkte tale. Komma bruges, når der efter den direkte anførte tale gives en beskrivelse af hvem den talende er.
      - gælder også for direkte tanke
    - f. Ved ufuldstændige helsætninger.

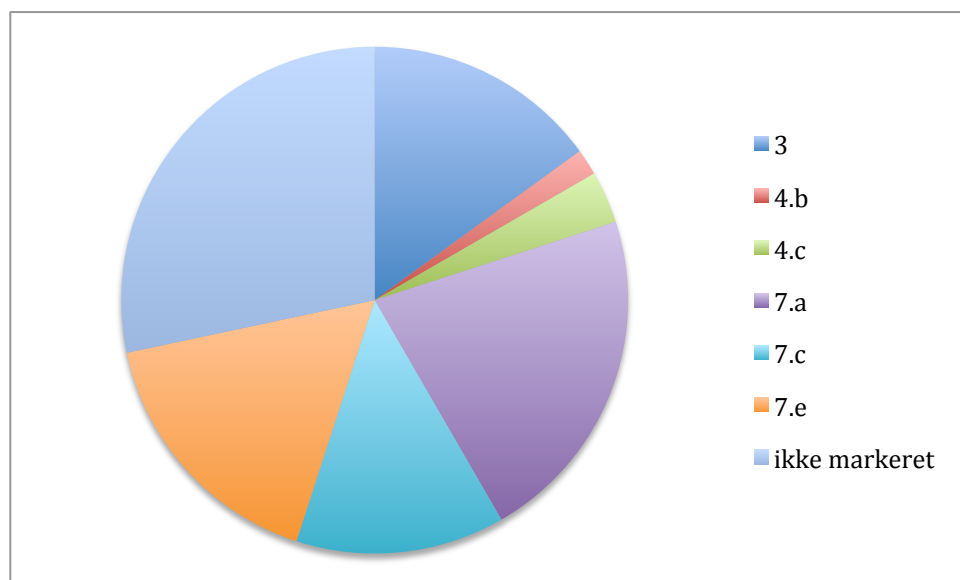
## Bilag 2: Kodningskema 1

Kodningskema for første kapitel i Mathias Storck: *Singnagtugak*, kapitel 1 (Storck, 1959: 11-17).

Her vises resultatet af den første kodning af den udvalgte tekst. Forklaringen på de forskellige koder er beskrevet i dokumentet 'Kodningsmanual 1'.

Til højre vises en grafisk opstilling af fordelingen af de kommatyper som var repræsenteret; samt en restgruppe, kaldet 'ikke markeret'.

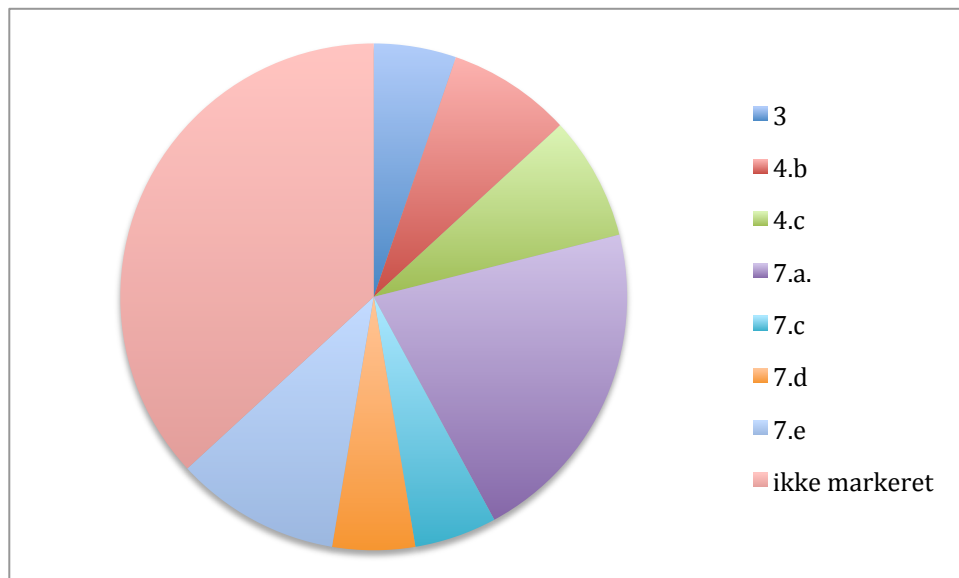
1.		60
2.	a.	0
	b.	0
	c.	0
	d.	0
3.		9
4.	a.	0
	b.	1
	c.	2
	d.	0
	e.	0
	f.	0
	g.	0
	h.	0



5.		0
6.		0
7.	a.	13
	b.	
	c.	8
	d.	
	e.	10

Kodningsskema for uddrag fra *Tûmarse* (Nielsen, 1934: 5-9)

1.		38
2.	a.	
	b.	
	c.	
	d.	
3.		2
4.	a.	
	b.	3
	c.	3
	d.	
	e.	
	f.	
	g.	
	h.	
5.		
6.		
7.	a.	8
	b.	
	c.	2

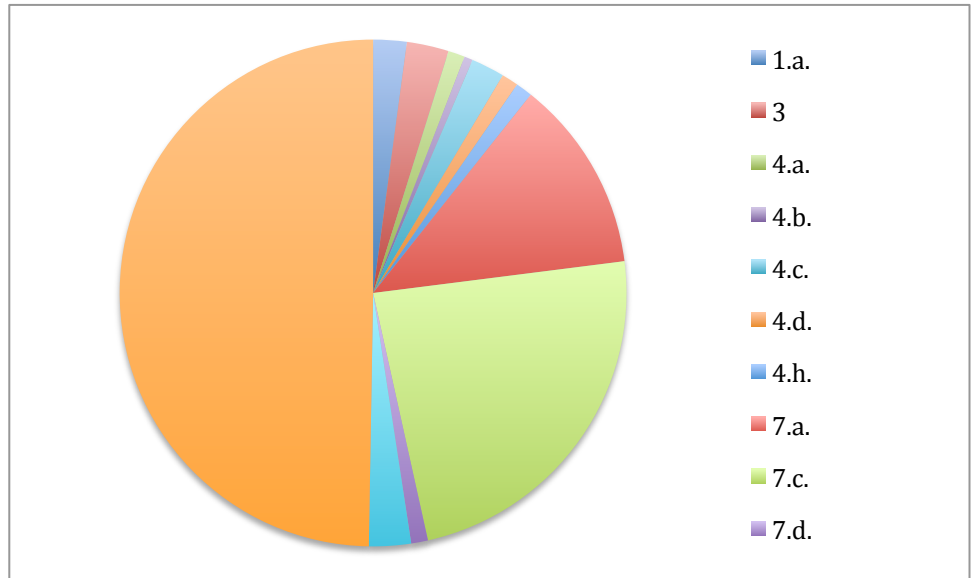




	d.	2
	e.	4
	f.	

Kodningsskema for kapitel 1 i *Umiarsuup tikinngilaattaani* (Lynge, 1982:5-28)

1.		187
2.	a.	4
	b.	
	c.	
	d.	
3.		5
4.	a.	2
	b.	1
	c.	4
	d.	2
	e.	
	f.	
	g.	
	h.	2
5.		
6.		
7.	a.	23
	b.	
	c.	44



	d.	2
	e.	5
	f.	

# Bilag 3: Teksteksempler til Kodningskema 1

---

## Singnagtugak kap. 1

Sidetal	Teksteksempel
2.a.	
3.	
13	Oqaluttuarporlu qallunaatut oqarfigeriarlugu ingammik ajunngissisartoq, kisianni oqaaserisartagartik ”niuertoq ajunngilaq” qallunaatoornissaa puiorsimagamiuk ima isumaqarsorilerpaa: dårlig bestyrer.
13	Paviap ... ilaminillu nikallunganerulluni, ilaasali iffiakujuit nerileriaramik kik nulukasimmik kissarulunneri erninnaq soqutigiunnaarpaat.
13	”aap nalunngikkaluarpara, kisiannimiuna aperiniarikkitt...”
13	Apeqqutit taakkorpiaat namminertaaq isumaliutigisarsimavai, kisianni meeqqanut pisariaqanngitsorigamigit apeqqutaa akinagu oqaannarpoq:
14	Kiisalu allaat qianiaraluarpoq, nipinili tusaanngilaa ...
14	Atuakkamigut talorutinngikkaluarpoq, allannermilli kisitsinermillu ajoqersorneqannginnami taakku siorassutigai
15	”Tassamiaasiit kalaallit nunaannut aningaasanik toqqortitanik akilerneqarunnarsivoq, taamaattorli avalakkuni salluliuinnarluni kalaallit allaatigissallugit.”

15	”aningaasaqaraluarpoq ... ilagisaannik, kisianni taakkunatat atortinneqanngitsunik”...
16	Pasillertaannarsimagaluarpammi qallunaanut ajoqutaasoralugu, oqarmalli ”sukkut ajoqutaasunga nalunaaruk”... saperpaat.
4.b.	
13	”Pavia, oqarfigereeraluarpakkit ... unnersiunnartaqqullutit”...
4.c	
11	”qaa, unataqisigu” ... oqarpoq.
14	Ila, sooq uagut taakkunatat peqalersinnaanngilagut?
7.a.	
11	Hansi kiffap Saamuap erneraa, nukappiaqqallu taakku niuertup palasillu erneru Guutiusarivippai.
11	... Pavia suaarlunilu ... pulamiterujussuarpaa, Hansilu saallugu oqarpoq: ”... ”.
11	... taamalu oqartoq Paviap qiviarpaa ... tununnguaminiittoq, tassalu qiviraani pikkunavissumik isappaa.
12	Toqqup taassuma ilulii tassa Jaakukkut nulialu Kaalat pilittaasut, taakkualu erneru ateqarput Suulut Joorserfilu.
12	Pavia naalangeriartaannarpoq, ilaannikkullu piumasaqaraangami malartitassaaneq-ajorpoq ...
12	... malartitassaaneq-ajorpoq, tamannalu pissutigisimavaa meeraagami allanartoq

	sianisooq apeqqarivissoq.
12	Ilaannilu unilluinnarluni isumaliortarpoq, taamaattumillu utoqqanganerarneqartarluni.
13	”sunaana pillugu maanimit illui pitsaaneruppat, sunalu pillugu inuisa asimiukasinnik taasarpaatigut ...”
14	Qoqaarinnermit qaqqat immamut tarranissimapput ... minittornerullutik, ungasissumillu malippalaarsuaq tikiumisarlunilu aanngamisaarpoq.
14	... nipinili tusaanngilaa, isaaluk qulleqaratik uerulussimapput...
15	Taamaattunngornissaallu ... kinguartitsisaannarporli, kalaallilu najorpiarneq ajoramigit taakku pillugit inuunini ilillugulusooq kiffartortikkumangilaa ...
15	... ilaasoraalu qallunaat arlallit, taakkulu ilagaat ilisimasassarsiortoq.
16	Niuertoqarfimmiunaasiit tusatsiakkatik tamaasa oqallisigaat, tusagaasalu ilagaat: ...
7.c	
11	”ataguaasiit pigisatsinnik pisinialerussi asimiukasinnik akerartuigisi, ilasi ullumi tikiukkatta pisinialeramik kanngunaannarput...”
12	Meerartaat Aappilattumut pissagamik qilanaaqaat, Siimuup oqaluttuarisartagai illorsuarpassuit allallu takujumanermit.
13	”sunaana ... pitsaaneruppat ... soorlu uatsinnit imminnik pitsaanerutittut, suna pissutaava”?
15	Atualeramillu sunaaffa Pavia silassorivilluni palasimi allaat tupigusutsillugu apeqqutai akisarpai, aappilattormiuaqqanimmi tamatumuuna pisassaangilaaq
16	... : ilaasa atortinneqarneri ilisimajumagaat, ilaasa tiguinnarlugit iffiassarsiutigalugit

	pikkunarnerussangatikkaat.
16	”sukkut ajoqutaasunga nalunaarit, aana piumasara kisiat: kalaallit qallunaallu isumaqatigiillutik imminnut pasilleqatigiinnatik suleqatigiilernissaat”.
16	... : palasigooq nikalloqaaq, nakorsarooq aquttuata itersariartorlugu iserfigigamiuk oqaluttorujussuusoq tusarpaa sinimmini.
16	Pingaartumik ajoqip oqaasii, sunaaffa utoqqaat qallunaat kalaallillu imminnut asaqtigiilluanngillat?
7.e.	
11	”toqullassavakkit”, Hansip siloreerluni aappi orninniarlugulu suaarpoq.
11	”toqukkumma toqullassavakkit”, Suulut nillerpoq.
11	”qaa ... ”, Siilarsi oqarpoq.
11	”Uangattaarmi ikiussavassi”, Pavia ...
11	”Illit pisassat pissavat”, taamalu ...
13	”Pavia ... unnersiunnartaqqullutit”, angutaa oqarpoq.
13	”aap nalunngikkaluarpara ... aperiniarikkitt”, taama oqarlunilu Pavia qiajunnaarpoq.
15	”suut-uku aningaasat taakku kalaallit nunaannut toqqortitat tusartarikka”, piniartut ilaat aperivoq
15	”anigaasaqaraluarpoq kunngip tulliaata paarisaanik ... taakkunatut atortinneqanngitsunik”, Aron tulluusimaqqilluni ilisimasani aniatilerpai.
16	Tassa qallunaatut oqaluttartut kalaallinut ajoqutaaginnarput... , taamalu Aron oqartoq ajoqi oqarpoq:

## Tûmarse kapitel 1

Kode	Sidetal	Teksteksempel
3	7	Angutitaat pingasuugaluarput, ersinermilli ajornaqaaq...
	9	Taamaalisorlu toqqup inui tamarsuarmik nillialeqaat imminnullu nanertuutiinnalerlutik qalliusussaarullutik, tassali ersinermiit paasisimasaarupput.
4.b.	5	”Aanaa, oqaluttuarit...
	5	... aanaa, oqaluttuarit.”
	5	”taamaattormi aanaa, oqaluttuarallaat ...
	9	Kaluliit, sininniarniarta.”
4.c.	5	... qaa, aanaa ...
	6	”uatsi, anaana innarsiilaarallannga ...
	8	”uatsi, suli sialuk kipigallassanngilaq sulilu qaassaq takorliutinngikkallarpoq ...
7.a.	5	Neqit nilluinnalersut suli toqqorneqaratik ippatip qaaniipput, qimmillu torsuunnit qaqqulaarpalunnerinit nalunanngilaq illup inui qangarsuunngitsoq nerisimasut ...
	5	... qimmillu torsuunnit qaqqulaarpalunnerinit nalunanngilaq illup inui qangarsuunngitsoq nerisimasut, tamannalu mattarterullutik suliumarpiarnatillu eqqissivillutik issianerisa uppersarpat.
	6	Kalulii oqamillu isumanani mersukkani inississinnarlugit qulleq taqqissuummik qamippaa qulleeraru ikummarissarlugu, nipilissuarmillu aatsaallaatigaluni atisani pisariaqarnerit piiginnarlugit uimi sanianut



		innarterpoq qitornamik ilaat sanimut illuaatipiloorsinnarlugit.
	6	Silataani persoralaarpaluppoq igalaat saniannut unerarpalulluni, taamalu taakannga nipi erinalittut appippallappoq.
	7	Taama oqartorlu nipipalaarsuaq suli qaninnerulluni nilleqqippoq, arnallu tatamilerlutik tuavi kisiat nipigilermassuk angutitaasa ilaata iliarsunnguakasik qiasoq naakkiginagusilammut ajappaa umiarlu pusitivillugu.
	7	Taamaalisorlu nipipalaaq nillianiaqaluni nipaaruppoq, sumillu pisorpaluerukkaluartoq inuit sininneq sapileramik pikeriarlutik aallarput unnuaannarsuaq iliarsunnguakasillu sumik eqqaanagu.
	9	... toqqup umiata killingani arnaquassaaq nalavoq tataminnermit isai anillallutik, ittually taama peqanngilaq qajaalu peqarani kingornalu takkunnani.
	9	Aanaap oqaluttuani naavaa, nipangermallu qannguerpaluk kisimi tusarsaavoq.
7.c.	8	”aqqussuaq atugarput takeqaaq, taamaakkami ilivermilluunniit eqqissisimaneq ajornaqaaq ...
	8	... taamaakkami ilivermilluunniit eqqissisimaneq ajornaqaaq, anusinngorsoriniarlugit tamaanga peqqissanngitsoriniarlugit aamma tassa aggersimapput.
7.d.	5	”... oqaluttuarit, qaa ...
	5	”taama unnutsigisoq sininniarfissanngorpoq; sininniaannaritsi, atuaasiit aqagu iterallarnavianngilasi.”
	8	suli sialuk kipigallassanngilaq sulilu qaassaq takorliutinngikkallarpoq, tuaviunngikkallarta.”

7.e.	6	... oqaluttuaruit siniliaarnerussaagut,” meeqqat ilaat oqarpoq.
	6	... innarsiilaarallannga,” taama oqalurnilu angutitaata – Tuumarsip – sakkuni iliorapallappai atisaajalerlunilu nuliilu qulliup saani mersortoq usserarlugu innaqqullugu.
	9	”aajaa,” taakannga Tuumarsip nalaanit oqarpallappoq ...
	9	... taakannga Tuumarsip nalaanit oqarpallappoq, ”sinilingajavippunga ...

## Umarsuup tikinngilaattaani, kap. 1

Kode	Sidetal	Teksteksempel
2.a	23	... atangu Erik, Buujut, Ijannak, Maaliaanna
3	6	Aarimmi ikkuttarfia iluarluinnaqaaq, kisianni takuleriarpaq aquuteralaat allat assigalugit sarpji ammorluinnaq inissinngitsut ...
	14	Ingerlaannaq atuarfiup tungaanut saappoq, piumminilli sissamat qiviarami takuaa inuk umiatsiamini issisasoq ...
	19	Nikuikkami pisinarfiliunni tigoriarlugu tusialaartunnguamik aallaqqippoq, kinguninnguali pisunnini iluarsivaa...
	20	... ilami uangut tiperrusattaraluarpungut kisianni qaangiuttarpoq asaasartukassaangatta torersaallutalu, taakkuali inuisa malungisimajunnaanginnarpaat...

	26	... suli sinittoq anivunga, aanali aqqaluaa Paavia angunni ilanginiarlungu pilersaallarami piffissanngormat pisassaanngilaq ...
4.a	26	Oqaatseritunersuarmi taassuma uumassutingingunarpaaluunniit, qinngarnaqussua.
	27	... qinngarnaraangami, taamalu uanga meerartaarusuk.
4.b	12	Aluu kammak, ingiaqatingilakkit.
4.c	7	Aa, eqqissillutit ulinnissaa utaqqiinnaruk ulippat immap iluaniilissapput.
	23	Aa, uangaliaasit isersimavallaaleraluarpunga...
	25	- Aa, uangaliaasiit kiisa imaalerpoq.
	27	- Unaliaasit, aanali ajoqi ...
	28	... aa, peqilluniluunniit qitikassak makiffiunngingajattarpoq.
	28	- Orluarseqqinniaqinak, paaj.
4.d	7	- Aquuterallattaara aajuna sarpii immap qulaaniipput, soormitaavaana?
	23	- Ila soormitaava, soormitaavami aamma pisimangaa?

4.h	22	Taakku Niisip ernikassaa qanormaa ateqarpa ... Malakinnguaq aapparisartakkilu Soriinap ernersiaa Ernersiaq, ernersiaannarminguna taajoraat ...
	22	... ernersiaannarminguna taajoraat, taakku ingasakkamik.
7.a	6	Ikiniariutaa aquutralattaani umiatsiap aquanut nuuppaa, aquanilu nivinngarfissaa misissuataaqqaarallarpaa.
	6	Sapinngisaminik umiatsiap aquata silissusiata qeqqa isaannarminik naleqqersorniarsaraa, paasisorigamiullu qarlimmi siffiaasa kaasarfiat amilimasoq sanasut aqerluusaannik ilitsivigisartakki satsippaa ...
	6	... paasisorigamiullu qarlimmi siffiaasa kaasarfiat amilimasoq sanasut aqerluusaannik ilitsivigisartakki satsippaa, taava tikini qiterlini kullunilu mannguppai aqerluusanilu amugamiuk naleqqersukki titarpaa ...
	6	... taava tikini qiterlini kullunilu mannguppai aqerluusanilu amugamiuk naleqqersukki titarpaa, maluginngilaalu aqerluusani kingumut inaanut iligamiuk.
	6	Imminulluunniit illaatiginngilaq, aquutralammilu tigummivia tigullaataa kivikkamiuk iluarsivaa sarpii umiatsiaq aquata silataanut inissillugit.

	7	Akimmani aperaa sunersoq, akivorlu:
	7	Ulinermik utaqqilersup nuannaartorerpaseqalugu timaanit tarrinnissaata tungaanut nakkuppaa, tarrimmallu umiatsiami aquanut ingilluartiterpoq eqqissiffaarilluni.
	7	Imaa imerpalasoq silaannarmi amilimasutut qeqqussap nuilaqutingasup pissusiatut pissuseqariarluni ataatsikkungajalluinnaq tuppoq, Mattarsuullu kueraavik ammut saatilluinnarsimallugu kinnganeereeramiuk tunummut saalerlunilu qallunaaq umiatsiami nutaggarimmi eqqissiffaarilluni issiasoq takuaa.
	8	Kissarsuunni ornikkamiuk uunnaavik neeqquluallalersimasoq illuaallappaa qiteruisillugu, taava kaffisorfiup aqajarua kaffinik alussatit sisamaat qeqqa immerpaa.
	9	Silatiminni nappartarsuaq savimineq innakartillugu qisunnik innakartitsiviliamut inissinneqarsimasoq ornippaa, tikikkamiullu orsussaasivini kuuttarfianut naleqqiullu immerlualeruttorlugu sissap avatinnguani angut umiatsiami issiasoq takuaa aquuteralani qullartillugu aallarniarunerani.
	10	Ingerlaqqiinnarpoq, ingerlatillunilu isumaliutiga unnuaq sinnattuni...
	12	... ermereerami ullaakkorsiutissani saappai, neripallangaarmallu arnarsiaata iggavimmi suliassaminik aallussilersimasup atuagaasivini aammagu aatsaat angumeraa.
	13	Qarluni atigamigit ujatsiummi akkittartua tikiminut pussugukkaluarpaa, oqaaasipiluutigalunilu misileeqqikkami ajoraluanngilaq.
	14	Nipini tamaat suaarpai uteqqullugit, Malakinnguakkullu Ernersiarlu ajoqip aggerfiata tungaani najugaqaramik takugaluarlugulu kaajallakkamik tuaviinnaq atuarfimmu uterput...

	14	Malakinnguaq oqaraluarpoq ajoqi aggersoq atuarfiulli pisortaata suangavai silami utaqqissagaat, aniartuleraluartullu ajoqi matumit puttuppoq nujai qiviuinnaallutik assut annulluni meerarpaalunnguillu malinnitsigalugit.
	16	Tiiporti tiikuiarpaa nutaanillu tiilerlugu, iggavillu ullaap nillertisimaneranik nillermat uulikullappoq ...
	16-17	Tarrarsuutip ataani issiaveeqqamut nerriveeqqamit avalassaarsimasumut ingikkami alersini akimut ersittut takisuut talerpilleq siulliullugu saamerlerlu kingulliullugu nissuni naanagit ativai, sukarunnilu siniffiup eqquaniittoq tigusinnarlugu nissikartartui saamini ikkussoriarlugit naammata tunummut kaajallatsippaa nikuikkamilu alersini qummoortearlugit nakkarnaveeqqutai paavinut ikkuppai imminullu tarrarsuummut qiviarluni.
	17	Niukassani aminaarlugit timersuani atitunaarpaa, taamalisorlu matukkut kasuttorpaluttoqarpoq ...
	17	Iggavimmuut uterami kaffisorfik kaffimik ippassarnisamik imalaalik erruivimmuut kuivaa, kaffillu aqajarussaasa ilisivimmi inigisartagaat mapperamiuk aqajarussaqa pappiala tiguaa talartianullu ikkullugu ...
	18	Errorrat suli isugutalaarmata eqqunnianggikkallarlugut qimatserpai, isileraluarlunilu Aaliit ataaqqutilersoq takugamiuk suaarpaa:
	18	Iserami kaffiliukki nangippaa, kaffisorfillu nillujitsoq imermik kiattumik immerpaa aalatillugulu ilua errortereeramiuk imaa erruivimmuut kuivaa.
	18	Aaliip pisiniarfip tungaanut ingerlalluni eqqaalerpaa pisiniarfik usi aatsaat qulaaluanut ammartartoq, sulilu qulaaluanggunngimmat ajoqikkunnut sanguinnarpoq.
	19	Pisiniarfiliunni tigummiarlutaruttorlugu uppingajakkami nakkaavaa,

		namminerlu ujarassuup qaanut ingeqqinnaarluni orlorujussuanngitsoorpoq.
7.c	5	Takuneqanginnami umiatsiartaani qiviaqaa taavaana kaassalilluni apuleraani, tuaversoriaraluarpoq aamma siuata issuisigut aportupiluuaa.
	7	Qallunaaqataa umiatsiani sissamut tulatsikkamiuk ikivoq, kinguninngua silagissuarmut aallarpoq.
	8	Uiata nulii qissimillugu akeriangilaa, akeriallarpaa:
	11	Ernersiaq sanarsoreerlunilu taama tummeqqatigut ammut aterpoq, isai sumiikkaluernerput.
	11-12	Ernersiaq ulappuserpoq, ermereerami ullaakkorsiutissani saappai...
	12	Atuarfimmi naalallutit piumaarputit, ilinniagassatit tamaasa ilinniarpingiit?
	13	Ajoqi soorlu itiagut tuugaq siniffimminit pissikkami ingerlaannaq alersini killormut saatillugit ativai, alersaata putuguata putua ippassaq talerpilliugaluarami maanna putuguata saamerliup anillaffigaa.
	14	Qalianit aterami tarrarsuut saneqqutiinnarlugu ermiffik ornikkamiuk imermik immerpaa assanilu masatseriarlugit isini tagiarlugit, ”palasip tungaannaa” imminut oqamiffigaaq.
	16	... iggavillu ullaap nillertisimaneranik nillermat uulikullappoq, aatsaarluni iteqqaanninini peerniarlugu timini tamaat siaartillugu putuguinnarminik nikorfalerluni talini qummut siaartippai.

	16	Iserami ingerlaannaq sinngunni peerpaa, iviangeqtini iluarsivai tarrarsuussuaq sinittarfiup kiluaniittoq saallugu.
	17	... taamalisorlu matukkut kasuttorpaluttoqarpoq, annoraani tuaviinnaq atigamiuk ammut aallarpoq tusarlugulu uunnaavik qalappalulersoq ...
	17	... annoraani tuaviinnaq atigamiuk ammut aallarpoq tusarlugulu uunnaavik qalappalulersoq, aqusaaramiuk kissarsuut qamippaa matulu ornikkamiuk silarleq ammarpaa.
	18	Kaffiliukki inaarsarpaa, tiitorfik atortuakki ipoqanngitsoq kaffimik nutaamik najorsivigillattaarlugu sukkumik qaqortumik oqummisseriarluni najorsiniariutaa milluarterpaa.
	19	... kinguninnguali pisunnini iluarsivaa, orluarsinini sulii mianersuutigalugu ajoqikkut tungaannukalerpoq.
	19	- Unnuarlaasiit atilivut pisorsuupput, ilami isinginnaakkat akeqannittut taakku nuannerunnaassanngillat.
	19-20	Taamaalertiartoq uia iggavimmut anillattoq takusimavaa nammineq annilaarnermit periusissaaruteruttorluni, tassaningooq tassami illuat qanittunnguungatsingu uiata imermik qorlortitsivik orningunarlugu tarrisimatsiarluni immaqa imeqarsimannginnamik naarallattarneq tikikkamiuk sissani ammarteriarlugu naarallattarneq quisimavaa...
	20	- Uuma malunginaviannngilaat taama tiperrusallaqqitsingalutik, ilami uangut tiperrusattaraluarlungut kisianni qaangiuttarpoq asaasartukassaangatta torersaallutalu...
	20	... taakkuali inuisa malungisimajunnaanginnarpaat, issaannarmi akullequtaat nalliuttoq kaffisoriaqqummatigut kaffisoriartoratta iserlutalu uanga qarfeersangajappunga...
	22	- Nuliata tikilerlungulu qisussuaq ingikkamiuk kivileriarluni



		kiinakassaangut ingiffigaa, immaqaana quingaa ... suaarpallappoq.
	22	... uangaliaasit Matiarsi oqarfingingaluarpara naalliukkutilerlungu ikioriartulaaqqullungu, naamik piumanngilaq...
	22	... naamik piumanngilaq, akuliukkiartorusunngilaq.
	22	Uangaasit isumaliorpunga immaqaana kunnissimaqingaa, qanoq tipeqartingaa aamma taama uatsitulli uffajuitsingingunarluni.
	23	Siornami peqqissariarluni Nuummiimmat oqaluttuuppaatingut, Matiarsip iseriartoqqusimangamiuk meerakassai ilanngullungit tassani isersimalerluni immaqa kissaamilaaleriarami oqaluttualerpoq assut eqqissisimalersimalluni nulii aallariarmat ajornaqaarooq isumaa eqqoruminaannermit ilamingooq ilaannikkut soorlu meeraq piumasaningooq pinngikkuniuk malartitassaajunnaartarami.
	23	Tallimaangunarput, atangu Erik...
	24	Siorna kiliortortikkama nakorsap nassiukkamiuk tikimmat nalunaarfingaanga naaminngooq ajoquteqanngilangangooq, uangaliaasiit upperinngilara...
	24	... uangaliaasiit upperinngilara, inuk ajoquteqanngittoq qanorililluni anniartassua.
	25	Aajuna Kalissi saneqqaminik anniartalerami nakorsiarpoq, aammami una inuk nakorsiarnermut soqutingisaqanngittuungami takutsiaramiuk oqarfingisimavaa ajoquteqanngilatit!
	25	Angerlarluni anniarpallaaqingami innarpoq nipaallisaammik iiseriaryluni, innaraluarami sinissinnaanngilaq saneqqi patillungu nimaq nimaq...
	25	... innaraluarami sinissinnaanngilaq saneqqi patillungu nimaq nimaq, nimaarluni nimaarluni unnuarsuaq sininngilaq aallertuinnaavoq...

	25	... nimaarluni nimaarluni unnuarsuaq sininngilaq aallertuinnaavoq, ajornaqimmat aqanguani oqarfingaara nakorsiaqqullungu...
	25	... nakorsiaqqullungu ... ajoquteqanngittuni, ajornaqimmat naveerlungu pinngittaalillungu atertippara...
	25	... ajornaqimmat naveerlungu pinngittaalillungu atertippara, mululerpoq ... oqarpoq Kalissi unitsikkaanngooq ...
	25	... qaaraluttuarluni, nakorsap pilallungu angumereqqarsimavaa.
	26	Taakku qallunaat nunaannut atuariartullaraangamik tikissapput sinnartusisimallutik ... , ilumummi ilaatingut qinngarnartarput sualummik Paneeraq.
	26	Ullaaraasiit aningajalerlunga itersaraluarpara makeqqullungu, suaartaraluarlungu inngaaluttoq iterumananilu pisassaangimmat alarpara ...
	26	... suaartaraluarlungu inngaaluttoq iterumananilu pisassaangimmat alarpara, suli sinittoq anivunga ...
	26	... aanali aqqaluaa Paavia angunni ilanginiarlungu pilersaallarami piffissanngormat pisassaangilaq, iternerlulluni angunni pivaa ilanginiarnangu.
	26	- Uanga aana nukarliliarput atuariartortinniarnangu pilersaaruteqaraluarama angutaa pisassaangilaq, aallartinniarpaa piumasani pivaa qallunaat nunaannut atuariartortussanngorpoq ...
	26	... aallartinniarpaa piumasani pivaa qallunaat nunaannut atuariartortussanngorpoq, qanoq issanerpoq.
	27	Qaami kaffisoqqillanga, kaffisornermilluunniit kiisa puallaqqinnaarpunga.

	27	Uatsinnimi kaffisorfik imaarutinngisaannarpoq, imaarussimallatuarp ...
	27	... اساسممااااا, massakkummi innaraluallaraangatta kiisa qiviassaarpaanga innaruni tunulluni soorluluunniit qipini asanerusaraa.
	27-28	... annilaaraluarlunga paasilerpara sunaaffa itillittoq, aqanguani aperingaluaranni suna sinnattorisimanera eqqaamasagarani oqarpoq.
	28	- Ajornaqaaq tulluarivat, illimmi qinnorittarputit.
	28	Taarsersimangaannuna taarnermik qinungaluarama tikippoq qaamanersuaq ..., akisunngeqaaq.
7.d	9	Tiissat aajinnga piareerpoq imerniaruk, timiusiassat qaqortuliassallu makkariinalerpakka mamalaalerlungillu.
	11	Qiajunnaarlutit tassa makinniarit, qaa atuariatungajalerputit!
7.e	9	Kannamita susoq, isumaliorpoq.
	10	Kinamita utaqqingaa, imminut oqaluukkunnaarneq ajorami aperaaq.
	12	Suu, Ernersiaq nipikitsunnguamik akivoq.
	12	Aap, Ernersiaq akivoq.
	12	Asuki, Ernersiap aappi akivaa.


## Bilag 3: Kodningsmanualerne op til den endelige kodningsmanual

# Kodningsmanual 1

---

*Kodningsmanual ud fra §7-12 i Killiffilersuutit, retningslinjerne for tegnsætning, udgivet af Oqaasileriffik (2004)*

1. Antal kommaer i alt i teksten
2. Antal af kommasætning ud fra §7 Opremsningskomma
  - a. Mellem to ens led i sætningen, som ikke holdes sidestillet med en konjunktion
    - Det drejer sig om hvilke som helst led, som skal være parataktiske. Og der skal ikke være nogen konjunktion imellem, som eksempelvis -LU eller -LUUNNIIT.
    - Undtagelse: kommaer foran *kisianni* markeres ikke ved denne kode, da de markeres efter §8.
    - -MI regnes ikke som en konjunktion
    - Dette omhandler ikke opremsning af fuldstændige sætninger, disse behandles under § 12.
  - b. Mellem beskrivende (adjektiviske) ord, som lægger sig til den samme kerne
  - c. Ved titler
  - d. Ved fremhævning/understregning, eks. "*ilumut, ilumut...*" (Oqaasilerisut, 2004: 15)
3. Antal af kommasætning ud fra §8, Komma foran *kisianni*
  - herunder kommer også den enklitiske partikel -LI
4. Antal af kommasætning ud fra § 9, Selvstændige led
  - a. Adskillelse af enkelte ord eller grupper af ord, især for stilistisk brug. Kommaer, som skal støtte oplæsning, pauser og tempo.
    - bred undergruppe af ord/grupper af ord, som er adskilt fra sætningen. Eks. Bemærkninger.
  - b. Ved henvendelse. De ord, der udgør den direkte henvendelse, adskilles fra resten ved et komma.
  - c. Ved udråb og kraftudtryk. Disse adskilles fra resten ved komma.

- d. Ved spørgende tilføjelser. Disse adskilles fra resten ved komma.
  - e. Ved led, som ikke er en del af sætningen.
  - f. Ved tilstandsbetegnelser, som står uden for sætningen.
  - g. Ved forklaring af begreber. Når der kommer en parentetisk forklaring efter et begreb, adskilles denne fra resten ved komma.
  - h. Ved forklaringer og uddybninger.
5. Antal af kommasætning ud fra § 10, adresser og lignende
6. Antal af kommasætning ud fra § 11, komma for at gøre teksten entydig. For at undgå flertydighed og/eller misforståelser.
7. Antal af kommasætning ud fra § 12, ved fuldstændige sætninger
- a. Mellem fuldstændige sætninger, som holdes adskilt ved konjunktioner
  - b. Mellem fuldstændige sætninger, hvor verballeddet og subjektet refererer til det samme i sætningerne
  - c. Ved opremsning. Her er der tale om fuldstændige sætninger, som står ved siden af hinanden, og ikke er adskilt ved småord, men ved komma.
  - d. Ved påbud.
  - e. Ved direkte tale. Komma bruges, når der efter den direkte anførte tale gives en beskrivelse af hvem den talende er.
    - gælder også for direkte tanke
  - f. Ved ufuldstændige helsætninger.

# Kodningsmanual 2

---

*Kodningsmanual ud fra §7-12 i Killiffilersuutit, retningslinjerne for tegnsætning, udgivet af Oqaasileriffik (2004)*

1. Antal kommaer i alt i teksten
2. Antal af kommasætning ud fra §7 Opremsningskomma
  - a. Mellem to ens led i sætningen, som ikke holdes sidestillet med en konjunktion
    - Det drejer sig om hvilke som helst led, som skal være parataktiske. Og der skal ikke være nogen konjunktion imellem, som eksempelvis –LU eller –LUUNNIIT.
    - Undtagelse: kommaer foran *kisianni* markeres ikke ved denne kode, da de markeres efter §8.
    - -MI regnes ikke som en konjunktion
    - Dette omhandler ikke opremsning af fuldstændige sætninger, disse behandles under § 12.
  - b. Mellem beskrivende (adjektiviske) ord, som lægger sig til den samme kerne
  - c. Ved titler
  - d. Ved fremhævnings/understregning, eks. "*ilumut, ilumut...*" (Oqaasilerisut, 2004: 15)
3. Antal af kommasætning ud fra §8, Komma foran *kisianni*
  - herunder kommer også den enklitiske partikel –LI
4. Antal af kommasætning ud fra § 9, Selvstændige led
  - a. Adskillelse af enkelte ord eller grupper af ord, især for stilistisk brug. Kommaer, som skal støtte oplæsning, pauser og tempo.
    - bred undergruppe af ord/grupper af ord, som er adskilt fra sætningen. Eks. Bemærkninger.
  - b. Ved henvendelse. De ord, der udgør den direkte henvendelse, adskilles fra resten ved et komma.
  - c. Ved udråb og kraftudtryk. Disse adskilles fra resten ved komma.
  - d. Ved spørgende tilføjelser. Disse adskilles fra resten ved komma.
  - e. Ved led, som ikke er en del af sætningen.
  - f. Ved tilstandsbetegnelser, som står uden for sætningen.

- g. Ved forklaring af begreber. Når der kommer en parentetisk forklaring efter et begreb, adskilles denne fra resten ved komma.
  - h. Ved forklaringer og uddybninger.
5. Antal af kommasætning ud fra § 10, adresser og lignende
6. Antal af kommasætning ud fra § 11, komma for at gøre teksten entydig. For at undgå flertydighed og/eller misforståelser.
7. Antal af kommasætning ud fra § 12, ved fuldstændige sætninger
- a. Mellem fuldstændige sætninger, som holdes adskilt ved konjunktioner
    - i. Variant: Fuldstændige sætninger uden verballed, med fx "*tassa*" som verballed.
  - b. Mellem fuldstændige sætninger, hvor verballedet og subjektet refererer til det samme i sætningerne
  - c. Ved opremsning. Her er der tale om fuldstændige sætninger, som står ved siden af hinanden, og ikke er adskilt ved småord, men ved komma.
  - d. Ved påbud.
  - e. Ved direkte tale. Komma bruges, når der efter den direkte anførte tale gives en beskrivelse af hvem den talende er.
    - gælder også for direkte tanke
  - f. Ved ufuldstændige ledsætninger.
8. Antal af kommasætning ud fra § 13, efter ledsætninger
- a. Komma efter ledsætning
  - b. Mellem to sideordnede ledsætninger
  - c. Ved ufuldstændige ledsætninger og faste udtryk.
    - ved ledsætninger hvor verballedet er udeladt *kan* komma sættes bagefter, eller efter faste udtryk, når disse forstås som ledsætninger.



# Kodningsmanual 3

---

*Kodningsmanual ud fra §7-12 i Killiffilersuutit, retningslinjerne for tegnsætning, udgivet af Oqaasileriffik (2004)*

1. Antal kommaer i alt i teksten
2. Antal af kommasætning ud fra §7 Opremsningskomma
  - a. Mellem to ens led i sætningen, som ikke holdes sidestillet med en konjunktion
    - Det drejer sig om hvilke som helst led, som skal være parataktiske. Og der skal ikke være nogen konjunktion imellem, som eksempelvis –LU eller –LUUNNIIT.
    - Undtagelse: kommaer foran *kisianni* markeres ikke ved denne kode, da de markeres efter §8.
    - -MI regnes ikke som en konjunktion
    - Dette omhandler ikke opremsning af fuldstændige sætninger, disse behandles under § 12.
  - b. Mellem beskrivende (adjektiviske) ord, som lægger sig til den samme kerne
  - c. Ved titler
  - d. Ved fremhævnings/understregning, eks. "*ilumut, ilumut...*" (Oqaasilerisut, 2004: 15)
3. Antal af kommasætning ud fra §8, Komma foran *kisianni*
  - herunder kommer også den enklitiske partikel –LI
4. Antal af kommasætning ud fra § 9, Selvstændige led
  - a. Adskillelse af enkelte ord eller grupper af ord, især for stilistisk brug. Kommaer, som skal støtte oplæsning, pauser og tempo.
    - bred undergruppe af ord/grupper af ord, som er adskilt fra sætningen. Eks. Bemærkninger.
  - b. Ved henvendelse. De ord, der udgør den direkte henvendelse, adskilles fra resten ved et komma.
  - c. Ved udråb og kraftudtryk. Disse adskilles fra resten ved komma.
  - d. Ved spørgende tilføjelser. Disse adskilles fra resten ved komma.
  - e. Ved led, som ikke er en del af sætningen.
  - f. Ved tilstandsbetegnelser, som står uden for sætningen.

- g. Ved forklaring af begreber. Når der kommer en parentetisk forklaring efter et begreb, adskilles denne fra resten ved komma.
  - h. Ved forklaringer og uddybninger.
5. Antal af kommasætning ud fra § 10, adresser og lignende
6. Antal af kommasætning ud fra § 11, komma for at gøre teksten entydig. For at undgå flertydighed og/eller misforståelser.
7. Antal af kommasætning ud fra § 12, ved fuldstændige sætninger
- a. Mellem fuldstændige sætninger, som holdes adskilt ved konjunktioner
    - i. Variant: Fuldstændige sætninger uden verballed, med fx "*tassa*" som verballed.
  - b. Mellem fuldstændige sætninger, hvor verballedet og subjektet refererer til det samme i sætningerne
  - c. Ved opremsning. Her er der tale om fuldstændige sætninger, som står ved siden af hinanden, og ikke er adskilt ved småord, men ved komma.
  - d. Ved påbud.
  - e. Ved direkte tale. Komma bruges, når der efter den direkte anførte tale gives en beskrivelse af hvem den talende er.
    - gælder også for direkte tanke
  - f. Ved ufuldstændige ledsætninger.
8. Antal af kommasætning ud fra § 13, efter ledsætninger
- a. Komma efter ledsætning
  - b. Mellem to sideordnede ledsætninger
  - c. Ved ufuldstændige ledsætninger og faste udtryk.
    - ved ledsætninger hvor verballedet er udeladt *kan* komma sættes bagefter, eller efter faste udtryk, når disse forstås som ledsætninger.

# Kodningsmanual 5

---

*Kodningsmanual ud fra §7-12 i Killiffilersuutit, retningslinjerne for tegnsætning, udgivet af Oqaasileriffik (2004) – med mine modifikationer (EN)*

1. Antal af kommasætning ud fra §7 Opremsningskomma
  - a. Mellem to ens led i sætningen, som ikke holdes sidestillet med en konjunktion
    - Det drejer sig om hvilke som helst led, som skal være parataktiske. Og der skal ikke være nogen konjunktion imellem, som eksempelvis –LU eller –LUUNNIIT.
    - Undtagelse: kommaer foran *kisianni* markeres ikke ved denne kode, da de kategoriseres under kode 2.
    - Dette omhandler ikke opremsning af fuldstændige sætninger, disse behandles under § 12.
  - b. Mellem beskrivende (adjektiviske) ord, som lægger sig til den samme kerne
  - c. Ved titler
  - d. Ved fremhævelse/understregning, eks. "*ilumut, ilumut...*" (Oqaasilerisut, 2004: 15)
2. Antal af kommasætning ved komma foran *kisianni*
  - herunder kommer også den enklitiske partikel –LI
3. Antal af kommasætning ved forskellige selvstændige led
  - a. Ved ellipser. Det vil sige neksus-lignende konstruktioner, hvor verballedet er udeladt og underforstået.
  - b. Ved eftertanker, løse yderligere oplysninger og tunge led.
  - c. Ved appositioner.
  - d. Ved adverbielle tilføjelser, som holdes adskilt fra sætningen ved komma. Typisk indledt ved et adverbium og verballed i participium.
  - e. Ved neksuslignende konstruktioner med "afkortede" verbalformer, såsom *sianiik*.
  - f. Ved specielle archaiske sætningskonstruktioner, som eksempelvis *qangami Vb-nnguarsi*.
  - g. Ved kortere talehandlinger, såsom konstruktioner med *qujanaq*.
4. Antal af kommasætning ved direkte henvendelse og ved udråb

- a. Henvendelse
  - b. Udråb/Interjektioner
5. Antal af kommasætning ved adresser og lignende
6. Antal af kommasætning ud fra § 11, komma for at gøre teksten entydig. For at undgå flertydighed og/eller misforståelser.
7. Antal af kommasætning ved fuldstændige sætninger
- a. Mellem fuldstændige sætninger, som holdes adskilt ved konjunktioner
    - i. Variant: Fuldstændige sætninger uden verballed, med fx "tassa" som verballed.
  - b. Mellem fuldstændige sætninger, hvor verballedet og subjektet refererer til det samme i sætningerne
  - c. Ved opremsning. Her er der tale om fuldstændige sætninger, som står ved siden af hinanden, og ikke er adskilt ved småord, men ved komma.
  - d. Ved påbud.
  - e. Ved direkte tale. Komma bruges, når der efter den direkte anførte tale gives en beskrivelse af hvem den talende er.
    - gælder også for direkte tanke
  - f. Ved ufuldstændige helsætninger.
8. Antal af kommasætning ud fra § 13, komma ved afgrænsning af underordnede neksusser
- a. Ved afgrænsning af underordnede neksusser med verballed i ledsagemåde som mest overordnede verballed
  - b. Ved afgrænsning af underordnede neksusser med verballed i participium som mest overordnede verballed
  - c. Ved afgrænsning af underordnede neksusser med verballed i kausativ som mest overordnede verballed
  - d. Ved afgrænsning af underordnede neksusser med verballed i konditionalis som mest overordnede verballed

## Bilag 4: Kodningskema 5

# Kodningskema 5

---

Kode	Antal kommaer
1.a	60
1.c	2
1.d	3
2	30
3.a	7
3.b	47
3.c	11
3.d	21
3.e	6
3.f	3
3.g	2
4.a	6
4.b	13
5	2
6	1
7.a	88
7.b	-
7.c	74
7.d	10
7.e	28
7.f	-
8.a	29
8.b	9
8.c	31
8.d	1
8.?	1
??	3
"ledsætning"	5
Ikke- markeret	1
"talestrøm"	15
I alt	508

## Bilag 5: Teksteksempler til kodningsskema 5

# Teksteksempler til kodningsskema 5

---

Kode	Kilde + Sidetal	Teksteksempel
1.a		
	C - 23 Enkelte led	... atangu Erik, Buujut, Ijannak, Maaliaanna, Iliinna ...
1.a + 2	E - 12 Enkelte led	Nuutoqaq, Nuussuaq, Qinngorput taavalu Quassussuup Tunua suliffigissaartunut akissarsiaqissaartunut ineqarfiuvoq, inuinnaalli Akiani ineqartarlutik.
1.a	E - 12-13 Underordnede neksusser	Atisakka ulluinnarpalaarpallaartut atorusunnagit Qeqertamut angerlapallappunga uffarniarlunga, pinnersarniarlunga atisanillu taarsiiniarlunga.
1.a	E - 14 Enkelte led	Uanga suliffinniinnaq kineserit, venezuelarmiut, franskit, tuluit, amerikkarmiut allamiullu ilanngullugit naaperartapakka.
1.a	E - 14 Enkelte led oxford	"Infrastruktur, nakorsaqqarfik, ilinniartitaaneq, amerlasoorpassuillu iluaallannikooqaat.
1.a	E - 14	Suliffissaaleqinerit, illut aserfakut ... "
1.a	E - 15	Aammami nunat allat namminersortuujunnaarsimapput imminnulli suleqatigiikkuuttaarlutik, sakkutooqarnikkut, nerisassanik nassiussuinikkut, nukinnik atuinikkut ilaalu ilanngullugit.
1.a	F - 7	Tuluit, Canadamiut, Amerikamiullu tamakkuninnga

	oxford	oqaloqatigisakkama oqaaseqatigiippaalussuit atorsinnavaat.
1.a	F – 17	<i>Uparuartorniutit oqaaseeqqanut, torlulaarutitut, qaninnerit; aammali taakkua marluutittarpaat:</i>
1.a	G – 2	Ataatsimiititat inatsisit malillugit suliasaraat oqaatsinik akuersisarneq, nunat aqqinik atortussanngortitsisarneq, inuit aqqinik akuersisarneq.
1.a	G – 3	Killiffilersuutit, oqaatsit allannissaat assigisaallu pillugit malittarisassaliussallutik.
1.a	G – 3	Taakkunani immikkut pingaartillugit Canadami, USA-mi Ruslandimilu Inuit Kattuffii.
1.a	G – 3	Kalaallit Nunaanni nunat aqqinik katersineq, nalunaarsuineq atortussanngortitsinerlu (tamatumani ilaangillat aqqusernit illoqannginnersallu aqqi).
1.a + 7.a	G – 5	Aqqit Europamiunit (Nunanit Avannaamioqatigiinnit, Europamit nunanillu allanit) aallaavillit kalaalerpaluttunngorsakkat ilanngullugit nalunaarsugaapput, allannissaannullu malittarisaligaallutik.
1.a	G – 5	Aqqit siuliaqutivittut iluseqanngitsut, naalisaanerit, aterutsit atermik akuerisamik siulequsigaanngitsut.
1.a	G – 6	Oqaatsit qarasaasiakkut suliarineranni aamma oqaatsit, uiguutit naggatillu annertuunngorlugit nalunaarsugaatigineqarput.
1.a + 3.b	G – 6 (indskudt sætning)	Oqaasileriffiup tunngavilerneqarnerani ataatsimiititat oqaatsinik suliaqartut pillugit inatsisit, nalunaarutit kaajallaasitarlu, aamma Danmarkimi inatsisit taakkununga attuumassutillit, atuupput.
1.a	G – 6 oxford	Kalaallisut oqaatsit tamanit oqaatsit atugaaleriartorsimapput pisortat suliffeqarfiutaanni aamma atugaanermikkut:

		llagiinni, inatsisiliornermi, eqqartuussiveqarnermi, atuakkiornermi taalliornermilu, atuakkianik allamiut oqaasiinit nutserinermi, aamma atuartitsinermi ilinniartitsinermilu.
1.a	G – 7 oxford	Oqaasileriffiup suliassaanut ilaavoq suliffeqarfinnik inunnilu ataasiakkaanik oqaatsit pillugit siunnersuinissaq, ilitsersuutinillu saqqummersitsisarnissaq.
1.a	G – 7	Maanna Oqaasileriffiup nittartagaatigut paasiniaasarfik ilisimasaqarfusoq, ordlistit, oqaatsinik ujarlerfissiat allaatigisallu assigiinngitsut nittartagaq aqqutigalugu anguneqarsinnaasut atuisunut periarfissiilluarput.
1.a	G – 7	Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiat, Ekspertgruppen Nordens Sprogråd, Nordiske sprogmoder, Issittumi Siunnersuisoqatigiit aamma FN-imi nunat aqqinik aalajangiisartut suleqatigiiffiat Oqaasileriffiup peqataaffigisarpai.
1.a + 7.a + 1.a	G – 2	Oqaasileriffiup suliassaraa oqaatsit akuerisatut atugaasut malittarinissaat, akuerinissaat pisariaqarfiisigullu nutarternissaat, aamma kalaallit oqaasii pillugit paasissutissat katersussallugit, oqaatsit pillugit ilisimatusarnej ingerlatissallugu, aammalu oqaasersiuutinut (ordboginut) tunngavissanik ilusilersuissalluni.
1.a	H – 14-15	Inuunerup qanoq isumaqarfigineqarnera, Pinngortitarsuup qanoq paasineqarnera, Uumasunik inorroortitsinerit, Oqaluttualiarpaluttut, Toqutsisarnerit akiniaasarnerillu, Oqaluttuat eqqumiikkajaat, Takornartanik naapitsisarnerit.
1.a	H – 15	Nunarsuup qanoq angitigineranik, qaammatip inuanik, ullorissat eqqumiitsorpasuillu allat qanoq



		pinngorsimanerannik oqaluttuat taamaaqataallu tamakkununnga nassuiaatitut isigineqarsinnaapput.
1.a	H - 17	Aallartinnermikkut, akunnermikkut naggatimikkulluunniit aajaajaanik taamatungajalluunniit ittunik ilaqartarput.
1.b	C - 24-25	... uffali peqqikkallarami inussuaq arnarsuaq suna taama kusanartinginguarnepoq pualajaaq, anngajaaq sunaaffa krafteqartoq nakorsap kingusinaarluni paasisimangaa tassa ajornarsereersoq ingerlaannarpoq.
1.c	D - 33	Taamaniuna Shakrim Citsym Namahs, indiamiu ingeniøri, qaammammut nunnigummik angallatitalimmik titartaallunilu sanasuuq aamma qaammammi angalaartussanngorsimasoq.
1.d	C - 27 rytme/stil	- Suna qimmeq, suna qimmeq ...
1.d	D - 34	»Inuk, inuk, inuk.«
2		
2	A - 13	Oqaluttuarporlu qallunaatut oqarfigeriarlugu ingammik ajunngissisartoq, <u>kisianni</u> oqaaserisartagartik "niuertoq ajunngilaq" qallunaatoornissaa puiorsimagamiuk ima isumaqarsorilerpaa: dårlig bestyrer.
2	A - 13	Paviap ... ilaminillu nikallunganerulluni, <u>ilaasali</u> iffiakujuit nerileriarammikkik nulukasimmik kissarulunneri erninnaq soqutigiunnaarpaat.
2	A - 13 * Speciel	"aap nalunngikkaluarpara, <u>kisiannimiuna</u> aperiniarikkit..."
2	A - 13	Apeqqutit taakkorpiaat namminertaaq isumaliutigisarsimavai, <u>kisianni</u> meeqqanut pisariaqanngitsorigamigit apeqqutaa akinagu oqaannarpoq:
2	A - 14	Kiisalu allaat qianiaraluarpoq, <u>nipinili</u> tusaanngilaa ...

2	A – 14	Atuakkamigut talorutinngikkaluarpoq, allannermilli kisitsinermillu ajoqersorneqannginnami taakku sioorassutigai
2	A – 15	”Tassamiaasiit kalaallit nunaannut aningaasanik toqqortitanik akilerneqarunnarsivoq, taamaattorli avalakkuni salluliuinnarluni kalaallit allaatigissallugit.”
2	A – 15	”anigaasaqaraluarpoq ... ilagisaannik, <u>kisianni</u> taakkunatut atortinneqanngitsunik” ...
2	A – 16	Pasillertaannarsimagaluarpaammi qallunaanut ajoqutaasoralugu, oqarmalli ”sukkut ajoqutaasunga nalunaaruk” ... saperpaat.
2	B – 7	Angutitaat pingasuugaluarput, ersinermilli ajornaqaaq...
2	B – 9 tassali	Taamaalisorlu toqqup inui tamarsuarmik nillialeqaat imminnullu nanertuutiinnalerlutik qalliusussaarullutik, tassali ersinermiit paasisimasaarupput.
2	C – 6	Aarimmi ikkuttarfia iluarluinnaqaaq, <u>kisianni</u> takuleriarpaa aquuteralaat allat assigalugit sarpii ammorluinnaq inissinngitsut ...
2	C – 14	Ingerlaannaq atuarfiup tungaanut saappoq, piumminilli sissamut qiviarami takuaa inuk umiatsiamini issisasoq ...
2	C – 19	Nikuikkami pisinarfiliunni tigoriarlugu tusialaartunnguamik aallaqqippoq, kinguninnguali pisunnini iluarsivaa...
2	C – 20 bemærk: inkonsekvens ved <i>kisianni</i>	... ilami uangut tiperrusattaraluarpungut <u>kisianni</u> qaangiuttarpoq asaasartukassaangatta torersaallutalu, taakkuali inuisa malungisimajunnaanginnarpaat...
2	C – 26	... suli sinittoq anivunga, aanalī aqqaluaa Paavia angunni ilanginiarlungu pilersaallarami piffissanngormat pisassaangilaq ...
2	E – 13	Taanna qallunaamik ataataqarami kalaallisut oqalunnissaminik ilinniarluarsimangilaq,

		paasillaqqeriarmani ilaanikkut kalaallisut oqaluffigisarpara.
2	E - 14	Soqutiginnigilluinnarpaami inuttut suunersunga, kamassaqarnerminulli utoqqatsissutiginnarlugu sumi sulisuunersunga.
2 (inkon s. 7.e)	E - 14	"Tamaani suleriarama aamma sooq qallunaajussagama?" aperaakka, ilimagisattuulli tusarnaangilluinnarpoq.
2	E - 15	Pisartagaat isertitanut sanilliullugu amerlanngillat, ukiumulli tapiissutigisarnikuusaannit anneruvoq.
2	F - 3	Akisussaassusermik sumiginnaaneq inunnut ataasiakkaanut akisusinnaavoq, akisussaassuseqarpassinngitsumilli pissusilersorneq inuiaqatigiinnut akisunerusinnaalluni.
2	F - 7	Suersaq Qeqertarsuatsiaarmiu Avanersualiartunit ilaserineqarami tuluttoorsinnanersoq naluara, kisianni piniartissatut ilassarsiarineqarsimavoq.
2	F - 7	Adap nammineq palasip akuersinerminut pissutaa eqqartunngilaa, ataataatali allaatigisamini taasimavaa, kisiannigooq arfanniariat ilaseraat tuluttut oqaluttarmat.
2 + 7.c + 2	F - 7	Oqaaseq 'tuluttut' isaasaligaammat pissutaavoq tuluit oqaasii ullumikkut inuusuttualussuit ilinniartagaat pinnginnakkit, kisianni oqaatsit 'pidgin engelskimik' qallunaatut taaneqartartut tuluit oqaasii allat oqaasiinik ilallugit, oqaaseq 'pidgin' Kinamut tunngagaluarpooq, kisianni aamma allat oqaasiinik akoqarput.
2	G - 6	Taakkua sumiorpaluutit arlaannaannulluunniit atanngillat, tassaappulli oqaatsit tamanit - nammineq sumiorpalunnerup avataatigut - allannikkut

		atugassaasut.
2	H - 12	Aallaqqaataani pilersaarutigisimagaluarpara tussiutitta oqaluttuassartaata ilanngullugu allaatiginissaa, taamaaliunngiinnarsimavungali atuagaq tallisoorpallaassaqqimmat.
2	H - 16-17	Taallat maanna taalliortaatsitut naggateqatigiissaagaanngillat, oqaatsilli nipeqatigiit imminnut tulluuttut torneqarajuttarput.
2	H - 17	Amerlanertigut taallat oqaasertakitsuusarput pisariitsutut oqaatigineqarsinnaallutik, kisianni aamma ilaqarput takisuunik eqqaamaniarnissaat ajornakusoorsinnaasunik.
3.a		
3.a	A - 11 Bemærk: nyt komma; tilføjet i det nye oplag	"Ataguaasiit ... ilasi ullumi tikiukkatta pisinialeramik kanngunaannarput, ingammik illit anaanat."
3.a	A - 12	Meerartaat Aappilattumut pissagamik qilanaaqaat, Siimuup oqaluttuarisartagai illorsuarpassuit allallu takujumanermit.
3.a	A - 15	Nakorsaq nammineq umiatsiaminik, ilaasora <u>alu</u> qallunaat arlallit ...
3.a	A - 16	Pingaartumik ajoqip oqaasii, sunaaffa utoqqaat qallunaat kalaallilu imminnut asaqtigiilluanngillat?
3.a	B - 6-7	Aatsaat aanngaasorinialerlulik <u>sunaana</u> taqqama siorsuppallussuaq, anoreqaranilu siorsussuaq appillaraangami umiartik kivingajallugu taama qaangiutissaaq ...
3.a	D - 35	Aatsaat taamak tataannartumik, aliortorsuarnialeqaat.
3.a	E - 14	Siullermik eqqissiivilluta, naggataatigullu nukingeriartortumik.
3.b	A - 12	Qimaasummi nalliginermit qiangajalluni isigai,

		nukappiaqqat ilagerusukkaluakkani.
3.b	A - 12	Tupeqatigaat Moorsisi nulialu Sabiina ernerallu Pavia, kisimi amiakkuusoq qitornaat allat toqusaramik.
3.b	A - 12 - Bemærk: nyt komma, tilføjet i det nye oplag - del af adverbalt adled/underlig gende objekt	Taassumami ilaanni kaffisorluni iterluarsimatilluni meeqqat oqaluttuussimavai paarsisuugallarnerminik, niuertorlu nersualaariarlugu ajunngissisarneranik.
3.b	B - 9	- taakannga Tuumarsip nalaanit ... ”sinilingajavippunga, <u>ilami</u> ilisiitsukasiit. ...”
3.b	C - 7	- Aquutralattaara aajuna sarpii immap qulaaniipput, <u>soormitaavaana?</u>
3.b	C - 8	Pujortaanni kimmiarpaa silittorlu ukusartumik kaasarfimminut mangulikkaminik aggoreersimasani immiutissamaaramiuk pujortaanni silammut tassanngaannartumik supeqattaarppaa, <u>nilliallattartunnguamik.</u>
3.b	C - 20	... immaqaana anartarfilerisut anissaarsimangaat, anartarfissu <u>allumi.</u>
3.b	C - 23	Ilalisaassua <u>ana</u> , tassamiuna pillungu pillungu naartuleriarami tassa naartuni pinngittaaliissutingalungu uissiukkaa.
3.b	C - 26	Oqaatseritunersuarmi taassuma uumassutingunarpaaluunniit, <u>qinngarnaqussua.</u>
3.b	D - 33	Tassami suut tupinnartut aliortugaasinnaasut, puugutaasalluunniimmi kalaallit alutorisutoqaagatsigit ingerlaannavik tassunga aamma pulavunga.
3.b	D - 34	Pingasuinnaagamik, ilartillu kananiimmat, aappaannaa

		qaammammut nunnigut sillimmat atorlugu qaammammut aallarpoq pissangaqaluni.
3.b	D - 35	Qiviariallaraat igalaakasikkut inuk qungussutaavilluni alakkartortoq, kaffiguttutut tiitorfimmik najorsisuusaartarluni ilummut tikkuartortoq.
3.b	E - 12	Blokkit inikui tassaapput illuliat nutaaliat igalaaginnangajannik sanaat, sumi tamaanilu eqqumiitsuliat.
3.b	E - 12	Nuup narsaa tamaat taaneqartarpoq "Central Business District", suliffinnik pisiniarfinnillu ulikkaartoq.
3.b eller 8.a	E - 13	Apuukkatta eqqissiimmivugut, neriniartarfimmi qeratakataassimalluta.
3.b	E - 13	Ukiuni arlalinni aappariinnikuuvugut, Københavns Universitetimi atuarallarattali.
3.b + 1.a + 7.a	E - 14	Inuit allanik suliffillit, soorlu ilinniartitsisut, peqqissaasut allallu akissarsialunnerusarput, oorsiornersuarlu pissutigalugu nerisassat ineqarnerlu akisungaarmata illoqarfimmiit anisitaasutut illutik Akianut noorrassimapput.
3.b	F - 3 indskudt	Ajornartorsiutit taakkua pillugit oqartussaannerusut oqariaaseq, oqartussattaq nuimanagerit allat, atorluartagaat oqaatigaat, tassaagooq ajornartorsiutit taakkua 'kikkut tamarmik akisussaaffigaat'.
3.b	F - 7	Aammali Akilinermi 'tuluttut' oqalussinnaasoqarpoq, Qikirtaartjummi, taanna Igluliup qeqertaaniippoq, naapitama ilaat Itikutsuk, inuk inussiarnersoq inuusunnermini qeqertaq Uqsuriaq (Marble Island), Hudson Bayip kimmut sineriaani arfannianit najorneqarajuttoq tikittarsimagamiuk 'tuluttut' oqaluttalersimasoq, taamani ilaserinnitsiga Jørgen Meldgaard oqaloqatigisarpaa oqalutseqaratik.

3.b	G – 2	Oqaasileriffik pilersinneqarpoq nammineq ingerlasutut, naalackersuinikkut kultureqarnermut naalackersuisumut atasutut.
3.b	G – 5 indskudt	Kalaallit aqqisa, allamiut aqqi kalaallisuunnngorsakkat ilanngullugit, nalunaarsorsimaffiat Oqaasiliortut ataanni Inuit Aqqinik Akuersisartunit suliat kalaallit aqqinik atsiisoqassatillugu najoqqutassatut sanaajupput.
3.b	G – 6	Kalaallit oqaasiisa immikkut illuinnartumik patajaatsutut taaneqarnerat aamma Oqaasileriffiup pilersinneqarnerani tunngavigineqarpoq, tassa ikinnerussuteqartut nunarsuarmi allaniittut oqaasiinut naleqqiullugit.
3.b	G – 8	Taamaattoq Oqaasileriffimmit inuiaqatigiinni oqaatsit atornerarneranni, oqalunnikkut allassimasutigullu, malinnaanikkut pisariaqartitat naapertorlugit oqaatsinik suliaqarneq Oqaasileriffiup eqaatsumik ilusilersueqataaffigisarpaa.
3.b	G – 8	Taamaammat oqaatsit illersorniarlugit ineriartortittuarniarlugillu ilungersorluni suliniuteqarneq, pisortat namminersortulluunniit suliffiutigippatigik inuilluunniit ataasiakkaat atuiuarniarlutik aalajangiussisimanagerat tunngavigalugit kalaallisut oqaatsit ataavarnissaannut annertuumik aalajangiisumik pingaaruteqaqataapput.
3.b	H – 14	Oqaluttuatoqqaniippoq siulitta inuunerat imaannaanngeqisoq – nukinnut takussaannngitsunut inuunermik ingerlatsisunut ersineq, inuutissarsiutitoqqap sungiusarneqartuarnegarut ilaqutariinnik atatitsiniarsarineq piniartutullu inuuneq navianartoqaqisoq toqumik sanilequtaqartuutut ittoq.
3.b	H – 15	Indianerinngooq qaqortumillu amillit arnap qimmimit naartutitaasup erniaanit naggueqarput, tassa tamakku akusat.
3.b	H – 15	Pinngortitarsuaq nalunartoqaqaaq, paaserusutanik.

3.b	H – 17-18	Ilaat inequsuutaasarput atsiinermiluunnit atorneqartarlutik, soorlu:
3.b	H – 20	Taakkua ilagaat <i>Puup</i> 1724-mi nunatsinniit Norgemut Danmarkimullu umiarsuarnerminik Københavnimilu Rundetårnimi takornariarnerminik taalliarisimasaa, imaluunniit pitsiaa, maani tamakkerluni ilanngunneqartoq.
3.c	C – 25 - apposition – men mangler et komma ÷fremhævning/ gentagelse	... mululerpoq mululerpoq taamaalluni napparsimaviup kiffaa, biilertua tikiukkami oqarpoq Kalissi unitsikkaanngooq ...
3.c + 7.a	E – 12 apposition	Nuutoqaq, tassa qanga taaneqartarnikoq Nuuk, nalinginnaasunik biilnik ulikkaarpoq, arfineq pingasunngunnginneranilu suliffinnut apuunniarlunga sukkasarusukkaluarlunga tamaaliorinnaanngilanga.
3.c	E -12 apposition	Il Trattori, Nuummi neriniartarfik Michelinitalik tusaamasaq.
3.c + 7.c + 2	F – 17 apposition	Taamaallaat ataaseq, <i>suna</i> , taggisivittut pissuseqarpoq kinaassusersiuteqarsinnaallunilu, allat qasseersiut allamoorullu atorsinnaagaat allat taakkuninnga atuineq saperput, tamarmilli kingulleqqiuteqarsinnaapput.
3.c	H – 14 apposition	<i>Knud Rasmussenip</i> kalaallit oqaluttuaat katersukkani, Myter og sagn fra Grønland, ima immikkoortitersimavai:
3.c	H – 15 apposition	Inuinngooq, eskimuut, issumit pinngorput – oqaluttuat ilaanni taama oqaatigineqarpoq.
3.c	H – 19	Det kongelige Bibliotekimi Københavnimiittumi



	apposition	allagaatit pigineqartut ilagaat nunatsinniit nalunaarut allaannagaq ukiulerneqanngitsoq, ateqartoq: 'Relation om Grønland'.
3.d	A - 15	"Aningaasaqaralarpoq kunngip tulliata paarisaanik kalaallit nunaannut tamarmut atortunik, soorlu naalagaqarfiup niuertoqarfiillu akissaataasa ilagisaannik ...
3.d	C - 5	Amuartaanni kisiat nukukkamiuk kannginnera sianiginngilaa, <u>sunaaffa</u> nusukaaneranit kaanngartoq.
3.d	C - 13	Oqaasipiloqqilluni attasersoriikkani piiarpai sissanilu singissinnarlugu ullaarnisamik nilerujussuallaata, <u>sunaaffa</u> nuliame egeerutigisaanik...
3.d	C - 13 indskudt	... <u>sunaaffa</u> nuliame egeerutigisaanik, ujatsiutini siffissaminut nakkartippai ilupaaniilu iluarsillugu attasersoqqillugu.
3.d	C - 14	- Soormita kanna aallarnianngitsoq, <u>kinamita</u> utaqqigaa.
3.d	C - 20	Paarlerminnut inuit iserfissaviannut nivinngarsimangamikkit uuarsuit uffa ataanni kueraavissuaq ulikkaartoq annalliuku puttalaarlutik, <u>immaqaana</u> anartarfilerisut anissaarsimangaat...
3.d	C - 22	Tassamiuna nuliarsuata uissaarulluni malersorlungu sumik isumanngittukassak uissiukkaa, <u>sunaaffa</u> naalangarsiortitassani.
3.d	C - 22	Taakku Niisip ernikassaa qanormaa ateqarpa ... Malakinnguaq aapparisaartakkilu Soriinap ernersiaa Ernersiaq, <u>ernersiaannarminguna</u> taajoraat ...
3.d	C - 22	... nuliame tikileraanilu kiinaa, <u>soorlu tassa immaqa</u> inuunini kipileraluttuartutut misingingaa.
3.d	C - 22	... <u>immaqaana</u> quingaa, sunerpaa ...

3.d	C - 23	- Ila <u>soormitaava</u> , soormitaavami aamma pisimangaa?
3.d	C - 24	Paneeraq tikissimatsiartoq napparsimavimmut nipaallisaatinnguanik qinujartortiusaarlungu makikassappunga, <u>ilumummi</u> soorlu saviit ipittut kapumisaartaraannga.
3.d	C - 26	Taakku qallunaat nunaannut atuariartullaraangamik tikissapput sinnartusisimallutik, <u>aali</u> ilinniariartut <u>immaqa</u> sininnersuaq ilinniariartaraat ...
3.d	C - 26	<u>Ilami</u> inuusuttuaqqat susunuku, unnuarsuarmut silami nilliarpalulerunik ullaannguukkaatillu pisassaajunnaassapput.
3.d	C - 26	Qulinoorniarluniuna qulaaluanut itersaqqummat suli makitinnaveersaaringa, isersimasoqartungaasit nalunngikkaluaruniuk qangali makereersimassangaluarpoq oqaatseraluni.
3.d	F - 17	Oqaatsitut ilusilersornerat qassiitigut taggisitut iluseqaraluarluni taamaattoq taggisinit nalinginnaasunit allaanerusumik pissusilersortarput, uffa ilusilersuinermi atugassaat taggisini ator neqartut aamma atortaraluarlugit.
3.d	F - 17	allannguuteqanngitsut, soorlu oqaaseeqqat
3.d eller 8.c + 1.a	F - 17	Assersuutit qulaaniittut misilillugit qasseersiut allamoorullu atorlugit allannguallatsinniaraluarutsigit ajornaallagissavarput, tassami oqarneq ajoratta <i>tappavat, tappavap, il.il.</i>
3.d + 3.b	G - 5	Naak siornatigut qarasaasiat atorlugit suliat aallartisamisaarneqartareeraluartut, ataavartumik suliat Oqaasileriffimmit immikkut suliassiissutitut aallartisarneqarput, aallaqqaammut Avannaamioqatigiit oqaatsitigut suleqatiginerannik

		tunngaveqartumik, taamalu aallaqqaammut avataanit aningaasalersorneqartumik.
3.d eller 8.b	G - 7	Maanna aamma filmit TV-kkullu aallakaatitassiat aalasuliallu kalaallisut oqaasertallit atugaanermikkut pingaaruteqartumik inissikkiartorput, soorlu aamma nipilersuusiat kalaallisut taallartallit taamatut ukiuni 40-ni pingaaruteqarsimasut taamatut sunniuteqarnissaat sunniuteqalereernerallu qularutissaanani.
3.d	H - 15	Assaannarnik naammassisinnaasat kakkaginartaqaat, soorlu taamani Kaassassuup imminik ikkatiginnittartut toqorallarmagit!
3.e		
3.e	B - 9	Aqaguani ullaakkut silagik, seqinnarik ...
3.e	B - 9	<u>Aqaguani ... seqinnarik</u> , toqqup umiata killingani arnaquassaaq nalavoq tataminnermit isai anillallutik ...
3.e	C - 23	<u>Illumummi</u> niuertukkut sianiik, qulaaluanut aattaat ammartittaraat immaqaana isumaliorsimasut uangut kalaallit sinnartoorsuusungut.
3.e	C - 27 bemærkning	... qinngarnaraangami, <u>taamalu</u> uanga meerartaarusuk.
3.e	C - 27 rytme/stil	... suna qimmeq, nipini tamaat taamalu qatitoq ...
3.e	C - 27-28	... nipini tamaat taamalu qatitoq, annilaaraluarlunga paasilerpara sunaaffa itillittoq ...
3.f	B - 8	Tuperlu tikiutigalugu pattallugu aallartipp <u>ut</u> umia illugiillutik qanilliartorlugu, tassanngaannarsuar <u>lu</u> toqqup umia sanimut illuallartorlu <u>soorlu</u> taqqama nipipalaaq sullartoq:
3.f	C - 14-15	Ajoqip nakangarujuttuinnaalluni atuarfiup pisortaa saneqqukkamiuk kumooranilu ini atuartitsivissani ornippaa, meeqqat <u>soorlu</u> pituutallit tulleriiaarlutik

		<u>malinnaagamilliuku.</u>
3.f	C - 20	... tassaningooq tassami illuat qanittunnguungatsingu uiata imermik qorlortitsivik orningunarlugu tarrisimatsiarluni immaqqa imeqarsimannginnamik naarallattarneq tikikkamiuk sissani ammarteriarlugu naarallattarneq quisimavaa, <u>qangangooq</u> iggaviata ilua aalannguarsi.
3.g	C - 28	- <u>Qujanarsuaq</u> kaffimut, aa ...
3.g	C - 28	-Illillu <u>qujanarsuaq</u> isitsiaravit, atangu errortat takusalaarallarlakka.
4.a		
4.a	A - 13 Bemærk: nyt komma; tilføjet i det nye oplag	"Pavia, oqarfigereeraluarpakkit ... unnersiuinnartaqqullutit" ...
4.a	B - 5	" <u>Aanaa</u> , oqaluttuarit...
4.a	B - 5	... <u>aanaa</u> , oqaluttuarit."
4.a	B - 5	"taamaattormi <u>aanaa</u> , oqaluttuarallaat ...
4.a	B - 9	<u>Kaluliit</u> , sininniarniarta."
4.a	C - 12	Aluu <u>kammak</u> , ingiaqatingilakkit.
4.b		
4.b	A - 11	"qaa, unataqisigu" ... oqarpoq.
4.b	A - 14 Nyt; tilføjet i det nye oplag	Ila, sooq uagut taakkunatut peqalersinnaanngilagut?
4.b	B - 5	... <u>qaa</u> , aanaa ...
4.b	B - 6	" <u>uatsi</u> , anaana innarsiilaarallannga ...
4.b	B - 8	" <u>uatsi</u> , suli sialuk kipigallassanngilaq sulilu qaassaq takorliutinngikkallarpoq ...
4.b	C - 7	<u>Aa</u> , eqqissillutit ulinnissaa utaqqiinnaruk ulippat immap iluaniilissapput.
4.b	C - 23	<u>Aa</u> , uangaliaasit isersimavallaaleraluarpunga...

4.b	C – 25	- <u>Aa</u> , uangaliaasiit kiisa imaalerpoq.
4.b	C – 27	- <u>Unaliaasit</u> , aanali ajoqi ...
4.b	C – 28	... <u>aa</u> , peqilluniluunniit qitikassak makiffiunngingajattarpoq.
4.b	C – 28	- Orluarseqqinniaqinak, <u>paaj</u> .
4.b	E – 13	"Aa, naamik, ungasippallaaqaat.
5	G – 3	Namminersornerullutik Oqartussat Nalunaarutaat nr. 23, 15. maj 1990-imeersoq malillugu aamma Oqaasiliortut suliassaattut makku nalunaarsorneqarput:
6 + 7.a	F – 7	Adam Bech Sisimiuni ajoqiutillugu Cumberland Soundimi Qikirtani arfanniariartut John Simpson naalagaralugu, ilaseraat atorfiliugamili palasiminut apereqqaarsimavoq, palasillu Jacob Kjerip akueraa.
7.a		
	A – 11 - 1,1 - split-ergativ - ÷apposition (§ 7. (3))	Hansi kiffap Saamuap <u>erneraa</u> , nukappiaqqallu taakku niuertup palasillu <u>erner</u> Guutiusarivippai.
	A – 11 - 1,1 - split-ergativ	... Pavia suaarlunilu niuertup <u>erner</u> Hansimik illersuiniarluni sassartooq pukusuatigut tigullugu pulamiterujussuar <u>paa</u> , Hansi <u>lu</u> saallugu oqar <u>poq</u> : "...".
	A – 11 - 1,1 - Pro-drop - coref.	... taamalu oqartooq Paviap qiviarp <u>aa</u> sunaaffa kiffaq Saamua tununnguaminiittoq, tassalu qiviaraani pikkunavissumik isapp <u>aa</u> .
	A – 12 - 1,1 - ÷apposition - ÷pro-drop	Toqqup taassuma ilulii <u>tassa</u> Jaakukkut nulialu Kaalat pilittaasut, taakkualu <u>erner</u> ateqar <u>put</u> Suulut Joorserfilu.
	A – 12	Pavia naalanngeriartaannar <u>poq</u> , ilaannikkullu

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- pro-drop</li> </ul>	piumasaqaraangami malartitassaaneq-ajor <u>poq</u> ...
	A - 12 <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- pro-drop</li> </ul>	... malartitassaaneq-ajor <u>poq</u> , tamannalu pissutigisimavaa meeraagami allanart <u>oq</u> sianisooq apeqqarivissoq.
	A - 12 <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- vikar for indikativ</li> <li>- pro-drop</li> </ul>	Ilaannilu unilluinnarluni isumaliortar <u>poq</u> , taamaattumillu utoqqanganerarneqartar <u>luni</u> .
	A - 13 <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- vikar for indikativ</li> <li>- pro-drop</li> </ul>	Paviap isatsinnini kissarulutsivippaa, ilaminillu nikallunganerull <u>uni</u> ...
	A - 13 <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- split-ergativ</li> <li>- pro-drop (implicit 1. pers.)</li> </ul>	"sunaana pillugu maanimiut illui pitsaanerupp <u>at</u> , sunalu pillugu inuisa asimiukasinnik taasarpaatigut ..."
	A - 14 <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,2</li> </ul>	Qoqaarinnermit qaqqat immamut tarranissimapp <u>ut</u> ... minittornerullutik, ungasissumillu malippalaarsuaq tikiumisaarlunilu aanngamisaar <u>poq</u> .
	A - 14 <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- pro-drop</li> </ul>	(Kiisalu) ... nipinili tusaanngilaa, isaalu qulleqaratik uerulussimapp <u>ut</u> ...
	A - 15 <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- pro-drop</li> <li>- split-ergativ</li> </ul>	Taamaattunngornissaallu eqqarsaatigisaannarpaa ilungersortumik sulissutigiumallugu; kinguartitsisaannarporli, kalaallilu najorpiarneq ajoramigit taakku pillugit inuunini ilillugulusooq

		kiffartortikkumanngilaa ...
A – 15	- 1,1 - pro-drop	(Nakorsaq) ... ilaasora <u>alu</u> qallunaat arlallit, taakk <u>ulu</u> ilagaat ilisimasassarsiortoq.
A – 16	- 1,1 - pro-drop	Niuertoqarfimmiunaasiit tusatsiakkatik tamaasa oqallisigaat, tusagaas <u>alu</u> ilagaat: ...
B – 5	- 1,1 - ÷pro-drop	Neqit nilluinnalersut suli toqqorneqaratik ippatip qaani <u>pput</u> , qimmill <u>u</u> torsuunnit qaqqulaarpalunnerinit nalunanngilaq illup inui qangarsuunngitsoq nerisimasut ...
B – 5	- 1,1 - ÷pro-drop	... qimmillu torsuunnit qaqqulaarpalunnerinit nalunanngilaq illup inui qangarsuunngitsoq nerisimasut, tamanna <u>lu</u> mattarterullutik sulumarpiarnatillu eqqissivillutik issianerisa uppernarsarpaat.
B – 6	- 2,1 - pro-drop - samme subjekt	Kaluliip oqamillu isumanani mersukkani inississinnarlugit qulleq taqqissuummik qamippaa qulleer <u>lu</u> ikummarissar <u>lugu</u> , nipilissuarmill <u>u</u> aatsaallaatigaluni atisani pisariaqarnerit piiginnarlugit uimi sanianut innarter <u>poq</u> qitornamik ilaat sanimut illuaatipiloorsinnarlugit.
B – 6	- 1,1 - 0-valens/ vejr - ÷pro-drop	Silataani persoralaarpalup <u>poq</u> igalaat saniannut unerarpalulluni, taama <u>lu</u> taakannga nipi erinalittut appippallap <u>poq</u> .
B – 7	- 1,2 - pro-drop	Taama oqartorlu nipipalaarsuaq suli qaninnerulluni nilleqqipp <u>oq</u> , arnall <u>u</u> tatamilerlutik tuavi kisiat nipigilermassuk angutitaasa ilaata iliarsunnguakasik qiasoq naakkiginagu silammut ajappa <u>a</u> umiar <u>lu</u> pusitivill <u>ugu</u> .
B – 7		Taamaalisorlu nipipalaaq nillianiaqaluni nipaaru <u>ppoq</u> ,

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,2</li> <li>- ÷komma ved tilføjelse</li> </ul>	sumillu pisorpaluerukkaluartoq inuit sininneq sapileramik pikeriarlutik aallarput unnuaannarsuaq iliarsunnguakasillu sumik eqqaanagu.
7.a	<p>B – 7</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- bemærkning/ uddybning</li> <li>- -LUUNNIIT adverbialt</li> </ul>	Angutitaat ... ersinermilli ajornaqaaq, aneriarn <u>erluunniit</u> sapilerput.
	<p>B – 8</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- tassa</li> </ul>	Tassa toqqup inui ersinermi sapilivippu <u>t</u> , tamanillu ersinerpaaq <u>tassa</u> ittorisaat taassumalu arnaa arnaquassaakasik ilisiitsuutittagaat.
7.a	<p>B – 9</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,3</li> <li>- ÷pro-drop</li> </ul>	... toqqup umiata killingani arnaquassa <u>aq</u> nalav <u>oq</u> tataminnermit isai anillallutik, ittuallu taama peqanngila <u>q</u> qajaalu peqar <u>ani</u> kingornal <u>u</u> takkunn <u>ani</u> .
	<p>B – 9</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- pro-drop</li> </ul>	Aanaap oqaluttuani naavaa, nipangermallu qannguerpaluk kisimi tusarsaav <u>oq</u> .
	<p>C – 5</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> </ul>	Sissaq tikikkamiuk mianersortunnguamik aquuterallataani ujarasuup qaanut inissippaa, umiatsiartaamilu pitussimasami amuartaataa pituussaaramiuk amualerl <u>ugu</u> .
	<p>C – 6</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> </ul>	Ikiniariutaa aquuterallataani umiatsiap aquanut nuuppaa, aquanilu nivinngarfissaa misissuataaqqaarallarpaa.
	<p>C – 6</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> </ul>	Sapinngisaminik umiatsiap aquata silissusiata qeqqa isaannarminik naleqqersorniarsaraa, paasisorigamiullu qarlimmi siffiaasa kaasarfia amilimasoq sanasut aqerluusaannik ilitsivigisartakki satsippaa ...
	<p>C – 6</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,2</li> <li>- inkons.</li> </ul>	... paasisorigamiullu qarlimmi siffiaasa kaasarfia amilimasoq sanasut aqerluusaannik ilitsivigisartakki satsippaa, taava tikini qiterlini kullunilu mannguppai



		aqerluusanilu amugamiuk naleqqersukki titarpaa ...
	C – 6 - 2,1 - inkons.	... taava tikini qiterlini kullunilu mannguppai aqerluusanilu amugamiuk naleqqersukki titarpaa, maluginngilaalu aqerluusani kingumut inaanut iligamiuk.
	C – 6 - 1,1	Imminulluunniit illaatiginngilaq, aquutralammilu tigummivia tigullaataa kivikkamiuk iluarsivaa sarpii umiatsiaq aquata silataanut inissillugit.
	C – 7 - 1,1	Akimmani aperaa sunersoq, akivorlu:
	C – 7 - 1,1	Ulinermik utaqqilersup nuannaatorerpaseqalugu timaanit tarrinnissaata tungaanut nakkuppaa, tarrimallu umiatsiami aquanut ingilluartiterpoq eqqissiffaarilluni.
	C – 7 - 1,1	Imaa imerpalasoq silaannarmi amilimasutut qeqqussap nuilaqutingasup pissusiatut pissuseqariarluni ataatsikkungajalluinnaq tuppoq, Mattarsuullu kueraavik ammut saatilluinnarsimallugu kinnganeereeramiuk tunummut saalerlunilu qallunaaq umiatsiami nutaggarimmi eqqissiffaarilluni issiasoq takuaa.
	C – 8 - 1,1	Kissarsuunni ornikkamiuk uunnaavik neeqquluallalersimasoq illuaallappaa qiteruisillugu, taava kaffisorfiup aqajarua kaffinik alussatit sisamaat qeqqa immerpaa.
	C – 9 - 1,1	Silatiminni nappartarsuaq savimineq innakartillugu qisunnik innakartitsiviliamut inissinneqarsimasoq ornippaa, tikikkamiullu orsussaasivini kuuttarfianut naleqqiullu immerlualeruttoqalugu sissap avatinnguani angut umiatsiami issiasoq takuaa aquutralani qullartillugu aallarniarunerani.
	C – 10 - 1,1	Ingerlaqqinnarpoq, ingerlatillunilu isumaliutigaa unnuaq sinnattuni...

	C – 10 - 1,1	Periar <u>paa</u> taavaana qallussisarfini tikillugu, imertaatin <u>ilu</u> qalluteriarlugit utimut aallar <u>poq</u> .
	C – 11 - 1,1	Iserami erner siakassani nalligiuakki itersar <u>paa</u> , piummin <u>illu</u> aperal <u>ugu</u> quisimannginner <u>soq</u> .
	C – 12 - 1,1	... ermereerami ullaakkorsiutissani saappai, neripallangaarmall <u>u</u> arnarsiaata iggavimmi suliasaminik aallussilersimasup atuagaasivini aammagu aatsaat angumer <u>aa</u> .
	C – 13 - 1,1	Qarlini atigamigit ujatsiummi akkittartua tikiminut pussugukkalar <u>paa</u> , oqaaasipiluutigalun <u>ilu</u> misileeqikkami ajoraluanngila <u>q</u> .
	C – 14 - 1,1	Nipini tamaat suaar <u>pai</u> uteqqullugit, Malakinnguakkull <u>u</u> Ernersiarlu ajoqip aggerfiata tungaani najugaqaramik takugaluarlugulu kaajallakkamik tuaviinnaq atuarfimmu t uterput...
	C – 14 - 1,1	... Malakinnguakkullu Ernersiarlu ajoqip aggerfiata tungaani najugaqaramik takugaluarlugulu kaajallakkamik tuaviinnaq atuarfimmu t uterput, ingerlaannar <u>lu</u> iserl <u>utik</u> .
	C – 14 - 2,1 - ÷kisianni	Malakinnguaq oqaralar <u>poq</u> ajoqi aggersoq atuarfiull <u>i</u> pisortaata suangavai silami utaqqissagaat, aniartuleraluartullu ajoqi matumit puttuppoq nujai qiviuinnaallutik assut annulluni meerarpaalunnguillu malinnitsigalugit.
	C – 16 - 2,1	Tiiporti tiikuiar <u>paa</u> nutaanillu tiilerl <u>ugu</u> , iggavillu ullaap nillertisimaneranik nillermat uulikullappoq ...
	C – 16 - 1,1	Taamaalereerami talini illuttut siffissaminut tagiartuuppai, inginil <u>u</u> naggataagut kumingaatsiallarl <u>ugu</u> .

	C - 16 - 1,2	Unnaavik suli neeqqululaalinngitsoq anartarfiliarp <u>oq</u> qooq unnuaanerani nakasumminut katersuussimasoq qooriartorlugu, quereerun <u>ilu</u> kusassalaarniar <u>luni</u> atisalersorniar <u>lunilu</u> .
	C - 16 - 2,1	Imminut nakkupp <u>oq</u> iviangequmm <u>ilu</u> ataani orsoq qaleriiaatut naaminiittoq qangarsuarli katakkumasaraluakki alliartuinnartutulli ittoq itummani illuttut ulikkaavissorlugit qanningajaavillugit tigu <u>aa</u> , isumaliorlun <u>ilu</u> puallaqqissimall <u>uni</u> .
	C - 16-17 - 1,3	Tarrarsuutip ataani issiaveeqqamut nerriveeqqamit avalassaarsimasumut ingikkami alersini akimut ersittut takisuut talerpilleq siulliullugu saamerlerlu kingulliullugu nissuni naanagit ativai, sukarunn <u>ilu</u> siniffiup eqquaniittoq tigusinnarlugu nissikartartui saamini ikkussoriarlugit naammata tunummut kaajallatsipp <u>aa</u> nikuikkam <u>ilu</u> alersini qummoortearlugit nakkarnaveeqqutai paavinut ikkuppai imminullu tarrarsuummut qiviar <u>luni</u> .
	C - 17 - 2,1	... kaffillu aqajarussaasa ilisivimmi inigisartagaat mapperamiuk aqajarussa qappiala tigu <u>aa</u> talartianullu ikkull <u>ugu</u> , kaffillu puuat qillertuusaq allalersugaq ammaramiuk kaffit kuiinnarlugit nakkartill <u>ugit</u> .
	C - 17 - 1,1	Tiiporti nukarleqummi tiitugassaanik immerp <u>aa</u> , taavalu kaffisorfiup talartia kuiasivigal <u>ugu</u> .
	C - 17 - 1,1	Niukassani aminaarlugit timersuani atitunaarp <u>aa</u> , taamalisor <u>lu</u> matukkut kasuttorpaluttoqarp <u>oq</u> ...
	C - 17 - 1,2	Iggavimmut uterami kaffisorfik kaffimik ippassarnisamik imalaalik erruivimmut kui <u>vaa</u> , kaffillu aqajarussaasa ilisivimmi inigisartagaat mapperamiuk aqajarussa q

		pappiala tiguaa talartianullu ikkullugu ...
	C – 18 - 1,1	Errorrat suli isugutalaarmata eqqunniangikkallarlugut qimatserpai, isilerualarlunilu Aaliit ataaqqutilersoq takugamiuk suaarpaa:
	C – 18 - 1,3	Iserami kaffiliukki nangippaa, kaffisorfillu nilujuitsoq imermik kiattumik immerpaa aalatillugulu ilua erroritoreeramiuk imaa erruivimmut kuivaa.
	C – 18 - 1,1	Aaliip pisiniarfiup tungaanut ingerlalluni eqqaalerpaa pisiniarfik usi aatsaat qulaaluanut ammartartoq, sulilu qulaaluanggunngimmat ajoqikkunnut sanguinnarpoq.
	C – 19 - 1,1	Pisiniarfiliunni tigungmiarlutaruttorlugu uppingajakkami nakkaavaa, namminerlu ujarassuup qaanut ingeqqinnaarluni orlorujussuanngitsoorpoq.
	C - 24-25 - 2,1 - ÷ komma ved udbrud	... ilami napparsimavimmut unitsereeraat takuara saningorsimasoq ila tupinnaqaq, uffali peqqikkallarami inussuaq arnarsuaq suna taama kusanartingingaluarnerpoq pualajaaq ...
7.a*	D – 33 - 1,1	Ullunaasiit ilaanni suliakka qatsuteriarakkit internettikkut pulaaqattaarjuulerpunga, soorlikiarluaasiit NASA-p nittartagaa iserfigalugu.
7.a	D – 34 - 1,1	Nunnilerluni takuleriallaraa angallataa aakanna aalajannigilaq, inuttaalu eqqaaniigilluni uniffeqarani.
7.a*	D – 35 - 1,1	Taamaallaalliuna uumasut arlaasa amiinik uppatequteqarmioq, timmissallu sulunngui unermioralugit.
7.a	D – 35 - 1,1	Kisianni tassa ilumoorsimavoq, maannalu kikkut tamarmik internetsimi takuniarsinnaaleraat.
7.a	E – 12 - 1,1	Ukiut qulit sinningaatsiareermata aatsaat nunarput uuliamiit oorsiuulerpoq, inuinnarnullu iluaqutaavallaarsimanani.
7.a	E – 12	llinniarallarama innermik anitsisartut soqtiginerpaagualarlugit

	- 1,1	uuliamut tunnganerusut pillugit specialiliornikuuvunga, massakkullu uuliasioqatigiinni nunamit allaminngaanneersumit suliffeqarlunga.
7.a	E – 13 - 1,1	Taanna anngaavoq, immikkullu biilerluta Nuutoqqami inaanukarpugut.
7.a	E – 14 - 1,1	Siniffimmut innakarpugut nerisagut apparserniarlugit, pakkullutalu oqalorujoorluta.
7.a	E – 14 - 1,1	Asuli pingaanngitsut siunertaqarpiannngitsullu pivagut, eqqissisimalluinnartutullu misigileriarama eqqarsaatigilerpara Neili qanoq asatiginerlugu.
7.a	E – 14 - 1,1	Nuuk 50.000-ingajannik inoqarpoq, amerlasuullu kalaaliunatik.
7.a	E – 14 - 1,1	Uuliasiortuninngaanniit tikisitaapput, taakkulu "olieeventyr" pissarsiaqarfiginerpaasarpaat.
7.a	E – 14 - 1,1	Nalunngisakka kalaallit uuliasiornermi sulisut - uanga ilanngullunga – ilinniarnermi sukataarsimapput, mannaluk tikillugu sulisut sukataartuullutik.
7.a	E – 14 - 1,1	Akissarsiallu assoroornitsinnut tulluarsagaapput, inuunerilluarnissamullu naammallutik.
7.a	F – 3 - 1,1	Akilerartartut akisussaassuseqarlutik akiliisarput, qinersinermikkullu oqartussanut pingaarnepaanut suliasaatippaat angusaqarlualutik naammassissagaat.
7.a	G – 2 - 1,1	Kulturikkut ilisimatusarnikkullu suliffeqarfiit oqaatsinik suliaqarnermut attuumassusillit kultureqarnermut naalakkersuisumut atapput, taakkuttaarlu pissusissamisoortumik suleqatissaapput Oqaasileriffiup nammineq ingerlasup nalunaarsuinermik ilisimatusarnermillu suliaqarnerani.
7.a	G – 5 - 2,1	Kingorna annertusiartortinneqarpoq maannalu aalajangersimasumik atorfilinnik sulisoqarluni, aammalu ilinniarnertuutut sulisunik ikiorteqarluni.

7.a	G – 6 - 1,1	Tamanna tunuliaqutaralugu suliat naammassisat ilaat makku taaneqarsinnaapput, sulilu sulianik annertuumik allanik ilaartorneqassallutik:
7.a	H – 11 - 1,1	Atuakkiaativut suli ikittunnguugamik tamakkerlugit taagorneq ajornanngillat, tamakkiiniarsarininnilu siunertaraara atuakkap uuma kalaallit atuakkiaannik paasisaqarusuttunit kikkunnilluunniit ujarlerfittut atorneqarsinnaanissaa.
7.a	H – 11 - 1,1	Kisianni soorunami eqqartuinerit ilaanni uanga nammineq qanoq isumaqarnera pasitsaanneqarsinnaasassaaq, tamannalu allat isumaannik aalaterisinnaassappat tassa siunertarisara angusimassavara.
7.a	H – 12 - 1,1	Atuakkap suliarinerani Atuakkiorfimmi sulisanit ikiorserneqartarsimanera qujassutigaaara, immikkullu qutsavigiumavara kalaallit oqaasiinik siunnersorti Hans Anthon Lynge allaatigisara naqitinnikkallarnerani atuarsimammagu atorfissaqartitannillu isummertarsimammanga.
7.a	H – 14 - 1,1	Ataataasup qitornani oqaluttuutarpai, qitornaasullu inersimasunngoraangamik qitornaqalerlutillu kinguaaminnut oqaluttuareqqittarpaat.
7.a	H – 19 - 1,1	Allagatoqqanik paasisimasaqartut ikiortigalugit misissornerani paasisat tunngavigalugit nalunaarummi normulersorlugit allattukkat tassaasorinarput <i>Hans Egedep</i> ajoqersuiartortitseqatigiit (missionskollegiap) paasiumasaannut akissutai 1726/27-p missaani allagaasut, nalunaarullu taanna qularnanngilaq taamani pisarnertut inummit allamit allaqqinneqarsimasoq.
7.a + 3.b	H – 20 - 1,1	Paasiumaneqartut ilagisimavaat kalaallit erinarsuutaateqarnerisut, taamaattumillu <i>Hans Egedep</i> akissutaani pisit sisamat ilanngunneqarsimapput, immaqqa tassaasut pisit allaganngorlutik saqqummersut siullersaat.
7.a + 5	H – 20 - 1,1	Tunami ilisimaneqartortaa <i>Jens Rosingip</i> atuakkiamini 'Kimilik'mi (qupp. 144) qallunaatuunngorlugu ilanngussimavaa, kalaallisualu nassuiaatitalik atuarneqarsinnaavoq atuagassiami 'Tusaat'mi nr. 2, 1992 (qupp. 20).
7.a	H – 20 - 1,1	Puup nalaani oqaluttaaseq taaguutillu qassiitigut maannamiit allaassuteqarput, taamatuttaa

		allanneqaqqaarnera allaqqinneqarneralu paatsuuinertaqarsinnaapput.
7.c		
A - 13	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,...</li> <li>- split-ergativ</li> <li>- pro-drop</li> </ul>	"sunaana ... pitsaaneruppat ... soorlu uatsinnit imminnik pitsaanerutittut, suna pissutaava"?
A - 15	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- mange underordnede neksusser</li> <li>- indskudt sætning</li> <li>- pro-drop</li> </ul>	Atualeramillu sunaaffa Pavia silassorivilluni palasimi allaat tupigusutsillugu apeqqutai akisarpai, aappilattormiuqaqqanimmi tamatumuuna pisassaangilaq.
A - 16	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- ÷ fast led-rækkefølge</li> </ul>	... : palasigooq nikalloqaaq, nakorsarooq aquttuata itersariartorlugu iserfigigamiuk oqaluttorujussuusoq tusarpaa sinimmini.
B - 5-6	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- ÷ påbud</li> </ul>	"Taamaattormi ... oqaluttualaarallaat sussa naatsunnguugaluaruni, oqaluttuaruit siniliaarnerussaagut ..."
B - 8	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- ÷ pro-drop</li> </ul>	"aqqussuaq atugarput takeqaaq, taamaakkami ilivermiluunniit eqqissisimaneq ajornaqaaq ..."
B - 8	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,1</li> <li>- pro-drop</li> </ul>	... taamaakkami ilivermiluunniit eqqissisimaneq ajornaqaaq, anusinngorsoriniarlugit tamaanga peqqissanngitsoriniarlugit aamma tassa aggersimapput.
C - 5	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1,2</li> </ul>	Takuneqanginnami umiatsiartaani qiviaqaa taavaana kaassalilluni apuleraani, tuaversoriaraluarpoq aamma siuata issusigut aportupiluuaa.

	C - 7 - 1,1	Qallunaaqataa umiatsiani sissamut tulatsikkamiuk ikiyoq, kinguninngua silagissuarmut aallarpoq.
	C - 8 - 1,1	Uiata nulii qissimillugu akerianngilaa, akeriallar <del>pa</del> a:
	C - 11 - (1),2 - ÷bemærkning	... sooruna unnuakkut quisartutit querusuleraangavit iterneq ajoraviit, unnukkut innaleraangavit queqqaartaraluarputit kiisa oqorutikassaatit qorsunnersuarmik sussaajunnaarput ...
	C - 11 - 1,1	Ernersiaq sanarsoreerlunilu taama tummeqqatigut ammut aterpoq, isai sumiikkaluarnep <del>u</del> t.
	C - 11 - (1),2	Aana ermiffissat, qaa inortuinialeqaatit aalaniarniarit!
	C - 11-12 - 1,1	Ernersiaq ulappuserpoq, ermereerami ullaakkorsiutissani saappai...
	C - 12 - 1,1	Atuarfimmi naalallutit piumaarputit, ilinniangassatit tamaasa ilinniarpingiit?
	C - 13 - 1,1	Ajoqi soorlu itiagut tuugaq siniffimminit pissikkami ingerlaannaq alersini killormut saatillugit ativai, alersaata putuguata putua ippassaq talerpilliugaluarami maanna putuguata saamerliup anillafigaa.
	C - 14 - 2,1 - ÷direkte tale/tanke	Qalianit aterami tarrarsuut saneqqutiinnarlugu ermiffik ornikkamiuk imermik immerpaa assanilu masatseriarlugit isini tagiarlugit, "palasip tungaanna" imminut oqamiffigaaq.
	C - 16 - 1,1	... iggavillu ullaap nillertisimaneranik nillermat uulikullappoq, aatsarluni iteqqaanninini peerniarlugu timini tamaat siaartillugu putuguinnarminik nikorfalerluni talini qummut siaartippai.
	C - 16 - 1,1	Iserami ingerlaannaq sinngunni peerpaa, iviangequtini iluarsiyai tarrarsuussuaq sinittarfiup kiluaniittoq saallugu.



C - 17 - 1,2	... taamalisorlu matukkut kasuttorpaluttoqarp <u>oq</u> , annoraani tuaviinnaq atigamiuk ammut aallar <u>poq</u> tusar <u>lugulu</u> uunnaavik qalappalulersoq ...
C - 17 - 2,2	... annoraani tuaviinnaq atigamiuk ammut aallar <u>poq</u> tusar <u>lugulu</u> uunnaavik qalappalulersoq, aqqusaaramiuk kissarsuut qamippaa matulu ornikkamiuk silarleq ammar <u>paa</u> .
C - 18 - 1,1	Kaffiliukki inaarsarpaa, tiitorfik atortuakki ipoqanngitsoq kaffimik nutaamik najorsivigillattaarlugu sukkumik qaqortumik oqummisseriarluni najorsiniariutaa milluarterpaa.
C - 19 - 1,1	... kinguninnguali pisunnini iluarsivaa, orluarsinini sulii mianersuutigalugu ajoqikkut tungaannukaler <u>poq</u> .
C - 19 - 1,1	- Unnuarlaasiit atilivut pisorsuupp <u>ut</u> , ilami isinginnaakkat akeqannittut taakku nuannerunnaassanngillat.
C - 19-20 - 1,1 - ÷indskudt sætning	Taamaaleriartoq uia iggavimmut anillattoq takusimav <u>aa</u> nammineq annilaarnermit periusissaaruteruttorluni, tassaningooq tassami illuat qanittunnguungatsingu uiata imermik qorlortitsivik orningunarlugu tarrisimatsiarluni immaqqa imeqarsimannginnamik naarallattarneq tikikkamiuk sissani ammarteriarlugu naarallattarneq quisimav <u>aa</u> ...
C - 20 - 1,2 - ÷kisianni	- Uma malunginaviannngilaat taama tiperrusallaqqitsingalutik, ilami uangut tiperrusattaraluar <u>pungut</u> kisianni qaangiuttar <u>poq</u> asaasartukassaangatta torersaallutalu...
C - 20 - 1,1	... taakkuali inuisa malungisimajunnaanginnar <u>paat</u> , issaannarmi akullequtaat nalliuttoq kaffisoriaqqummatigut kaffisoriartoratta iserlutalu uanga qarfeersangajapp <u>unga</u> ...

	C – 22 - 1,1	Malakinnguup uia suaartaramiuk – angulerpaatit, angulerpaatit ...
	C – 22 - 1,(1)	- Nuliata tikilerlungulu qisussuaq ingikkamiuk kivileriarluni kiinakassaangut ingiffigaa, immaqaana quingaa ... suaarpallappoq.
	C – 22 - 1,1	... uangaliaasit Matiarsi oqarfingingaluarpara naalliukkutilerlungu ikioriartulaaqqullungu, naamik piumanngilag...
	C – 22 - 1,1	... naamik piumanngilag, akuliukkiartorusungilag.
	C – 22 - 1,1 - ÷direkte tale/tanke	Uangaasit isumaliorpunga immaqaana kunnissimaqingaa, qanoq tipeqartingaa aamma taama uatsitulli uffajuitsingingunarluni.
7.c	C – 22 - 1,1	... <u>sunerpa</u> , taamaalluni suaarpallappoq – qaa aluttorniakkit!
	C – 23 - 1,2	Siornami peqqissariarluni Nuummiimmat oqaluttuuppaatingut, Matiarsip iseriartoqqusimangamiuk meerakassai ilanngullungit tassani isersimalerluni immaqa kissaamilaaleriarami oqaluttualerpoq assut eqqissisimalersimalluni nulii aallariarmat ajornaqaarooq isumaa eqqoruminaannermit ilamingooq ilaannikkut soorlu meeraq piumasanningooq pinngikkuniuk malartitassaajunnaartarami.
	C – 23 - 1,(1)	Tallimaangunarput, atangu Erik...
	C – 23 - (1),1	... Iliinna tallimat, ataaseq naalungiarsunnguulluni toquvoq.
	C – 24 - 2,1	Siorna kiliortortikkama nakorsap nassiukkamiuk tikimmat nalunaarfingaanga naaminngooq ajoquteqanngilangangooq, uangaliaasiit upperinngilara...

	C - 24 - 1,1	... uangaliaasiit upperinngilara, inuk ajoquteqanngittoq qanorililluni anniartassua.
	C - 25 - 1,2 - ÷direkte tale	Aajuna Kalissi saneqqaminik anniartalerami nakorsiar <u>poq</u> , aammami una inuk nakorsiarnermut soqutingisaqanngittuungami takutsiaramiuk oqarfingisimavaa ajoquteqanngilatit!
	C - 25 - 1,1	Angerlarluni anniarpallaaqingami innar <u>poq</u> nipaallisaammik iiseriarluni, innaraluarami sinissinnaanngilaq saneqqi patillungu nimaq nimaq...
	C - 25 - 1,2	... innaraluarami sinissinnaanngilaq saneqqi patillungu nimaq nimaq, nimaarluni nimaarluni unnuarsuaq sininngilaq aallertuinnaavoq...
	C - 25 - 2,1	... nimaarluni nimaarluni unnuarsuaq sininngilaq aallertuinnaavoq, ajornaqimmat aqanguani oqarfingaara nakorsiaqqullungu...
	C - 25 - ...,1	... nakorsiaqqullungu ... ajoquteqanngittuni, ajornaqimmat naveerlungu pinngittaaillungu atertippara...
	C - 25 - 1,2	... ajornaqimmat naveerlungu pinngittaaillungu atertippara, mululerpoq ... oqarpoq Kalissi unitsikkaanngooq ...
	C - 25 - ...,1	... qaaraluttuarluni, nakorsap pilallungu angumereqqarsimavaa.
	C - 26 - 1,1	Taakku qallunaat nunaannut atuariartullaraangamik tikissapput sinnartusisimallutik ... , ilumummi ilaatingut qinngarnartarput sualummik Paneeraq.
	C - 26 - 1,1	Ullaaraasiit aningajalerlunga itersaraluarpara makeqqullungu, suaartaraluarlungu inngaaluttoq iterumananilu pisassaanngimmat alarpara ...
	C - 26 - 1,1	... suaartaraluarlungu inngaaluttoq iterumananilu pisassaanngimmat alarpara, suli sinittoq anivunga ...
	C - 26	... aanali aqqaluaa Paavia angunni ilanginiarlungu

	- 1,1	pilersaallarami piffissanngormat pisassaangilaq, iternerlulluni angunni <u>pivaa</u> ilanginiarnangu.
	C - 26 - 1,3	- Uanga aana nukarliliarp <sup>ut</sup> atuariartortinniarnangu pilersaaruteqaraluar <sup>ama</sup> angutaa pisassaangilaq, aallartinniarp <sup>aa</sup> piumasani <u>pivaa</u> qallunaat nunaannut atuariartortussanngorpoq ...
	C - 26 - 3,1	... aallartinniarp <sup>aa</sup> piumasani <u>pivaa</u> qallunaat nunaannut atuariartortussanngorpoq, qanoq issanerpoq.
	C - 27 - 1,...	Uatsinnimi kaffisorfik imaarutinngisaannarpoq, imaarussimallatuarpat ...
	C - 27 - 1,1	... asasimavaanga, massakkummi innaraluallaraangatta kiisa qiviassaarpaanga innaruni tunulluni soorluluunniit qipini asanerusaraa.
7.c	C - 27 - 1,1 - uddybn/forkl	Najuleqqaarlungumi sinissaarukkaangama saninni qannguisoq soorlu maskiina allanngujuittumik ingerlasoq kiisa nipaattumi sininneq massakut ajulerpunga, qannguiunnaartorlu iteruma qanngueqqilerpat sinilissuunga qannguinera nipikilliar <sup>tuaarluni</sup> soorlu sumut kiviartuinnarluni ...
7.c	C - 27 - 1,1	... qannguiunnaartorlu iteruma qanngueqqilerpat sinilissuunga qannguinera nipikilliar <sup>tuaarluni</sup> soorlu sumut kiviartuinnarluni, <u>suna taama</u> nuannertingisarnepoq.
	C - 27-28 - 1,1	... annilaaraluarlunga paasilerpara sunaaffa itillittoq, aqanguani aperingaluaranni suna sinnattorisim <sup>anera</sup> eqqaamasaqarani oqarpoq.
	C - 28 - 2,1	- Ajornaqaaq tulluarivat, illimmi qinnorittarputit.
	C - 28 - ...,1	- Taarsersimangaannuna taarnermik qinungaluar <sup>ama</sup> tikippoq qaamanersuaq, taarneerussimangamingooq, akisunng <sup>e</sup> qaaq.

	C – 28 - (1),1	- Kannamitaavaana kina umiatsiamini issiasoq soorlu aallarniingittoq, aakanna aquuteralani malartillungu ullaarli errortat takusaqqaarakkit takananiittoq takku suli aallarsimangilaq.
7.c	D – 33-34 - 1,1	Taamaalinerani qaammasiartaammi inuttaasut qaammat assileqattaarlugu ulapputeqaat, aammami nalunngilaat kanna angalaartoq ajornartorsiulissagaluaruni kallerreeriaannaasoq.
7.c	D – 34 - 1,1,1,1	Ila qanormi pisoqarsimassava, atisaminik alittoorluni tassa ipisimassava, imaluunniit oqartaataa ajortiinnarsimanerpoq, tassa eqqarsaatai.
7.c	D – 35 - 1,1	Silallip aappaa aamma tassa silaaruppoq, kiserngoruttoq tatitoqigami isini tagiartarlugit isigisani ilumut plusoq paasileramiuk isertarfimminnut tikkuartuuppaa.
7.c	D – 35 - 1,1	Iserpallareermat matu ilorleq ammaramiuk inuk una tupigeqaa, naamik illersuuteqanngilaq.
7.c	E – 13 - 1,1	Uanga angajoqqaakka tamarmik kalaaliupput, tamaattumik kalaallisut oqqarippunga.
7.c	F – 17 - 1,1	Kalaaleq nr. 8-9 saqqummermat kukkunersiornerani takkuitsuukkamik naammattuuvugut, tassa quppernermi siullermi atuagassiap normua eqqortoq allariarlugu quppernerini tulliuuttuni tamani normua normumut siulianut atasoq ingerlaannartittoorsimavarput.
7.c + 1.a	F – 3 - 1,1	Taama oqarneq tusarlugu atugaavallaalerunarpoq, tassami 'qanoq ililluni inuit 56.000-it tamakkivillutik meeraq sumiginnagaq akisussaaffigaat', aammalu 'ar-naq ataaseq naartuersippat'?
7.c	H – 12 - 1,2	Atuakkiat ilaat isummanik aalaterinissaq siunertarerpjarlugu allagaasarput, allat oqaaseqarfigineqanngikkaluarlutik pigisassatut tiguneqartarput sulilu allat nipangiulluaannarneqartarlutik.
7.c – egl.	H – 14	Amerlanerusunik saatassaqalerput, atuagassaqalerput, tusarnaagassaqalerput isiginnaagassaqalerlutillu sukisaarsaataasunik – nalitsinni inuusaatsimi

meget oprems ende	- 1,1,2	peqataajumagaanni pinngitsoorneq ajornartunik.
7.c	H – 15 - 1,1	Taamaanneraaneq kristumiut paasinninnerannut eqqaanartuuvoq, naluarpummi oqaluttuaq qanoq pisoqaatiginersoq qanorlu ililluni pilersimanersoq.
7.c	H – 18 - 1,1	Inuit marluk aliikkutariinnarlugu imminnut iversinnaasarput, taaneqartarput: ivigariit.
7.d		
	A – 11 - pro-drop (implicit 1. og 2. pers.)	"ataguaasiit pigisatsinnik pisinialerussi asimiukasinnik akerartuigisi, ilasi ullumi tikiukkatta pisinialeramik kanngunaannarput..."
	A – 16 - pro-drop	"sukkut ajoqutaasunga nalunaarit, aana piumasara kisiat: kalaallit qallunaallu isumaqatigiillutik imminnut pasilleqatigiinnatik suleqatigiilernissaat".
	B – 5	"... oqaluttuarit, qaa ...
	B – 5	"taama unnutsigisoq sininniarfissanngorpoq; sininniaannaritsi, ataguaasiit aqagu iterallarnaviangilasi."
	B – 8	suli sialuk kipigallassanngilaq sulilu qaassaq takkorliutinngikkallarpoq, tuaviunngikkallarta."
	C – 9	Tiissat aajinnga piareerpoq imerniaruk, timiusiassat qaqortuliassallu makkariinalerpakka mamalaalerlungillu.
	C – 11	Qiajunnaarlutit tassa makinniarit, qaa atuariatungajalerputit!
	C – 11	Ak .. aajuku ilorliissatit panertut qanorliaasit qummaataritingissuai, atali taakku sissuerlungit!!
	C – 12	Takkuuk allanik pilersuisussaqaanngittukassaavutit atuarfimmi ilinnut suliareqquneqartut tamaasa suliariniartassuatit uanga toqunguma

		kisimiilertussaavutit, atuareeruit ingerlaannaq angerlassuutit!
	C - 27 - ønske/request	Qaami kaffisoqqillanga, kaffisornermilluunniit kiisa puallaqqinnaarpunga.
7.e		
	A - 11	"toqullassavakkit", Hansip siloreerluni aappi orninniarlugulu suaarpoq.
	A - 11	"toqukkumma toqullassavakkit", Suulut nillerpoq.
	A - 11	"qaa ...", Siilarsi oqarpoq.
	A - 11	"Uangattaarmi ikiussavassi", Pavia ...
	A - 11	"Illit pisassat pissavat", taamalu ...
	A - 13	"Pavia ... unnersiunnartaqqullutit", angutaa oqarpoq.
	A - 13	"aap nalunnigikkaluarpara ... aperiniarikkit", taama oqarlunilu Pavia qiajunnaarpoq.
	A - 15	"suut-uku aningaasat taakku kalaallit nunaannut toqqortitat tusartarikka", piniartut ilaat aperivoq
	A - 15	"aningsaasaralarpoq kunngip tulliaata paarisaanik ... taakkunatat atortinneqanngitsunik", Aron tulluusimaqqilluni ilisimasani aniatilerpai.
	A - 16 - inkonsekvens; jf de andre citer i teksten	Tassa qallunaatut oqaluttartut kalaallinut ajoqutaaginnarput... , taamalu Aron oqartoq ajoqi oqarpoq:
7.e?	A - 16-17	"Tassa uagut paasineq saperatsigik", paasinerluineq pissutaanerpa?
	B - 6	... oqaluttuaruit siniliaarnerussaagut," meeqqat ilaat oqarpoq.
	B - 6	... innarsiilaarallannga," taama oqalurnilu angutitaata - Tuumarsip - sakkuni iliorapallappai atisaajalerlunilu nuliilu qulliup saani mersortoq usserarlugu innaqqullugu.
	B - 9	"aajaa," taakannga Tuumarsip nalaanit oqarpallappoq ...

	B - 9 - Bemærk: Før direkte tale	... taakannga Tuumarsip nalaanit oqarpallappoq, " <u>sinilingajavippunga</u> ...
	C - 9	<u>Kannamita susoq</u> , isumaliorpoq.
	C - 10	<u>Kinamita utaqqingaa</u> , imminut oqaluukkunnaarneq ajorami aperaaq.
	C - 12	<u>Suu</u> , Ernersiaq nipikitsunnguamik akivoq.
	C - 12	<u>Aap</u> , Ernersiaq akivoq.
	C - 12	<u>Asuki</u> , Ernersiap aappi akivaa.
7.e	E - 13	"Jeg har også savnet dig," qungujulluni oqarpoq.
7.e	E - 13	"Sikke en dejlig overraskelse med restaurantbesøg," oqarpunga.
7.e	E - 13	"Så var det også på tide," akivoq.
7.e	E - 13	"Jeg har tænkt på noget," oqarpoq.
7.e	E - 13	"Åh, det var ikke så slemt denne her gang," oqarpoq.
7.e + 7.a	E - 13	"Qangami! Maqaasikatallutit," oqarpunga, eqeriarlutalu kunissuutilerpugut.
7.e	E - 14	"Uuliasiortut nunatta iluaqutiginikooqqaat," silattorsarniarlugit akivunga.
7.e	E - 15	"Det er ikke bare det," Neil akivoq.
8.a	A - 14	Qoqaarinnermit qaqqat immamut tarranissimapput, imequtaallat taateraallu kiiorartut kisimik minittornerullutik ...
8.a	B - 6	" <u>Tassalumiaasiit</u> piumasartik pisinnagu uteriarnaviaratik, ilumullimi ataatarsi oqaluttuartumik tusaajumanngikkaluarpat massakkut naalannavianngilluinnaraluarpassi."
8.a	B - 6-7	Aatsaat ... anoreqaranilu siorsussuaq appillaraangami umiartik kivingajallugu taama qaangiutissaaq, <u>tassalu</u> tamarmik ersinermit ajulerlutik.



8.a	B – 7	Ingallutik ersilerput, <u>tassalu</u> initik inigiumajunnaarlugit imminnut nanertuutiinnalerlutik meerartaallu tassa tatammutilerlutik.
8.a	B – 8	Kiisa tassa toqqup kilua qangattarniartuinnarsuanngorpoq, <u>tassaluaasiit</u> inui ersinermit imminnut qaleriiaartuinnanngorlutik.
8.a	B – 8	Pillarami pillarami siorsussuaq kipisorlu taqqama tumaarpalussuaq tutsiuppoq isussuarpalussuarlu, <u>tassalu</u> tupeq kaavillugu aallartippallallugu.
8.a	C – 6	Aarimmi ... kisianni takuleriarpaa aquuteralaat allat assigalugit sarpii ammorluinnaq inissinngitsut, immap qulaannarsuaniillutik.
8.a	C – 6	Sukannissaa eqqaanngilaaluunniit aquuteralattaani taannaqa nakkutilerpaa, <u>isumaliorunarluni nakkutiinnarlugit inissinnissavimmissut inissikkumaartut.</u>
8.a	C - 9	Niisi avikkumanngeriarmat angajoqqaaminut tikeraarumasimavoq tikeraaramilu kingorna utersimanani, <u>taamalu aviinnarsimallutik.</u>
8.a	C - 11	... unnukkut innaleraangavit queqqaartaraluarputit kiisa oqorutikassaait qorsunnersuarmik sussaajunnaarput, <u>immaqa kisianni innaleraangavit usukassaat qilersortalerlungu!</u>
8.a	C – 11	Sunaana meerakassak taama oqalunnartingisoq aamma aajukua ullaakkorsiutissannguatit, <u>qaali</u> arnarsiakassaait qaputsikkunnaarlungu!!
8.a	C - 13	Mattarsuaq imertaaserluni kangimut aallarpoq, takinngitsumik kavassersimagami annoraavata seeqqui ataatsiarlugit takissusillup ataani niukassai asulu putoqakkuloqalutik.
8.a	C – 14	Ingerlaannaq ... piumminilli sissamut qiviarami takuaa inuk umiatsiamini issiasoq, <u>aquuteralani malartillugu.</u>

8.a	C – 24	Ippassarliaasit timmippunga soorlu imeq anartarfiup naqqa tammarlungu, alla nipingiunnaarlungu na-na-na-naa kisiat.
8.a	C – 25	... biilertua tikiukkami oqarpoq Kalissi unitsikkaanngooq, <u>sunaaffa</u> inaluaaraa qaaraluttuarluni ...
8.a	C – 27 (indskudt sætning)	... imaarussimallatuarpat kisianniuna Matiarsi naalakkiilluni kaffilioqqusilluni, aammami paajaqanngilerutta kisianni annuataarluni ...
8.a	C – 27 (indskudt sætning)	... aammami paajaqanngilerutta kisianni annuataarluni, paajakassaammi asavai tassaqaluunniit tiingaleqqaaratta uanga taama asasimavaanga ...
8.a	F – 17	Qulaani taaneqartuni siulliit uniffigigutsigit periaaseraat nagguik tikkuaarpaluttoq aallaavigalugu pilersinneqartaramik, ilisarnaatigalugu naggasiunneqartartoq -a.
8.a	G – 6	Kialuunniit sumiorpalunnini oqalunnikkut atorsinnaavaa, sumiorpaluutit tassani illersorneqarlutik.
8.a	G – 7	Kalaallit oqaasiisa ilaartortuarnerat nutartertuarnerallu Oqaasileriffiup qanimut malinnaaffigaa, tunngavigalugu oqaatsit pissusiisa ilusiisalu paasisimasussaannerat.
8.a	G – 7	Tamatumani pineqarput qanoq oqaaseqarneq pillugu isiginnittaatsit pissusiat, qanoq oqaaseqarnermik isiginninneq illugiinnit qaffassarneqaqqullugu.
8.a	H – 11	Taamaattumik atuakkiortut ilaasa suliaat immikkoortuni assigiinngitsuni inissinneqarsimapput, ataatsimoortillugit eqqartorneqarnatik.
8.a eller baggrund; eller opremsning	H – 14	Illunnguup iluani qulliit tarrajullutik ikumatillugit ilaqutariillu arnartaat meerartaallu illermut qaqisimatillugit, ittuat kisimi sanarusaartuulluni, silamilu anori siorsualaartillugu persog igalaanut torarpalulluni, aatsaat tassa oqaluttuartumik tusarnaarfissaq.

8.a	H - 15	Kumak inunni najugassissimasoq taama mikitigigaluarluni sammineqarportaaq, qanoq ililluni inunni najugassissimanagera assigiinngitsunik oqaluttuarineqarluni.
8.a	H - 15	Ajunaarnertigut toqutsinertigulluunniit pilersuisigisaminnik iliarsorortut ilaqutariinnit allanit ilasiarineqalersarput, qasseerpassuartigut kiffakuluullutik atugarliortitaallutillu.
8.a	H - 17	Aqaatit atorineqartarput meeqqat inoorlaat pingaartinniarlugit, ajunngitsunik siunissaqarnissaannik kissaallugit.
8.a	H - 19	Kristumiut qinnutaannut assersuunneqartarput pissaanernut kikkuuneri imaluunniit suussusii oqaatigineqarsinnaanngitsunut saaffiginnissutaasaramik, nalinginnarineqarnatik aatsaat pisariaqarluinnartillugu atorineqartarlutik.
8.b	A - 14	Kiisalu ... isaalu qulleqaratik uerulussimapput, qiviagaalu tamarmik soorlu uumisaarisut; iluanilu nipeqarpoq: "Asimiukasiit".
8.b	A - 16	... : ilaasa atortinneqarneri ilisimajumagaat, ilaasa tiguinnarlugit iffiassarsiutigalugit pikkunarnerussangatikkaat.
8.b	C - 10	Taamaalisorlu quliminit qaamannersuaq akisuguttoq qaamaneq soorlu inngiananngitsoq tamarmi akimut ersittoq, uigigaluani periarpaq qaamannersuup tungaanut aallartoq niaqqi unermiliullugu.
8.b	C - 10 participium som mest overordn. – vi har her to parataktiske underordn neks. med	Ingerlaqqiinnarpoq ... uigigaluami ornikkaani nammineq siniffimmi qaamasuinnarmi soorlu qaliaasalissuarmi innangalluni oqorutini assut ippigalugit soorlu sannakuaqqanik imallit attorlugit sannakorpalukkaangamik, uigigaluami tikilerlunilu niaqqi

	part. som mest overordn.	tigugaa peerlugulu unermiliullugu.
8.b	C - 13 Ledsagemåde, participium	Ilupaani periarppaa attasersorsimallugu attaserfii unioqattaarlugit, qungasiinnaata attaserfia qulleq attatitaqarani qungasianit avammut avalassaarsimasoq...
8.b	C - 13 participium, ledsagemåde	... qungasiinnaata attaserfia qulleq attatitaqarani qungasianit avammut avalassaarsimasoq, qungasiinnamilu attataa qulleq attaserfimmuq tullermuq ikkusimallugu.
8.b	E - 14	Inuk puffajasuunnginnami ilagalugu nuannersoq, uangalu ingattarsertumik kammannissaq eqiageqigakku immitsinnuq tulluulluinnarpugut.
8.b + 3.b	F - 7	Ilisimasassarsiorturnut Franklinikkut periarfeerummata ujarlersunut Inglefieldikkunnut oqaluttaalluni 1853-imi Akiliniliartoq, tassanilu Qillarsuaq sulii nunatsinnukanngitsoq naapillugu (Olsen 2004/05 qupp. 79-81), aammalu qatanngutigiiq Eterfik (Søren) Nukaalu Noorleq (a.t. qupp. 87-89).
8.b	G - 7	Allamiut oqaasiisa inuiaqatigiinni qanoq inissisimanerat suliaasaqarfiit ilagaattaq, tassa allamiut kalaallit oqaasiinik ilikkariartornersut kalaallillu allamiut oqaasiinik ilikkariartornersut.
8.c		
8.c	A - 11	Qatanngutaata Reginap anini iluarilluarneq ajorpaa, nammineq ilagiumanani qallunaaqqat malersorpallaarmagit.
8.c	A - 11-12	Paviap kamaruttorluni qimatani qiviamigit sanimut uppingajapporluunniit, Regiinap isigigaani takugamiuk.
8.c	A - 12	Upernaallu tulleriit uninngasaraluarami, aasaq manna eqqarliminut Jaakumut ilaasimavoq maannalu anguniariartorsimagamik angerlaatigalugu

		niuertoqarfimmut Aappilattunut pisimapput.
8.c	A - 14	Tamaani eqqissiveerulluinnarpoq, imminut apersuutigisaraluani akisinnaanginnamigit.
8.c	A - 15	Taamaattunngornissaallu ... kalaallillu najorpiarneq ajoramigit taakku pillugit inuunini ilillugulusooq kiffartortikkumangilaa, nammineq taakkulu akunnequteqartaannaramik.
8.c	A - 16	Pasillertaannarsimagaluarpaammi ... oqarmalli ”sukkut ajoqutaasunga nalunaaruk”, akineq saperpaat.
8.c	B - 9	Tamakkuninnga oqaluttuaraangami taamaattarami, nammineq alliartornermini pisimasut eqqaaleraangamigit sinissaaruttartunnguakasiugami.
8.c	C - 11	Ernersiaq itereersimalluni makinnaveersaarsimasoq isaannarminik oqarniartutut pissuseqaleraluarlunilu isini matuinnarpai qullini kuulereersut, <u>naveersinnissarmi</u> tullituttoq qanoq nipeqassanersoq ilisimareeramiuk.
8.c	C - 11	<u>Aasit</u> quillarnerami, sooruna unnuakut quisartutit querusuleraangavit iterneq ajoraviit...
8.c	C - 20	... issaannarmi akullequtaat nallituttoq kaffisoriaqqummatigut kaffisoriartoratta iserlutalu uanga qarfeersangajappunga, <u>ilami</u> kanngutsikkaluarama allanik aamma qaasullit.
8.c	C - 22	... ernersiaannarminguna taajoraat, <u>taakku ingasakkamik.</u>
8.c	C - 22	... angulerpaatit, tusarlungulu suk katsikkuni kiisa qasoqqinnaaramik imminnut tarrillutik ujaqqanut ingikkamik.
8.c	C - 22	Uikassaa piusaaraluarami nulihamimi nanermani nikuissinnaananilu, uangaliaasit Matiarsi oqarfingaluarpara naalliukkutilerlungu ikioriartulaaqqullungu ...

8.c	C - 22 - Ledsætninger - kan også kodes som berettende, række af følgende handlinger.	Nulia nikuittorlu Malakinnguup uia suaaramiuk, suaaraanilu nikuillaataa qimaariaraluarluni masarsukassakkut quaalluni pulamikkami, nuliami tikileraanilu kiinaa, soorlu tassa immaqa inuunini kipileraluttuartutut misingingaa.
8.c	C - 23	Tassaana taanna inutsialakassaangaluartoq nulissiutinngikkallaramiuk pittaasupilussuungaluarami, nuliarlunilu nuliarsuarmi malersulermani ajortikkiartulerpoq.
8.c	C - 23	... uangaliaasit isersimavallaaleraluarpunga, <u>Matiarsiuna ullaq allarami aalisariarluni</u> ...
8.c	C - 23	... <u>Matiarsiuna ullaq aallarami</u> aalisariarluni, tikinnissaanut naatsiiaarussimalluta naatsiarsiniarniarlunga aningama puiorlungu pisiniarfik aattaat qulaaluanut ammartartoq.
8.c	C - 24	Aajunami Makkaangaluaq Biiniamiip nuleerutaa nakorsiartaraluarluni nakorsamit oqarfingineqartarluni ajoquteqannginnerartaraani ajorteriasaarami qaammatit ikittunnguit nungungami, ilami napparsimavimmut unitsereraat takuara saningorsimasoq ila tupinnaqaaq ...
8.c	C - 25	... oqaraluarimat nakorsap oqarfingingaani ajoquteqanngittuni, ajornaqimmat naveerlungu pinngittaalillungu atertippara ...
8.c	C - 28	- Taarsersimangaannuna taarnermik qinungaluarama tikippoq qaamannersuaq, taarneerussimangamingooq ...
8.c	D - 35	Oqaluttuaq taanna isertarineqarluinnaraluarpoq, inuttaasami kristumiuugamik aamma angakkoqarnera nassuerutigiumangimmasuk.

8.c	E - 13	Artornaraluarluni qaangiuppoq, aammami K�benhavnimut billetsit akisuallaannginnamik, pingaartumik suliffittaanni akissarsiagissaariarama.
8.c	E - 14	Suliffinnut apuuteruttorlunga qujanartumik biiliniit suli aninanga tupangaatsiarpunga, tassami kinaagaluarnerseq biilikka imermik serpariarlugit suaartarfigilermanga.
8.c	E - 14	Kamassaannaleqaanga, paasigakkumi oqaatsikka tusarnaarnaginagit isummani aalajangereersimagaa.
8.c	F - 3	Akisussaasorpassuit perianngitsoortuaannarput, akisussaasuiit akisussaasorpassuit akorninut tammakartarmata.
8.c	F - 3	Akerlianilli aappassaa pingajussaaluunniit naartuersinneq annerusumik isiginiarneqartariaqarsorinarpoq, ilaatigut inuiaqatigiit aningaasaat taama iliornermut atortarmata.
8.c	F - 17	Qulequttap ilimasaarutaatut atorineqartarnerat immini nalunangilaq, tassa oqalunnermi isuma pilersitaat uparuaanermik ilaqaannarani aammali tikkuaanermik ilaqartarami.
8.c	G - 8	Allatut oqaatigalugu oqaatsit atuuffiitut assigiinngitsunut apeqqutaanngilaq qanoq amerlatigisunit atorineqarnerat, oqaatsini sulinermi tunngaviusumik anguniagassat taakkuummata.
8.c	H - 16	Pisimasup oqaluttuarineqartup sumi pisuunera nalunaarsimagaluaraangalluunniit tamanna uppernavissutut isigineqarsinnaaneq ajorpoq, oqaluttuartummi tamarmik pisimasut pingaaruteqartut namminneq nunaqarfimmik eqqaanni pisimasuutikkumasarmatigit.
8.d	C - 24	Saneqqerileruma kaportitsileruma immaqaana

	- konditionalis	meeqqiorsimanersuarmit taamaattunga, timmillaruma manngertorsuamik paarnaaqqioruma.
8.?	C - 26-27 bemærkning	Ilaanni oqaluttualeruni tusarsimasani oqaluttuaralungit, oqaatseritunersuani <u>sumut atorniarnerpaa</u> .

??	D - 33	Ilaasa qaammat inoqassangatikkaat, ilaasa kooqarsimassangatikkaat, ilaasalu illukorsuaqarsimassangatillugu.
??	D - 33	Nunnigussissununa inummut ataasiinnarmut naatsorsuussaasoq, taamaammallu ajutoornissaanut qaammasiartaammi allamik sillimmateqartoqarsimasoq.
? "ledsætning"	F - 7	Suli ilaqaraluartut nalunangilaq, qaannat arfinillit umiartunik ikiuisut, paaseqatiginnittarsimmata.
? "ledsætning"	G - 3	(Nunat Aqqinik Aalajangiisartut suliassaraat: ...) Suliffeqarfinnik inunnillu ataasiakkaanik taaguutunik atortussangortinneqarsinnasunik nassitsisunik imaluunniit nunat aqqinik kalaallisuunik inassuteqartunik, suleqateqassalluni.
Ikke-markert	C - 10	Ingerlaqqiinnarpoq ... ingerlatillunilu isumaliutigaa unnuaq sinnattuni, uigigaluami ornikkaani nammineq siniffimmi qaamasuinnarmi soorlu qaliaasalissuarmi innangalluni oqorutini assut ippigalugit soorlu sannakuaqqanik imallit attorlugit sannakorpalukkaangamik ...
Talesprøgsagtig "talestrøm"	C - 20-21 9 kommaer	Immaqa tamaani qulaaluaq qaangeraa matuat tassanngaannarsuaq mapperami silarleq, uanga Suulunguaq miterniarluni ualiummat aallarsimasoq suli tikiingimmat qinngusersoraluarlungu, matu mapperniariartoq uikassaa arpaannaq aningami



		teqeqqumullu tarrilluni kinguninngua nulia aneriallartoq ulimaaserluni annukkami annukkami suna kiinaq taama annernartingingaluarnerpoq, aniniariarluni uikassammi tungaanna appiukkamiuk oqaasipiluit malittuinnaat, oqaloruttulersoq uiata niaqqi illup teqeqquanit nuisikkamiuk immaqa nulii oqarfinginiaralungu taamaateqqullungu – taamatut paasivarput, nuliata takullungu nillerami immaqa eqqaamiutta tamarmik tusarpaat, ulimaammik miloriaramiuk, tassalimi suami suami uniupalaarpaa, uia assut annilaarunarluni tuaviinnaq illu kaajallakkiartorlungu arpaannaq aallarami oqilaq, nulii tunuanit nuillungu oqarfingingamiuk soorlu qianissarluni:
Talespr ogs- agtig "talestrøm"	C – 21 2 kommaer	Tunuminit oqarfingimmani nulia kaajallariassaarami uikassani avaalaaramiuk avaalaarlungulu qisummik tinguseriarluni arpaannaq malluseramiuk, taannaqa tassani illortik kaavillungu malersuutilerput, nuliata qisussuaq quleralungu uikassaa qianissartuinnaalluni.
Talespr ogs- agtig "talestrøm"	C – 21 2 kommaer	Uangut ingalaaniit peerneq ajulerluta tassali nuannisarnermit, eqqaamiutta aamma takulerlungit ilaat illumik silataanut anillutik meeqqallumiaasit arajutsinianginnermit katersuullutik ilaasa suaartaraat, kiisami uanga tamanna ingasangileraluarpara.
Talespr ogs- agtig "talestrøm"	C – 27 berettende 2 kommaer	Ippassaani unnuaannaq illaleraluarpunga, sinissaarullungaasit saninni qannguerusaarluni tassangaannaq tupattutut illuni massikkami, isumaqarlunga eqqumasooq massillunilu sinittarfitsinni assiliaq nivingasooq saallungu suaartaramiuk.

## Bilag 6: "Kisianni – uden komma"

# Kisianni – uden komma

---

A: Sinnattugaq	
12	Taamaattorli umiap amikuinik itsallit takugaangamigit oqartarpoq: ...
13	Tamarmilli Siimuunnguakkuluk oqamik isumanatik isikkorlorujussuartaarpat.
14	Tamakkuli tamarmik Pavia qiimmatsissinnaangilaat.
14	Kiisali aalajaatsumik imminik neriorsorfigaaq: ...
15	Sunaaffali palasip upperisap pissusianik apersuinnassagaatik.
15 (semikolon) sætn. er med i data	Taamaattunngornissaallu eqqarsaatigisaannarpaa ilungersortumik sulissutigiumallugu; kinguartitsisaannarporli ...
17	Kisianni qanoq ililluni?
B: Tuumarsi	
7 midt i periode	Taannannguakasik ersinermi aamma tamaanga pulariartaralarpoq taamaattorli aamma ittoorluni.
C: Umiarsuup tikinngilaattaani	
14 sætn. er med i data midt i periode	Malakinnguaq oqaralarpoq ajoqi aggersoq atuarfiulli pisortaata suangavai silami utaqqissagaat, aniartulerartullu ajoqi matumit puttuppoq nujai qiviinnaallutik assut annulluni meerarpaalunnguillu malinnitsigalugit.
16* - sætn. er med i data - midt i periode	Imminut nakkuppoq iviangeqummilu ataani orsoq qaleriiaatut naaminiittoq qangarsuarli katakkumasaraluakki alliaruinnartutulli ittoq itummani illuttut ulikkaavissorlugit qanningajaavillugit tiguaa, isumaliorlunilu puallaqqissimalluni.
20	... ilami uangut tiperrusattaralarpungut <u>kisianni</u> qaangiuttarpoq

sætn. er med i data midt i periode	asaasartukassaangatta torersaallutalu, taakkuali inuisa malungisimajunnaanginnarpaat...
24 midt i periode	Matiarsi oqaluukkaluarukku nakorsamut ilangiumallungu soorluli soqutinginngikkaa.
D: Kelly Berthelsen	
33	Sunaaffali qaammapput soqanngivippoq uumassuseqanngivilluni.
33	Isertarli taamanimut isertarineqarsimasoq aajuna:
34	Nalunaaqutarli taasaq nallermagu kannu tutsiutinngimmat isumaaluttorsuanngorlutik oqartaatik- kut akitinniartaraluaramikku naamik akineq ajulerpoq.
35	Nunarsuarli kannu ersarisseruloorsimasoq tikkuartulermagu tikkuartugaa paasileriallaraq Kalaallit Nunaat.
35	Kisianni tassa ilumoorsimavoq, maannalu kikkut tamarmik internetsimi takuniarsinnaalerpaat.
E: Debora Kleist	
-	-
F: Kalaaleq	
7 midt i periode	Adam Bech Sisimiuni ajoqiutillugu Cumberland Soundimi Qikirtani arfanniariartut John Simpson naalagaralugu, ilaseraat atorfilugamili palasiminut apereqqaarsimavoq, palasillu Jacob Kjerip akueraa.
17 midt i periode	Qulequttap ilimasaarutaatut atornerqartarnerat immi naluannngilaq, tassa oqalunnermi isuma pilersitaat uparuaanermik ilaqannarani aammali tikkuaanermik ilaqartarami.
17* (semikolon) sætn. er med i	<i>Uparuartorniutit oqaaseeqqanut, torlulaarutitut, qaninnerit;</i> aammali taakkua marluutittarpaat:

data	
17	Taamaallaalli taggisinut qanittuinnartut oqaatigineqartarnerminni ilisarnaatigaat kinaassusersiutit atussallugit narrugigamikkik.
17	<b>Ataguli suuneri takoriartigit:</b>
G: Oqaasileriffik	
	-
H: Chr. Berthelsen	
14	Kisianni nunaqarfinni suniluunniit inuit qangatut eqqissisimaarunnaarput.

## Bilag 7: Udpluk fra folkeskolens undervisningsmateriale:

### Oversigt

- Brandt, Ole
  - 1981: *Oqaasilerineq allattarissanik suliassartalik, atuartup atuagaa*.  
Namminersornerullutik Oqartussat/Pilersuiffik
- Lange, Sørine *et alii*.
  - 2006: *Minittornerit 6, Suliassartaa 1*. Nuuk: Ilinniusiorfik.
- Grønvold, Riikki & Nielsen, Biggi
  - 2004: *Minittornerit 7, 7. klassinut. Ilinniartitsisumut ilitsersuut*. Nuuk: Ilinniusiorfik.
- Benjaminsen, Regine Grønvold & Nielsen, Biggi
  - 2008: *Minittornerit 7, Suliassartaa 1, 7. klassini kalaallisut ilinniutit*. Nuuk: Ilinniusiorfik.

**Oqaasilerineq allattarissanik suliassartalik**

Ole Brandt  
Suleqataasoq: Hans Anthon Lyngø

Ilusaata sisamaa, sisamassaanik naqinnera, 3000-ngorlugu  
4. udgave, 4. oplag, 3.000 eksemplarer

Naqinneqarfia / Tryk: Inerisaavik

© Namminersorlutik Oqartussat / Grønlands Selvstyre  
Ilinnisiorfik Undervisningsmiddelforlag, 2014

ISBN: 978-87-7975-632-8

Innimin. no. / Best.nr.: 1018-01

***Tamatigut innimigisassaq***

Atuakkamik matuminnga immikkoortuinilluunniit nuutiterilluni allatulluunniit assiliilluni, aamma radiokkut TVkkulluunniit aallakaatitsilluni, saqqummiussisoqassanngilaq naqiterisitsisarfik allakkatigut akuersisimatinnagu. Tamatumani pineqanngilaq tigulaarilluni issuaasinnaaneq atuakkap eqqartorneqarnerani allaaserineqarneranilu.

# Killiffilersuutit

— aamma takussavatit »Killiffilersuutit« Oqaasiliortut suliaat.

1) **Naggat** (.) atortarpoq oqaaseqatigiit annermik oqaluttillit isummamik naammattumik ersersitsigaangata.

Assersuutit:

Maanna unnuppoq. Angajukkut qooroq atuarlugu si-supput. Najaarara ullaq itermat inuusamik tunivara. Nuannaqaaq.

2) **Uniffik** (,) atortarpoq oqaaseqatigiinni arlariinni oqaaseqatigiit siulliit oqaluummik annermik atuisut unitsiaannarluni nanginneqartussaagaangata.

Assersuut:

Imarput nillertuummat uumasut imarmiut ilaasa najorneq saperpaat, taamaattorli uumasorpassuaqarlunilu aalisagarpassuaqarpoq.

**Oqaluffigisaq** aamma uniffilerneqartarpoq.

Assersuutit:

Umaangaa, maanga inginniarit.

Arraa, suleqaat?

Taamattaq oqaatiginiakkat ataatsimoortut arlaqarangaata uniffik akunniliullugu atortarparput.

Assersuutit:

Ippernat, anarissat, niviukkat, aasiaat igutsaallu sulliniupput.

Natseq, natsersuaq, aataaq, qasigiaq ussullu tassaapput puisit.

3) **Uniffik aneq** (;) atortarpoq oqaaseqatigiinni immik kuualuttut killiffilersorniarlugit, oqaaseqatigillu naammattut ilassaannik atassusiiniutitut.

Assersuutit:

Sanasooq illuliortarpoq; taannalu arlalinnik sulisoqarpoq. Nuna aqisserniarfippit aqisseqaqaaq; kisiannili orpigaaq annermik pisuffigiuminaappoq.

## Suliassaq

Killiffilersuutit periikkatit atorlugit ataaniittoq killiffilersoruk:

Itsaq piniartut pisoorsuupput Aningaasanik pigisaq qanngillat kisianni umianik qaannanik pisattanillu taamalaanik peqarluarput.

Sakkutooq sugisara assut isumagippoq inuk angisoq isitooq isumatoorlu Atuarfimmi kalaallisoorpugut tassalu kalaallit oqaasiinik atuarluta allalluta ilinniarpugut.

---

## Imai:

Taallialerineq 3-6

Siulikka 7- 12

Nunaatilissuup nuliassaa 13 – 18

Paasisassarsiorluni angalaneq 19 – 20

Kaluittoq 21 – 23

Molbuut 25 – 26

Nukappiaraq Franklin Perumeersoq 27 – 31

Manguaraq 33 – 37

Apollo 11 38 – 39

Apummi matugaapput naasunnguit 40 – 43

Ullukinneq 44 – 47

### Minittornerit 6, ilinniutit ukuupput:

Atuagartaa - 2002

Suliassartaa 1 - 2006

Suliassartaa 2 - 2007

Ilinniartitsisunut ilitsersuut - 2008

### Minittornerit 6, suliassartaa 1

Akullernut ilinniut

Atuakkiortut: Sørine Lange, Helena Jensen, Aviaja Brandt

Titartaasut: Kaj Rosing Carlsen 6,19,21,26,27,33,35. Nina Spore Kreutzmann 3,25,41. Einar Heilmann 7.

Simon Bang 13,24. Nuka Godtfredsen 32. Abia Abelsen 17,40,46.

Assiliisut: Saqqaa: Arkaluartâ Rosing. Forlaget Flash 28. POLFOTO 38.

Aaqqissuisut: Regine Grønvold Benjaminsen, Abia Abelsen

Ilusilersuisut: Nunatta Naqiterivia A/S

Ilusaa siulleq, aappassaanik naqitaq, 6000-nngorlugu

Naqiterneqarfia: Nunatta Naqiterivia A/S

Namminersornerullutik Oqartussat

© Iliniusiorfik Undervisningsmiddelforlag, Nuuk 2006

ISBN-13: 978-87-7975-037-1

ISBN-10: 87-7975-037-0

Inniminn. nr. 1173-01-01

Tamatigut innimigisassaq

Atuakkamik matuminnga immikkoortuinilluunniit nuutiterilluni allatulluunniit assiliilluni, aamma radiokkut

TV-kkulluunniit aallakaatitsilluni, saqqummiussuisoqassanngilaq naqiterisitsisarfik allakkatigut akuersisimatinnagu.

Tamatumani pineqanngilaq tigulaarilluni issuaasinnaaneq atuakkap eqqartorneqarnerani allaaserineqarneranilu.



## Killiffilersuutit 5

Feiste into fil komma - "Minthornent"  
- 6. klasse

### Uniffik

Uniffik atortarparput oqaatigiumasarpur tassunga attuumassuteqartumik ilassaqartikkaangatsigu, aamma taaguigaangatta taagukkatsinnut akunniliullugu.

### Assersuut: 1

Nunatsinni aasaq sivikingaarmat karrit naalluarsinnaangillat, kisianni soqutaanngilaq pisiniarfinni pisiarinqarsinnaammata.

### Imaappoq:

"Nunatsinni aasaq sivikeqimmat karrit naalluarsinnaangillat..." tassaapput oqaaseqatigiit naammattut, kisianni oqaatiginiagaq naammassinngilaq, ingerlaqqippoq: "kisianni soqutaanngilaq pisiniarfinni pisiarinqarsinnaammata." Taakku oqaaseqatigiit kingulliit kisimiissinnaangillat, kisianni oqaatiginiakkamut ilaapput ernumanartoqannginneranik nassuiaataanerullutik.

### Assersuut 2

Meeqqat assammik arsarlutik unammiat angusarissaarpallaarsimanngillat, kisianni nuaanisaarsimannguatsiaqaat.

### Imaappoq:

"Meeqqat assammik arsarlutik unammiat angusarissaarpallaarsimanngillat..." tassaapput oqaaseqatigiit naammattut, kisianni oqaatiginiagaq naammassinngilaq, ingerlaqqippoq: "kisianni nuannisarsimannguatsiaqaat." Oqaaseqatigiit kingulliit kisimiissinnaangillat, kisianni oqaaseqatigiinnut ilaapput unammiat qanorinnerannut nassuiaataallutik.

Aamma uniffik tullerriaarinermi atorpeqartarpoq.

**Assersuut:**

Maliina kalaaliaqqamut neqinik, mattannik, orsunik, appanik allanillu pisiniarpoq.

Oqaaseq *aamma* atoqattaassannginnatsigu uniffimmik taarteqarpoq. Uniffeqanngitsuuppat ima oqassagaluarpugut: Maliina kalaaliaqqamut neqinik aamma mattannik aamma orsunik aamma appanik allanillu pisiniarpoq. Malugiuk "appanik" allareeratsigu "allanillu" allatsinnagu uniffik atunnginnatsigu, tassa oqaaseq allanik uiguuserlugu -lu-mik atuinnaratsigu.

**Sungiusaatit:**

Juuna ippassaq atuakkanik piiaammik titartaammik allanillu nassarluni atuariartorpoq.

Arnannguup New Zealand Japan Schweitz Tuluillu Nunaat angallaffigeriikatappai.

Maliup pinnguarai biileeqqat ikkussortakkat sisoraatit bamsit pinngussallu allarpassuit.

Ukiumut oqaatsit makku tulluarput: Sermeq aput siku nittaalaq ullorissat taaq oqaatsillu allarpassuit.

Eqqaamassavat sikut sodavandit kaageeqqat naneruutillu pisiarissagassigit.



**Míttornerit 7, 7. klassinut. Ilinniartitsisunut ilitsersuut**

Atuakkiortut:

Þikki Grønvold, Biggi Nielsen

Aaqqissuisoq: Abia Abelsen

Ilusilersuisoq: Nunatta Naqiterivia

Saqqaaani assilisaq: Arkaluartá Rosing

Naqiterneqarfia: Nunatta Naqiterivia A/S, Nuuk

Ilusaa siulleq, naqitaq siulleq 1000-nngorlugu

Namminersornerullutik oqartussat

Grønlands Hjemmestyre

© Ilinnisiorfik Undervisningsmiddelforlag, Nuuk 2004

ISBN 87-7975-177-6

Inniminn.nr. 1179-01-03

**Tamatigut innimigisassaq**

Atuakkamik matuminnga immikkoortuinilluunniit nuutiterilluni allatulluunniit assiliilluni, aamma radiokkut TV-kkulluunniit aallakaatitsilluni, saqqummiussuisoqassanngilaq naqiterisitsisarfik allakkatigut akuersisimatinnagu.

Tamatumani pineqanngilaq tigulaarilluni issuaasinnaaneq atuakkap eqqartorneqarnerani allaaserineqarneranilu.

### 3. Suleqatigiikkaarluni imlt.

#### kisimiilluni paasiniagassat /suliassat

Klassimi sulinermi piffissaqarneq aamma atuaqatigiit soqutigisaat naapertorlugit suliassat arlaat qinikkat paasinjarlugillu sularitinneqarsinnaapput.

- Apersortinnerup isumaa
- Apertsortittunut tunniussat isumaat. Allanginnermi ussassaarusiunnginnermiluunniit siumut isumaqatigiissutigineqassaaq suliat inerneru sumut qanorlu saqqummiunneqassanersut. Soorlu atuartartut allagaat ilumut atua-gassianut nassiunneqarsinnaapput. Ussassaarutit piviusorsiorlut illoqarfimmi ni-vinngaavinnut nivinngaasorneqarsinnaapput eqqaanut nassiuateeralersorlugit. Mobilip samminerani - tikkuussisoqanngikkaluarluni paasissutissaannartut - apeqqutigineqarsinnaa-voq imlt. suliamut ilanngunneqarsinnaavoq inuusuttuaqqat mobilii kikkut akilersugarinerai.
- Inuiaqatigiinni oqaasinnaat tunngavimmikkut isumaat. Kikkut qassinillu ukiullit susinnaappat?
- Allamik upperisaqarnerup isumaa nunatsinnilu kingunera
- Unnukut angerlartarfiit assigiinngiiaarnerisa isumaat

Suliassaq sorlerluunniit aalajangiukkaluaraanni pisariaqarpoq aallaqqaammut isumassarsiorluni klassimi ilinniartitsisoq peqatigalugu suliassap ataatsimut oqallisiginissaa kingornalu sulineq naaffeqartumik ineriartortinneqassaa saqqummiunneqannginnermini.

#### 4. Oqaluutit annerit minnerillu

Oqaluutit Minittornerni 4-miit 6 ilanngullugu pe-riikkat uterfigeqqillugit sammineqassapput. Oqaluutit minnerit uani annertunerusumik paasi-tinniarneqassapput.

#### 5. Immersugassap inernerisinnaasai:

- a. Ane atuarfimmu tuaviorluni atuariartorpoq.
- b. Ole kaakkami ualikkut nerivoq.
- c. Nivi pisiniarfiliaruni qarlitaaassaaq.
- d. Tuttu piaqqisarluu sissamukarpoq.
- e. Ippassaq aqqusinnermi anertoq takuara.
- f. Arnassap timmiaaraq miloraa qaninngarpara.
- g. Assakaasoq qaarami nilippoq.

### 6. Killiffilersuutit

Sungiusaatit atuartunut uteqqiinertut immersortinneqassapput. Inerneru:

	Qanoq isikkoqarpat?
Naggat	.
Torluut	!
Apersuut	?
Uniffik	,
Imaattuut	:
Isaasat	” ”
Ungaluutit	( )
Kittoraat	-
Uniffik anneq	;

1-miit 8-mut iluarsaassassat ilaatigut arlalinnik inerneqarsinnaapput.

1. Meeqqat marluk (aallarsimasoriniarlugit) aqqusinikkut pisupput.
2. Ulluni pingasuni siallermat, anorlermat pujorlunilu kangerlummi aavariat ilaat saperngupput.
3. Anaana illup eqqaanit suaarpoq: Maliit angerlarit!
4. „Illup ilua qianarsivallaqaaq, igalaaq matugallaak,” ataata oqarpoq.
5. „Kina oqarami maani pinnguaqqullusi? Maannguaq aperivoq.
6. „Tuaviorlusi iserniaritsi, sianereerpoq!”
7. Ullaarli meriannguvunga; ippassaq nakorsiarama katsorsaaseraluarpaannga.
8. Ikinngutikka aniissasoralugit - uffami akueritissimassasut - ornikkallarlakka.

# Minittornerit

## SULIASSARTAA 1

7. klassini kalaallisut ilinniutit

Suliassartalersuisut:

Regine Grønvold Benjaminsen

Biggi Nielsen

Ateq:

---

Klassi:

---

Atuarfik:

---

Ukioq atuarfiusoq:

---

Nunaqarfik/illoqarfik:

---



sidetal  
↓

## 10 • SUKORSIT

### 6. Killiffilersuutit

	Qanoq isikkoqarpat?
Naggat	
Torluut	
Apersuut	
Uniffik	
Imaattuut	
Isaasat	
Ungaluut	
Kittoraat	
Uniffik anneq	

Killiffilersuutit ikkussukkit. Naqinnerit angisuujusussat iluarsisassavatit.

1. meeqqat marluk (aallarsimasoriniarlugit) aqqusinikkut pisupput.
2. ulluni pingasuni siallermat, anorlermat pujorlunilu kangerlummi aavariat ilaat sapersngupput.
3. anaana illup eqqaanit suaarpoq, maliit, angerlarit!
4. illup ilua qiianarsivallaaqaq, igalaaq matugallaak, ataata oqarpoq.
5. kina oqarami maani pinnguaqqullusi maannguaq aperivoq.
6. tuaviorlusi iserniaritsi, sianereerpoq.
7. ullaarli meriannguvunga, ippassaq nakorsiarama katsorsaaseraluarpaannga.
8. ikinngutikka aniissasoralugit, uffami akuertissimassasut, ornikkallarlakka
9. \_\_\_\_\_
10. \_\_\_\_\_
11. \_\_\_\_\_
12. \_\_\_\_\_
13. \_\_\_\_\_
14. \_\_\_\_\_